

Riksdagens protokoll

2011/12:4

Tisdagen den 20 september

Kl. 13.00 – 16.50

Protokoll
2011/12:4

1 § Debatt med anledning av budgetpropositionen

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

Finansministern överlämnade regeringens proposition 2011/12:1 med förslag till statsbudget för 2012, finansplan, skattefrågor och tilläggsbudget m.m.

Anf. 1 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Jag har nu överlämnat budgetpropositionen för 2012, *Tid för ansvar*, till Sveriges riksdag.

Budgetpropositionen överlämnas i ett mycket allvarligt läge. En svår ekonomisk kris ligger över hela Europa. Länder som under decennier har vanskött sin ekonomiska politik, byggt upp skulder och eftersatt sin konkurrenskraft drabbas nu mycket hårt.

Grekland, Italien och Portugal lider av såväl för hög skuldsättning och för stora underskott som bristande konkurrenskraft. Andra länder som på senare år har tappat greppet om en överhettning – Spanien och Irland – står nu i ruinerna av sina tidigare ekonomiska framgångar.

Till detta ska läggas att USA präglas av politiska låsningar, där man med 100-procentig skuld och 10-procentiga underskott i det ena lägret vägrar att höja skatterna och i det andra lägret vägrar att ta utgiftssidan på allvar.

Det är ett utomordentligt ekonomisk-politiskt bekymmer som hänger över världsekonomin. Detta kommer att fortgå under lång tid. Skulder och konkurrenskraft är inte något som man löser på kort tid. Vi kan räkna med fortsatt oro under oktober, in i november och från november till december. Månad efter månad kan mycket väl läggas till dessa orostider.

I denna karga miljö står Sverige starkt. Vi står starkt därför att vi har starka offentliga finanser. Vi kan som ett av få industriländer lägga en budget med balans i våra offentliga finanser. Vi har reducerat vår skuld med 10 procent av bnp under den tid som jag har varit finansminister. Vi har en långsiktig hållbarhet tack vare pensionssystem och väl fungerande hälso- och sjukvård som få andra länder kan uppvisa.

Vi kan med trovärdighet ge grundläggande löften till våra medborgare: Här kommer det inte att behövas chockhöjningar av skatterna. Här kommer det inte att behövas några drastiska nedskärningar i välfärdsystemen.

När andra länder samlas för extramöten om skattehöjningar och nedskärningar kan vi i Sverige tala om att göra åtgärder för att motverka krisen. Det är vi ensamma om.

Sverige står också starkt därför att vi är en kunskapsnation med välutbildad arbetskraft, teknikorienterade företag och stora satsningar på forskning och utveckling. Vi klarar av att möta en globalisering som en positiv utmaning.

Sverige står starkt också därför att vi har förstärkt arbetslinjen. Som få andra länder har vi reformerat vår arbetsmarknad för att förbättra vår förmåga till omställning, för att varaktigt öka sysselsättningen och för att vi ska ha en svensk modell där parternas ansvarstagande lägger en god grund för samhällsekonomisk stabilitet och där vi kan ta steg efter steg mot full sysselsättning.

Sverige står starkt också därför att vi har ett grundläggande förtroende mellan väljare och valda. Vi har i Sverige ett förtroendekapital därför att vårt politiska klimat bygger på samförstånd. Det är naturligtvis diskussion men också ett syfte att mötas för att hitta gemensamma lösningar. Andra länder slits sönder av konflikter och instabilitet. I Sverige har vi upprätthållit en grundläggande förtroendelänk som ger oss en styrka och en ekonomisk stabilitet.

Sverige står starkt men inte opåverkat. När den grekiska ekonomin mörknar påverkar det världens börser. När banksystemet i Europa skakar slår det igenom också i Sverige. Den osäkerheten påverkar konsumtionen. Vi ser att hushållen håller hårdare i plånböckerna och är mer försiktiga. Vi ser att börsoro och osäkerhet om banker också påverkar industrin. Investeringsstakten dämpas när lönsamheten går ned.

Oroskedjan är tydlig. Den går från Aten till Rom, från Rom till Lissabon och från Lissabon till Dublin. Vårt mål måste vara att säkra att den inte fortsätter till Stockholm.

Vi räknar med en tillväxt under nästa år på 1 procent. Vi räknar därefter med att låga realräntor, stark disponibel inkomstutveckling och bra sysselsättningstillväxt under senare år gör att vi får tillbaka en konsumtion när läget stabiliseras. Vi räknar med att högt kapacitetsutnyttjande, rimligt vinstläge och låga räntor gör att investeringarna så småningom tar fart, och då har vi åter tillväxt i svensk ekonomi.

Regeringens prioriteringar i detta läge är mycket tydliga. Den första prioriteringen är att säkra skyddsvallar, att säkra skyddsvallar kring svensk ekonomi i en orolig omvärld. Vi vet att underskottsfinansiering är roten till den osäkerhet som vi nu upplever. Skuldsättning kan inte botas med mer skuldsättning.

Vi har ett handlingsutrymme. Vi har ett manöverutrymme. Inträffar det en olycka och de risker vi befarar faller ut, då har vi i Sverige möjligheter att agera kraftfullt utan att den ekonomiska politiken blir en källa till osäkerhet.

Vi har sett vad det har betytt i Grekland, Italien, Spanien och Irland: Underskott kostar jobb. Underskott kostar jobb i välfärden. Underskott kostar jobb under lång tid. Vi ska säkra att vi har stabilitet och skyddsvallar.

Vi har ett förtroendekapital i svensk ekonomi. Det är det som gör att vi kan säkra en efterfrågebaserad politik för att hindra att arbetslösheten

slår igenom. Men vi vet inte hur länge detta varar och hur djup och varaktig denna nedgång riskerar att bli. Då behöver vi skyddsvallar.

Skyddsvallarna innebär att vi siktar på balans för 2012. Skyddsvallarna innebär att vi är tillbaka på överskott 2013. Skyddsvallarna innebär att vi är tillbaka på 1 procents överskott 2014.

När skulderna exploderar i andra länder har vi minskat dem med 10 procent av bnp. När skulderna ligger på 85 procent i euroområdet och på 100 procent i USA ligger de på strax över 35 procent i Sverige. Det ger oss en grundläggande stabilitet och trygghet kring svensk ekonomi.

Det kan bli värre. Det kan bli värre med Grekland. Det kan bli värre med Europas banker. Det kan bli värre med USA:s ekonomi. Osäkerheterna är många. I det läget chansar man inte, utan då bygger man skyddsvallar och ser till att vi har ett handlingsutrymme om kriserna knackar på dörren.

Vi har också agerat med kraft. Den andra uppgiften i den ekonomiska politiken är att säkra att Sverige inte drabbas alltför hårt. Det gör vi med tillfälliga stimulanser av inhemsk efterfrågan. Halva det budgetutrymme som vi använder i årets budgetproposition utgörs av tillfälliga stimulanser: arbetsmarknadspolitik och underhållsinvesteringar i infrastruktur.

Vi har möjligheter att låta automatiska stabilisatorer verka, om krisen förvärras. Vi har kraft att i ett sådant läge förstärka stimulanserna för att tillfälligt dämpa ett efterfrågefall utan att det leder till osäkerhet.

När vi ser en inbromsning ska vi naturligtvis motverka den. De tillfälliga stimulanser jag nämnde handlar om 5 miljarder i infrastruktur och närmare 8 miljarder i arbetsmarknadspolitik. Det är tillfälliga stimulanser som gör att vi säkrar att efterfrågefallet inte blir för stort.

Om den första pelaren i vår politik är skyddsvallar och den andra är tillfälliga stimulanser, då är den tredje att bygga Sverige starkare på lång sikt. Vår uppgift är att se till att svenska företags och svenska löntagares konkurrenskraft stärks på sikt. Vi ska uppmuntra företag att anställa och göra så att man vågar behålla och nyanställa personal. I det perspektivet är restaurangmomsen ett naturligt förslag. Jag är övertygad om att det leder till fler jobb.

Vi har i dag gett Konkurrensverket, Skatteverket, Konjunkturinstitutet och Statistiska centralbyrån i uppdrag att följa denna reform för att säkra att vi får en prisnedgång, för att säkra att svart blir vitt och för att säkra att det blir jobb av de prissänkningar som måste komma.

Låt oss minnas kritiken mot ROT och RUT. Vi räknade med 4 500 jobb. När vi nu tittar på det ser det ut som om det har blivit tre fyra gånger så många arbeten. Det var samma kritik mot en liknande åtgärd. Vi ska vara försiktiga. Vi ska räkna försiktigt. Vi ska inte ta några risker med Sverige. Men låt oss hoppas och se tiden an för att se om inte detta kan ge ett och annat jobb för människor som annars har tuffa förhållanden på arbetsmarknaden.

Vi förbättrar också företagsklimatet. Vi inför en förenkling av expertskatten. Det är en åtgärd som många av våra stora exportföretag har efterfrågat. Vi förbättrar 3:12-reglerna. Vi inför ett investeringssparkonto som ger bättre förutsättningar för sparande och kapitalbildning i Sverige.

Prot. 2011/12:4
20 september

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

Vi gör en bred kunskapssatsning. Det handlar om lärarnas ställning med nya karriärmöjligheter. Det handlar om en riktad insats för att förstärka matematikundervisningen. Det handlar om viktiga insatser för att arbetsplatsintroduktionen ska fungera bättre. Det här är satsningar på kunskap som både bygger tillväxt och underlättar för människor att få en starkare ställning på en arbetsmarknad som också kräver omställning.

Vi har också en politik för att förstärka arbetslinjen. Fattigdomsfäl-lorna i socialbidrag och försörjningsstöd har varit en brist i det svenska välfärdssystemet. Under det kommande året kommer vi med förslag för att minska avräkningen i försörjningsstödet och etableringsstödet. Till-sammans med jobbskatteavdrag och andra reformer betyder det här att vi också i kristider kan förstärka vår arbetslinje.

Det här är den samlade politiken: skyddsvallar, tillfälliga stimulanser och långsiktig tillväxt. Till det läggs ett fjärde ben. Det är att vårda sam-manhållningen. I kris sitter man i samma båt. Då är det viktigt att vi kan göra fördelningspolitiska reformer också när budgetutrymmet är knappt. Vi förstärker bostadsbidragen för barnfamiljer. Vi förstärker bostadsbi-dragen för pensionärer med låg eller begränsad inkomstpension. Det är viktigt i kristider att man bekämpar att krisen drar isär samhället, och det är viktigt att man bygger sammanhållning också i sådana tider.

Politiken är tydlig: skyddsvallar, stimulanser, tillväxtpolitik och sammanhållning. Det är de fyra ben som den här budgeten vilar på.

När jag möter mina kolleger, som nu i helgen i Polen, slås jag av den styrka Sverige kan visa i kristider. Det är i kristider som arbetslinjen är som viktigast. Vi kan uppvisa stigande sysselsättning under de senaste åren och räkna med det de kommande därför att vi har gjort reformer. Jobbskatteavdrag, a-kasseförändringar, sjukförsäkringsreformer och företagsklimat har gjort att fler vill arbeta och fler vill anställa. Därför står svensk arbetsmarknad på sikt starkare än arbetsmarknaden i många andra länder.

Till detta ska läggas en ansvarsfull lönebildning. Vi ser nu att parter-na börjar närma sig förhandlingar. Jag är övertygad om att vi åter kom-mer att landa i slutsatsen att svenska arbetsmarknadsparter tar ett ansvar som det är få andra länder förunnat att uppleva.

I krisen visar Sverige sin styrka också i sammanhållningen. Vi har gått igenom 2007, 2008 och 2009, och Sverige är fortfarande ett av de länder i världen som har minst risker för fattigdom, minst skillnader i förmögenhet och minst skillnader i inkomst och välfärd. Det har vi därför att vi bygger ett starkt samhälle som också vårdar dem som är sämst lottade. Det är en trygghet som vi kan erbjuda medborgarna därför att vi har en styrka i vår ekonomi.

Vi bygger också ett starkt Sverige därför att vi är en kunskapsnation. När andra länder nu skär ned insatser inom utbildning och forskning kan vi möta konkurrensen från Kina och Asien med mer av kunskapsinve-ste-ringar, forskning, företagsamhet och dynamik.

Sveriges styrkor är arbete, sammanhållning och kunskap. Syftet med vår budget är att lägga en stark krispolitik som skyddar Sverige i en svår tid men som också bygger vägar in i framtiden.

(Applåder)

Herr talman! Mörka moln hopar sig vid horisonten. Den finanskris som hösten 2008 slog klorna i världsekonomin har nu gått in i en betydligt allvarligare fas. Låt oss minnas vad som var orsaken till finanskrisen. Det var inte politiker som inte skötte sina offentliga finanser. Det var en oreglerad finansmarknad som fick härja fritt. Där kan man möjligtvis säga att politikerna hade ansvar för att reglera, men låt inte finanskrisen 2008 och det vi upplever nu vara en fråga om politiker som har misskött sina offentliga finanser. Sedan kan det vara så att misskötta offentliga finanser späder på problemen. Vi ser också att vissa länder har en minskad buffert. Men vi såg i den första fasen av finanskrisen att det var skattebetalarna som fick ta över de förluster som uppkom i den privata sektorn, inte minst i oreglerade investmentbanker i USA.

Den här krisen har nu också fått den europeiska valutaunionen att skaka i sina grundvalar. Situationen är oerhört allvarlig. Den politiska handlingskraften hos Europas ledare saknas än så länge för att komma till rätta med situationen på finansmarknaden och få balans i de offentliga finanserna som har fungerat som en buffert.

Den höst som vi har framför oss kan bli dramatisk. Risken för att den grekiska staten inom kort ställer in betalningarna är överhängande. Konsekvenserna av en sådan händelseutveckling kan knappast överdrivas. Därför har vi socialdemokrater föreslagit ett antal åtgärder som vi vill se på EU-nivå. Det handlar om alltifrån skärpt reglering av finanssektorn till bättre övervakning där bland annat Europeiska revisionsrätten ska få möjlighet att granska statens nationalräkenskaper närmare. Vi tror att det behövs en mer aktiv politik på EU-nivå. Här skulle jag gärna se att regeringen var mer offensiv.

De betydande obalanser som har uppstått i världsekonomin kommer att ta mycket lång tid att återställa. Att en rad länder i vår omvärld under de närmaste åren kommer att genomföra mycket omfattande saneringsprogram för sina offentliga finanser kommer självfallet att påverka den starkt exportberoende ekonomi som vi har här i Sverige. Den här gången är Sverige dessutom självt sämre rustat än när finanskrisen inleddes 2008. Riksbanken kan inte stimulera på samma sätt via räntevapnet, och den rörliga svenska kronan har begränsade möjligheter att ge den svenska exportindustrin draghjälp.

Till det kommer att vi möter en eventuell ny kris med massarbetslöshet och ett utanförskap som inte bara bitit sig fast utan dessutom gjort många svenskar fattigare och mer sårbara. När allt fler utförsäkras och tvingas leva på socialbidrag fungerar inte ekonomiska stabilisatorer som a-kassan. Risken för omfattande social utslagning är uppenbar. Det kommer i så fall att drabba oss alla såväl genom minskad tillväxt som genom ökad otrygghet.

Det finns också andra inhemska faktorer som utgör starka orosmoment. En sådan är hushållens skuldsättning och de senaste årens snabba uppgång av bostadspriserna. Skuldsättningsgraden, inte minst bland yngre hushåll i storstäderna, är nu på en extremt hög nivå. Det här gör mig orolig. Vår egen kris på 90-talet och den aktuella situationen i en rad industriländer visar med vilken enorm kraft ett boprisfall kan slå mot tillväxt, sysselsättning och offentliga finanser.

Därför, herr talman, måste Sverige ha en beredskap för att möta en lågkonjunktur av betydande djup och längd. Vi måste mobilisera både politiskt och ekonomiskt. Det är tid för ansvarstagande och samarbete. Jag skulle önska och vilja efterlysa en mer aktiv hållning från regeringen när det gäller att förankra sin politik i riksdagen. Vi får hoppas att vi under det kommande riksdagsåret får se en statsminister som i den meningen är betydligt mer aktiv än under det riksdagsår som vi nu lämnat bakom oss.

Herr talman! Om två veckor kommer vi socialdemokrater att presentera vårt budgetalternativ. Det blir ett budgetalternativ byggt på tre hörnstenar.

Den första är ansvar för offentliga finanser. Detta är helt grundläggande. Starka offentliga finanser är kärnan i vår ekonomiska politik. Att värna offentliga finanser handlar om att stärka såväl konjunktur- som strukturpolitiken. Genom ett högt finansiellt sparande i goda tider kan vi stimulera ekonomin och värna välfärden i sämre tider. Det är klassisk socialdemokratisk konjunkturpolitik.

Sunda offentliga finanser handlar också om att rusta Sverige för de långsiktiga utmaningar som väntar. Inte minst kommer den växande äldre befolkningen att ställa krav på ökade insatser inom äldreomsorg och sjukvård.

Den andra hörnstenen är en vassare arbetslinje. När den borgerliga regeringen tillträdde år 2006 var det stora målet att minska det så kallade utanförskapet. Nu visar färskta uppgifter från riksdagens utredningstjänst att utanförskapet, som Moderaterna själva definierat det, är kvar på samma nivå som i valrörelsen 2006 då situationen på arbetsmarknaden av den dåvarande borgerliga oppositionen beskrevs i termer av massarbetslöshet.

Nu behövs nytänkande. Nu behövs nya grepp. Regeringens jobbpolitik, som nästan enbart byggt på skattesänkningar, har nått vägs ände. Massarbetslösheten har bitit sig fast, och i takt med att folk tvingats ut ur arbetslöshets- och sjukförsäkringarna har socialbidragskostnaderna ökat kraftigt. Så blev arbetslinjen en bidragslinje. Den utvecklingen måste vändas. Arbetslinjen ska återupprättas i en vassare form.

Den tredje hörnstenen är investeringar i den kunskapsbaserade ekonomin. I den globaliserade ekonomin måste Sverige konkurrera med kunskap. Det som andra länder gör billigt måste vi göra bättre och med högre kunskapsinnehåll. Det handlar inte minst om investeringar i forskning, ett effektivare utbildningssystem och ett tätare strategiskt samarbete mellan politik, näringsliv och akademi för att utveckla vår förmåga att ständigt förändra och förnya Sveriges produktportfölj.

Ansvar för offentliga finanser, en vassare arbetslinje och investeringar i den kunskapsbaserade ekonomin är det som bygger Sverige starkt nu och i framtiden, det som lyfter oss ur massarbetslöshet och ger oss bättre förutsättningar att klara framtidens utmaningar. De är de socialdemokratiska prioriteringarna inför höstens budget, och jag kommer om några veckor att mer i detalj redovisa vårt alternativ som följer de prioriteringarna.

Låt mig göra några kommentarer till regeringens budget, som vi har på riksdagens bord i dag. Anders Borg talar om tid för ansvar. Att ta ansvar är för mig att se verkligheten som den är. Jag tycker inte att de

bedömningar som regeringen gör i sin budgetproposition visar verkligheten som den är. Det görs en alldeles för optimistisk bedömning av den ekonomiska utvecklingen, framför allt för 2013 och 2014. Det kan närmast betraktas som en glädjekalkyl att spå en tillväxt för 2013 på 3,5 procent och en arbetslöshet för 2015 på 5,5 procent, detta särskilt som budgeten inte innehåller några offensiva insatser.

Det enda som refereras till i den text vi har framför oss är att en expansiv penningpolitik och en restaurangmoms skulle bidra till att tillväxten tog fart i Sverige. Jag tror inte på den bedömningen. Jag tror att det är en glädjekalkyl. Jag skulle därför gärna vilja höra Anders Borg utveckla hur Finansdepartementet och han själv har kommit fram till dessa positiva siffror.

Som sagt, tid för ansvar är att se verkligheten som den är. Men det är också att säkra en politik som har majoritet i riksdagen. Jag skulle önska mer av verklighetsinsikt när det gäller möjligheterna till tillväxt i Sverige. Då krävs investeringar av betydligt större magnitud än de som vi har sett i dagens budget. Det krävs investeringar i utbildning och infrastruktur.

(Applåder)

Anf. 3 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Sverige befinner sig i ett mycket allvarligt läge. Därför måste jag naturligtvis välkomna när Tommy Waidelich säger att han är beredd att söka mer av samförstånd och samtal i Sveriges riksdag. Det är bra. Vi har lagt en budget, och det finns säkert utrymme att tala om den i många av utskotten under hösten.

Det kanske viktigaste beskedet från Tommy Waidelich var att om två veckor kommer alla detaljerna. Om två veckor läggs den socialdemokratiska budgetsmotionen fram, och då får vi beskedet. Då ska alla de skatter och utgifter komma som nu ska hanteras. Det har vi väntat på eftersom löftena varit omfattande. Det har gällt a-kassa, rätt till heltid, Ams-satsningar och allt vad det är. Det fanns omfattande skattehöjningar i den socialdemokratiska politiken. Det var höjd arbetsgivaravgift för unga, höjda inkomstskatter, avvecklad RUT och nu även försämringar för restaurangbranschen. 20–25 miljarder i utgifter betalades med 20–25 miljarder i skattehöjningar. Nu har Tommy Waidelich lagt till listor med ytterligare utgifter, och då vill vi gärna se hur det hela ska gå ihop. Det är den frågan som ska få svar om två veckor.

Jag har tre grundläggande frågor till Tommy Waidelich. Hur blir det med underskotten – kommer ni att gå till underskottsfinansiering? Hur blir det med att ta risker i svensk ekonomi – är ni beredda att underminera skyddsvallarna? Och hur är det med skulderna – är ni beredda att skuldsätta Sverige i ett läge där det är skulderna som tynger världsekonomin?

Anf. 4 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Den här debatten är ju en bordläggningsdebatt. Den handlar om den budget som Anders Borg har presenterat. Den handlar inte om min budget. Den kommer jag att presentera om två veckor.

Den kommer inte att ha underskottsfinansiering. Däremot kommer den att ha investeringar för framtiden, som gör att tillväxten tar fart, att

arbetslösheten minskar. Den budget som Anders Borg presenterar har ingenting annat än krogmomsen som stimulans. Hur tror Anders Borg att vi med sänkt krogmoms ska kunna komma ned till en arbetslöshet på 5,5 procent år 2015?

(Applåder)

Anf. 5 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Det är en förvånande konjunkturpolitik från en socialdemokrat att säga att man i kristider bör försämra förutsättningarna för branscher genom höjda skatter. Det är den omvända politik som Tommy Waidelich vill se, inte bara beträffande ungdomsarbetsgivaravgifterna utan också vad gäller inkomstskatter och RUT.

Ska man därtill även ta tillbaka tjänstemomssänkningen har man ap-
terat en skattebomb med ökat kostnadstryck och indragen efterfrågan i svensk ekonomi. Det är skattehöjningsbomben som Socialdemokraterna står för. Eller blir det underskott? Vi har sett den politiken i andra länder. Där har man hela tiden ansett att det är för lite och för sent på alla områden, och när krisen började gick man ut med stora stimulanspaket. Dessa länder har i dag mycket högre arbetslöshet än Sverige. Det man har kvar är inte sysselsättning, det är underskott och skulder.

Är Tommy Waidelich nu beredd att säga att han i sin politik ska hålla balans i offentliga finanser, eller blir det underskott och skuldsättning från Socialdemokraterna?

(Applåder)

Anf. 6 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Vi socialdemokrater har alltid hållit balans i våra budgetar. Undantaget har varit att ni, Anders Borg, inte hållit balans. Ni har inte följt regelverket intill nyligen. Där välkomnar jag er omsvängning. I den frågan behöver du alltså inte tveka.

I sitt nästa inlägg kan Anders Borg få svara igen på den fråga jag ställde, nämligen hur krogmomsen kan bidra till att tillväxten tar sådan fart att vi år 2015 har en arbetslöshet på 5,5 procent.

Den här budgeten utgår inte från verkligheten. Den bygger mest på glädjekalkyler och fromma förhoppningar.

(Applåder)

Anf. 7 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Låt mig börja där Tommy Waidelich nyss slutade och tala om det här med prognoser och glädjekalkyler. Att göra prognoser på bnp och annat är inte politik. Det är ett ekonomisk-statistiskt expertjobb. Politik är att vilja någonting med den bnp som skapas. Politik är att ordna så att bnp växer. Det är politik, inte att stå och diskutera konjunkturprognoser.

Men vad vill då Socialdemokraterna? Europa är i kris. USA är i kris. Då har vi här en våldsam inhemsk utgiftsexpansion: transfereringar till a-kassan, sänkta a-kasseavgifter, bidrag till barnfamiljer, pensionärer och studenter, nya pengar till sjukförsäkring, statligt riskkapital och ökade utgifter via regeringen för infrastruktur, utbildning, yrkesutbildning, gröna jobb och så vidare.

Då återkommer man till den fråga som även Anders Borg var inne på: Hur ska detta betalas? Nyss hörde vi att det inte ska bli några större underskott. Men då måste det bli väldiga, dramatiska skatteökningar, eller hur?
(Applåder)

Anf. 8 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Ja, Carl B Hamilton, det handlar om att vilja något. Men utrymmet ges av den tillväxt vi har. Carl B Hamilton borde veta som ekonom att den tillväxt vi har ger det utrymme vi har framöver.

I detta fall tycker jag att regeringens bedömning av den ekonomiska utvecklingen är alldeles för positiv. Vi har en situation där vi går in i en lågkonjunktur med massarbetslöshet. Vi har inte alls samma möjligheter att stimulera vare sig via styrräntan eller via kronkursen. Det är det som jag ser som det allvarliga: att regeringen inte ser de problem vi har framför oss.

Man har pratat om en skuldstorm i några veckor. Nu pratar man plötsligt om en dipp. Det ska gå ned 2012 och sedan upp 2013, men vi vet inte varför. Det enda vi har på bordet är en sänkt krogmoms. Jag tror inte att det är hållbart. Det tror inte heller de ekonomiska experterna.

Vad avser Carl B Hamiltons spekulationer kring vår budget och vår finansiering är mitt svar att jag kommer att redovisa detta i detalj inom två veckor. Det kommer inte att vara några underskott eller någon upplåning. Det kan jag försäkra Carl B Hamilton om. Vi följer gamla socialdemokratiska traditioner om budget i balans.

(Applåder)

Anf. 9 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Ja, det blir gammal tradition. Blir det inte underskott blir det kraftiga skattehöjningar, bjuder logiken. Det fick vi ett besked på nu. Det är gammal hederlig socialdemokratisk politik, och det tackar vi nej till!

(Applåder)

Jag läste tidigare upp en lista, som även Håkan Juholt har bidragit till under sina turnéer i landet. Då är frågan: Om det nu är så att vi står inför ett mycket allvarligt läge, vilket vi gör, varför fokuserar då inte Socialdemokraterna på arbetslinjen? Ni sprätter pengar som en gödselspridare över landet för alla möjliga ändamål. Men varför inte fokusera på det som ändå brukar vara det mest centrala målet i svensk politik, nämligen ökad sysselsättning och lägre arbetslöshet, i stället för att lägga pengarna på än det ena, än det andra?

Och är det inte lite torftigt att när regeringen lägger fram en budget där det är en väldigt kraftig satsning på ökad infrastruktur och ökade utbildningsinsatser, då är Socialdemokraternas enda recept mer av samma sak?

(Applåder)

Anf. 10 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Men det är det som är problemet med er budget. Det är mest lappa och laga. Det handlar om en höjning av underhållet på tåg- sidan. Det är bra, men det handlar inte om några nya spår. I utbildnings-

Prot. 2011/12:4
20 september

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

politiken är ambitionerna alldeles för låga. Vi har massarbetslöshet. Vi kommer att riskera att få en hel generation som slås ut i kommande kris. I det läget är de insatser ni föreslår på utbildningssidan inte alls tillräckliga. Vi kommer att föreslå investeringar i infrastruktur och utbildning som förstärker arbetslinjen. Er arbetslinje fungerar inte längre. Den arbetslinjen har blivit en bidragslinje.

(Applåder)

Anf. 11 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! I en sådan här budgetdebatt har jobb- och sysselsättningsfrågor en naturligt viktig position. Men då gäller det att inte fastna i slagorden utan också komma till de konkreta åtgärderna.

I det föregående replikskiftet diskuterades Sveriges position nu när vi går in i en ny problematisk tid finansiellt och i världsekonomin. Tittar vi tillbaka kan vi se att Sverige återhämtade sig mycket bättre än något annat land tack vare att vi hade en konsekvent arbetslinje och tack vare att vi utvecklade nya sektorer.

Tjänstesektorn är en sådan bransch. ROT- och RUT-avdragen är populärare än någonsin hos svenska folket. Förra veckan kom Skatteverket och presenterade siffror som bland annat handlade om ROT-avdragen. Man betalade för 2010 ut 13 ½ miljard i ROT-avdrag. Det innebär att uppskattningsvis 53 miljoner timmars ROT-arbete utfördes. Det motsvarar ungefär 30 000 årsarbeten i debiterad tid.

Detta är ett konkret exempel på hur man med en förändrad och ny politik som utvecklar en bransch kan göra så att vi får mer tillväxt och sysselsättning. ROT-avdragen har lett till en kraftigt ökad efterfrågan på hantverkstjänster. 40 procent av köparna säger att de har tidigarelagt investeringar eller gjort investeringar som de annars inte skulle ha gjort.

Socialdemokraternas förhållningssätt är att vi har haft det som en liten konjunkturåtgärd. Jag tror att det fortfarande är förhållningssättet. Men det gör att man skapar en väldig osäkerhet i branschen. Risken är att människor tänker: Om vi hade haft en socialdemokratisk regering nu kanske ROT-avdraget hade varit borta, precis nu när vi behöver det som bäst.

Min fråga till Tommy Waidelich är, bortsett från jobbförlusterna, hur ett förslag att ta bort ROT-avdraget skulle leda till fler jobb. Er politik är kortsiktig, Tommy Waidelich.

(Applåder)

Anf. 12 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Jag har inte presenterat min budget än. Jag har inte sagt vad vi ska göra med ROT-avdragen. Låt oss återkomma till det!

Men oaktat ROT och RUT krävs det betydligt mer för att vi ska få fart på tillväxten. Roger Tiefensee pratar om att det var arbetslinjen som gjorde att vi klarade oss förra gången. Men det berodde framför allt på att vi hade möjlighet att stimulera, att Riksbanken då hade en styrränta på 4,75 procent som kunde sänkas ned mot noll, att vi hade en krona som försvagades med 25 procent och gav exportindustrin draghjälp och att länder som vi handlade med i vår omvärld stimulerade samtidigt som vi hade utrymme för stimulanser. Det var det som gjorde att vi fick den snabba vändningen, som i mycket var exportdriven.

Den här gången har vi ett helt annat läge. Vi har en styrränta på 2 procent. De länder vi handlar med har stora valutor som dollar och euro, och vi har inte alls samma möjligheter att använda kronkursen. De har inte heller samma möjligheter att stimulera som förra gången. Vi själva har gjort oss av med 100 miljarder i skattesänkningar de senaste åren. Vi står mycket sämre rustade än förra gången. Till det ska komma att vi har en massarbetslöshet den här gången vi går in i en kris. Vi har också en minoritetsregering som än så länge inte har redovisat hur de ska förankra sin politik i riksdagen. Gör inte det dig bekymrad?
(Applåder)

Anf. 13 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Det som kan göra mig bekymrad är att ett parti som Centerpartiet arbetade tillsammans med väldigt nära på 90-talet är berett att i denna riksdag bryta mot budgetregler. För mig är budgetreglerna och den sanering av den ekonomiska politiken som vi gjorde tillsammans på 90-talet en viktig grund för att vi stod starka i den finansiella kris som vi hade 2008 och som vi ser andra vågen av nu.

Men svaret kan inte vara att börja underskottsfinansiera. Jag ser väldigt mycket fram emot att se Socialdemokraternas alternativbudget. Men det som är min trygghet är att det inte bara var automatiska stabilisatorer och finanspolitiska och penningpolitiska stimulanser utan också de reformer vi genomförde som gjorde att tjänstebranschen inte tappade i sysselsättning under den förra krisen. Det är de reformerna som du, Tommy Waidelich, är beredd att rycka bort.

(Applåder)

Anf. 14 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Återigen: Jag kommer att redovisa våra förslag inom två veckor. Vi kommer inte att bryta mot några budgetregler. Vi står upp för det ramverk som vi tillsammans, Centern och Socialdemokraterna, tog fram. Vi är glada att även Moderaterna har anslutit sig till det ramverket.

Vi kommer att lägga fram en budget i balans som har offensiva satsningar för framtiden. Det som är problemet är att utanförskapet inte minskat sedan ni tillträdde. Vi har ett lika stort utanförskap nu som då, och ni har ingenting som bryter det, inga förslag som bryter det för framtiden.

Det enda ni har lagt på riksdagens bord är sänkt krogmoms. Alla experter säger och de flesta beräkningar tyder på att detta inte ger några jobb, inga alls. Det är det som är det allvarliga.

Ta till er detta, och kom gärna tillbaka med skarpa förslag som ger tillväxt för framtiden och som bryter utanförskapet! I dag står regeringen tyvärr tomhänt.

(Applåder)

Anf. 15 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Herr talman! Regeringens satsning på att halvera restaurangmomsen kostar ungefär 5,4 miljarder, alltså 5 400 miljoner kronor. Erfarenheterna från Finland, som redan har genomfört en liknande reform, visar emellertid att det bara blev de stora restaurangerna som sänkte priset motsva-

rande momssänkningen. De flesta sänkte inte alls, och totalt sett blev effekten bara en tredjedel av den förväntade.

För Sveriges del har man räknat med allt från 16 000 jobb ned till ungefär 3 500 arbeten. Någon har även talat om 19 000 arbeten. Finansministern själv har i medierna inte velat spekulera i frågan hur jobbskapande denna momssänkning verkligen är utan tycks i stället se till andra värden.

I Finland är man ännu inte färdig med beräkningarna av hur många jobb momssänkningen verkligen har lett till, men erfarenheter från en annan momssänkning i Finland, nämligen den för frisörtjänster år 2007, visar på effekter som är så obetydliga att de knappt är mätbara. Det är ungefär samma resultat som ekonomer nu väntar sig: I bästa fall sker en överföring av jobb mellan olika yrkeskategorier. Den samhällsekonomiska effekten kan med andra ord i högsta grad ifrågasättas.

Vi sverigedemokrater tycker inte att pensionärerna ska betala ännu en ogenomtänkt regeringsreform och kräver därför att denna skattesänkning i stället riktas mot pensionärerna.

Jag sträcker därför ut min hand mot Socialdemokraterna för ett samarbete i den här frågan. Tillsammans kan den samlade oppositionen skapa majoritet mot denna momssänkning, men då krävs det även att Miljöpartiet är med på tåget.

Miljöpartiet gillar ju tåg. Därför tänkte jag ställa frågan: Kommer Tommy Waidelich att övertala Miljöpartiet om att pensionärerna måste prioriteras före mer pengar i fickorna för restaurangägarna?

Anf. 16 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Jag tror inte att jag har förmågan att övertala Miljöpartiet i den här frågan. Jag vet att det är en av Miljöpartiets hjärtefrågor.

Sedan kommer jag givetvis i mitt budgetförslag att visa hur jag vill använda pengarna i stället, men jag konstaterar att det finns en majoritet för restaurangmomsen i riksdagen, och jag beklagar det.

(Applåder)

Anf. 17 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna gick ju till val tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet med en gemensam plattform. Dessa partier har ju väldigt mycket gemensamt. Jag tycker att vi alla som är invalda i det här parlamentet har ett ansvar att leverera det vi lovade våra väljare. Jag tror inte att Socialdemokraterna lovade sina väljare att genomföra sådana här ogenomtänkta reformer.

Jag förväntar mig fortfarande och kräver att Waidelich tar ansvar i den här frågan och övertalar sina vänner i Miljöpartiet. Restaurangmoms-sänkningen på 5,4 miljarder skulle man direkt kunna överföra till pensionärerna, som har varit eftersatta under väldigt lång tid.

Anf. 18 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Som sagt: I det här läget, med ett väldigt begränsat utrymme, tycker vi att det är helt fel att gå fram med en sänkt restaurangmoms. Vi kommer i vårt budgetförslag att redovisa hur vi kommer att använda de pengarna i stället.

Vi har sagt att vi tycker att det finns en orättvisa i beskattningen mellan lön och uppskjuten lön, alltså mellan beskattningen av lön och beskattningen av pension. Vi kommer också i höstens budget att ta ett första steg för att utjämna de skillnaderna.

Däremot tar jag ansvar inför mina väljare, och jag utgår från att Johnny Skalin tar ansvar inför sina.

(Applåder)

Anf. 19 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Detta är en lite märklig debatt, där man nästan kan tro att regeringen har gått i opposition och att det är Socialdemokraterna som ska stå till svars. Men det är väl så när den enda politik regeringen har är att stoppa 16 miljarder i krogägarnas plånböcker.

Jag vill ställa en fråga till Tommy Waidelich utifrån att jag har märkt en omsvängning i er retorik. Det handlar om privatiseringarna av välfärden. De senaste åren har privatiseringarna eskalerat, framför allt genom den borgerliga regeringens privatiseringspolitik, där man till och med genom lagstiftning tvingar fram privatiseringar på kommun- och landstingsnivå. Näst på tur verkar specialistsjukvården stå.

Även under tidigare borgerliga regeringar har vi sett en framväxt av privata alternativ, som det så vackert heter. Vi har fått en marknad där det som har varit behovsstyrt och setts som en rättighet nu ses som varor till salu. Det är en marknad där verksamheten – kundernas, alltså elevernas, patienternas och omsorgstagarnas, konsumtion – och vinster finansieras helt med skattepengar. Det vill säga att vi har fått en helt bidragsfinansierad marknad med företag som tydligen inte själva klarar av att bedriva sin verksamhet.

Framför allt är det en dominans av riskkapitalbolag. Inom omsorgen består de stora aktörerna enbart av riskkapitalbolag. Inom vårdsektorn ser det nästan likadant ut. Tittar man på äldreomsorgen ser man att det är nästan lika illa där. Avkastningen inom äldreomsorgen är till exempel dubbelt så hög som inom elsektorn, och jag har ofta hört socialdemokrater med all rätt klaga på elbolagen, men sällan på vinstuttagen i äldreomsorgen.

Det jag vill fråga Tommy Waidelich är om den SNS-rapport som nu har kommit och som visar på att privatiseringarna inte har lett till några ökade effektiviseringar eller förbättringar och den retorik som vi har hört från framför allt Håkan Juholt också har lett till några ändringar i praktiken. Kommer man att lägga fram några konkreta förslag för att motverka privatiseringspolitiken?

Anf. 20 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Vi kommer i vår budgetmotion att ta upp den här problematiken. Att vi har stora riskkapitalbolag med stora vinster som dessutom inte skattar i Sverige är ett slöseri med skattepengar. Det är ju pengar som annars skulle ha kunnat användas i skolan, vården och äldreomsorgen.

Detta kommer vi att ta upp i våra budgetmotioner. Vi kommer också att ange en väg för att ta itu med det här problemet. Svaret är alltså ja.

Anf. 21 ULLA ANDERSSON (V) replik:
Herr talman! Det var korta, konkreta svar.

Om man ser till hur det ser ut brukar man ju säga att företagen och eleven eller patienten skulle ha ungefär samma behov, men det finns självklart en inbyggd konflikt. Ett företags ägare har ju företagets bästa framför ögonen. Det är det en företagsägare ska ha. Enligt lagstiftning i aktiebolagslagen ska också företaget gå med vinst.

Men det som är företagets bästa behöver absolut inte vara det bästa för eleven, patienten eller den som är i behov av omsorg. Där finns det en stor konflikt.

Jag är glad över att Socialdemokraterna ser problemen med riskkapitalbolagen och deras framväxt. De bygger alla sina vinster på skattepengar, men det finns en större problematik än så. Oftast börjar privatiseringarna med små företag som sedan blir uppköpta av riskkapitalbolag, och på så vis bereder vi marken för riskkapitalbolagens ägare. Finns det något mer än att enbart gå in på riskkapitalbolagen?

Anf. 22 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Det är där som problemet och vinsterna är mest iögonfallande. Det är inte bara detta att stora vinster tas ut från det gemensamma, utan de beskattas dessutom inte i Sverige. Det är alltså ett dubbel fel i någon mening när det gäller hur våra skattepengar används. Vi börjar där; sedan kommer vi att se över avregleringarna såväl på elmarknaden som på tågmarknaden och också att utvärdera vad som har hänt på skolans område, men det återkommer vi till.

(Applåder)

Anf. 23 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! I går kunde vi på Dagens Nyheters debattsida läsa om socialdemokratisk ingenjörskonst. Rubriken var: "Alliansens könsblinda politik leder åt fel håll". Jag tycker att det hade passat bättre med: Socialdemokraterna sätter fotboja på föräldrarna.

Undertecknare var din partiledare Juholt och din partisekreterare Jämtin. Jag såg inte ditt namn, Tommy, men det kanske föll bort på jämställdhetens altare.

Står du upp bakom artikeln där ni socialdemokrater lovar, om ni får bestämma, att det är slut på all valfrihet för barnfamiljer? Vårdnadsbidraget och barnomsorgspengen ska avskaffas, för Socialdemokraterna vet tydligen bäst vad varje enskild familj efterfrågar.

De familjer som väljer som Socialdemokraterna anser vara rätt får ett stöd per år på uppemot 180 000 kronor. Det är bruttokostnaden för en dagisplats i dag. Men de som önskar andra val enligt ert synsätt får noll kronor i stöd. Undantaget är Örebro, där Socialdemokraterna står starkt bakom reformen.

Vad ska ni tjäna på att inskränka valfriheten för föräldrarna? Det är högst oklart. Det ger knappast några pengar över för kommunerna då fler förskoleplatser kommer att efterfrågas. Den enda effekt det får är att den valfrihet som barnfamiljer ändå har i dag tas ifrån dem helt och hållet.

När ska ni socialdemokrater sluta upp med er sociala ingenjörskonst? När ska dagens föräldrar slippa bli tillrättavisade med peka-med-hela-

handen-politik? Tror Tommy Waidelich att han vet bättre än varje enskild förälder vad som är bäst för just deras barn?

Med all respekt, Tommy, tror jag inte det. Jag tror på föräldrarna och är övertygad om att de gör sina bästa val och goda val för sina barn. Det är dock beklämmande att se att Socialdemokraterna aldrig kan ge Sveriges föräldrar det erkännandet. Står du bakom fotboja på föräldrar, Tommy Waidelich?
(Applåder)

Anf. 24 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Jag är för valfrihet i barnomsorgen. Det finns väldigt många goda alternativ. Jag har själv barn i förskolan på olika ställen i kommunal förskola och i mulleförskola. Det finns olika alternativ redan i dag.

Däremot tycker jag inte att valfriheten också ska omfatta vårdnadsbidraget. Vårdnadsbidraget har ett problem ur en annan utgångspunkt. Det är nämligen så att bidraget inte främjar arbetslinjen. Arbetslinjen är vad vi måste hävda i Sverige i det här läget.

Därför är vårdnadsbidraget ett kontraproduktivt inslag i svensk barnomsorg. Det har dessutom inte ett starkt stöd bland föräldrarna. De flesta föräldrar väljer kommunal förskola eller andra privata alternativ.

Anf. 25 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Tack för svaret, Tommy! Jag förstår tydligt att valfrihet är vilken förskola man ska kunna välja. Det är socialdemokratisk valfrihet. Väljer man någonting annat ska man över huvud taget aldrig få något stöd i socialdemokratisk politik. Det är fel val enligt ert sätt att se.

Jag blir lite förundrad över att det bara är arbetslinjen som hela tiden ska gälla. Det är en viktig linje, och den håller vi kristdemokrater hårt på. Men det finns andra val i livet under livets hela cykel som man måste ta hänsyn till.

Ett av de valen är: Hur bygger vi vår framtid för våra barn? Hur ser vi till att de får den bästa uppfostran och de bästa möjligheterna de kan få? Vilka är bäst lämpade att avgöra det? Är det Tommy Waidelich, Håkan Juholt eller Carin Jämtin?

Det är i de frågorna som jag tycker att ni socialdemokrater har kört fullständigt fel. Ni måste låta föräldrarna få en möjlighet att ta sitt ansvar. Ge dem de möjligheterna! Behåll vårdnadsbidraget och barnomsorgspengen! Bygg ut de reformerna i stället för att ta dem ifrån dem!
(Applåder)

Anf. 26 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Vi har i dag en föräldraförsäkring som gör det möjligt för föräldrar att vara hemma väldigt länge och som är väldigt generös om man jämför med andra länder.

Vi har också inom barnomsorgen fler alternativ än förskolor. Vi har dagbarnvårdare, familjedaghem och flerfamiljsmodeller som tillämpas på olika sätt. Jag bejakar de alternativen. Men jag vill inte ha ett vårdnadsbidrag. Det stimulerar inte arbetslinjen.
(Applåder)

Prot. 2011/12:4
20 september

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

Anf. 27 PER BOLUND (MP):

Herr talman! För ett antal år sedan klättrade jag och min far upp på Kebnekaises topp. Det var en fantastisk upplevelse att stå på Sveriges högsta punkt och se vårt vackra land breda ut sig nedanför. Jag känner ett starkt styng av sorg i hjärtat när jag tänker på att jag inte kommer att ge mina barn samma upplevelse.

Sveriges högsta punkt smälter bort. Inom några få år kommer vi att få en ny högsta punkt i Sverige. Det är Kebnekaises nordtopp, som inte är istäckt. Lantmäteriet håller just nu som bäst på att rita om den svenska kartan eftersom glaciärerna i vårt land har minskat så kraftigt de senaste åren. Klimatförändringarna är redan här. Frågan är vem som vågar föra en politik som på allvar kan minska och hantera problemen.

Med den här budgeten har vi fått ett svar. Det är inte regeringen. Klimat är inte ens med bland de prioriteringar som Anders Borg nämner i sitt anförande, och de förslag som kommer är alldeles för svaga. Det är som det stod på en av Miljöpartiets valaffischer: Många pratar om vädret. Vi gör någonting åt det.

Herr talman! I dag är en stor dag. För exakt 30 år sedan, den 20 september 1981, bildades Miljöpartiet i Sverige. Under de 30 år vi har verkat har Miljöpartiet fört in nya perspektiv på den politiska arenan, och inte minst inom den ekonomiska politiken.

Grön ekonomisk politik har en central skillnad gentemot andra ideologier, och det är tidsperspektivet. Det vi gör här och nu har effekt på lång sikt. Det kan tyckas vara ett banalt eller till och med självklart påstående. Men frågan är inte om man kan skriva under på principen om långsiktighet utan om man verkligen är beredd att ta konsekvenserna av den.

Ett långsiktigt ekonomiskt tänkande säger oss att det är mycket billigare att minska vår klimatpåverkan nu än att vänta och ta konsekvenserna av ett förött klimat. Det säger oss att vår ekonomi kommer att ta stor skada om vi tillåter att jordens resurser utarmas och miljön förstörs.

Vi kan inte och vi får inte frikoppla den ekonomiska politiken från naturen, lika lite som vi kan frikoppla den svenska ekonomiska utvecklingen från den i vår omvärld. Precis som vi påverkar klimatet här och nu påverkas också vår ekonomi av den ekonomiska utvecklingen i Grekland, USA och Kina.

Den statsskuldskris som nu så starkt påverkar euroländerna påverkar även oss. Som ett litet exportberoende land drabbas även vi när länder i vår närhet inte sköter sin ekonomi eller drar på sig stora underskott.

Miljöpartiet har under en lång tid stått upp för det finanspolitiska ramverket i form av överskottsmål och utgiftstak. Särskilt i tider av ekonomisk oro krävs det att vi sluter upp bakom det ekonomiska ramverk vi har kommit överens om. Men det räcker inte att bara ställa upp på principerna. Man måste också ta konsekvenserna av dem.

För mig är det därför viktigt att redan nu tydligt deklarerar att Miljöpartiet kommer att följa de bedömningar av reformutrymme som regeringen har gjort. Däremot kommer vi inte att vara överens om hur det utrymmet ska användas.

Herr talman! Finansminister Anders Borg har som bekant en förkärlek för väderliknelser. Den ena dagen skiner solen över svensk ekonomi. Nästa dag är det skuldstorm och regnet slår i ansiktet. Väderleksrappor-

terna och Anders Borg har också något annat gemensamt än väderbegreppen. Det är att båda är alltför kortsiktiga.

Särskilt i den ekonomiska politiken anser vi att det är viktigt att ha en tydlig idé om vilket mål man vill nå. Det räcker inte att bara hålla skutan flytande. Man måste också bestämma sig vart man vill segla med den någonstans.

Miljöpartiet är efter 30 år en stark tredje kraft i politiken och en självständig kraft för framtidstro. Den självständiga rollen kommer att synas tydligt i det gröna budgetalternativ som jag presenterar om några veckor. Det kommer att stå i skarp kontrast mot den visionslösa budget som regeringen nu har lagt fram. Det blir en grön budget med en kraftfull miljö- och klimatpolitik med investeringar för många nya jobb och framtidstro och med en bättre fördelningspolitik.

Vi har pekat ut tre områden där vi har öppnat för att föra konstruktiva samtal med regeringen: klimatsmarta järnvägsinvesteringar som gör att människor kommer i tid till jobbet, moderna bostäder som höjer boendestandarden men minskar energianvändningen och skolsatsningar och höjda lärarlöner till de lärare som sliter varje dag med att utbilda våra barn.

På alla dessa områden saknar vi tillräckliga besked från regeringen i denna budget. I stället för en regering som vill framåt ser vi tecken på en passiv minoritetsregering som saknar politik för modernisering och långsiktighet. Det verkar som att regeringen har slagit i kapacitetstaket för både framtidsvisioner och förmågan att samla en majoritet i riksdagen för sin politik.

Herr talman! I ett utsatt läge med ett begränsat reformutrymme utmanas politiken på allvar. Det är i prioriteringarna som de politiska skillnaderna blir tydliga.

I den budgetmotion som vi presenterar om några veckor kommer vi att hålla fokus på investeringar som betalar sig både nu och i framtiden. Två områden är särskilt viktiga för oss. Det är skolan, och det är investeringar som tar oss till ett klimatsmartare samhälle.

Som vi ser det finns det knappast någon bättre investering än investering i kunskap, och varje krona som vi i dag lägger på skolan kommer att betala sig med råge på sikt. Det som är en utgift i dagens budgettabeller är en vinstmaskin i framtiden.

Vi kommer att prioritera satsningar på skolan och på lärarnas löner. De som har påbörjat sin lärarutbildning i dagarna ska veta att de kommer att komma ut till ett yrke där de har respekt och en lön som motsvarar det arbete som de gör för allas vår framtid.

Regeringen avsätter 26 miljoner kronor nästa år till högre lärarlöner. Det motsvarar mellan 12 och 15 kronor per månad för alla Sveriges lärare, en slät kopp kaffe på ett hyggligt billigt fik. Jag vill hävda att vi inte har råd att satsa så lite på skolan.

Det andra området, där investeringsbehovet är akut, är det som bygger ett klimatsmart samhälle och som gör att vi får nya jobb men som också gör att vi kan minska vår klimatpåverkan och som gör att vi kan resa och bo på ett modernt och klimatsmart sätt.

En resa med X 2000 mellan Stockholm och Göteborg ger ett utsläpp på 3 gram koldioxid. Samma resa med flyg ger ett utsläpp på 66 kilo. Man kan alltså åka 22 000 gånger till Göteborg med tåg innan man når

Prot. 2011/12:4
20 september

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

samma utsläpp som vid en flygresan. Ändå är resan med tåg ofta flera gånger dyrare än flygresan.

Runt om i Sverige ser vi hur intresset för att resa klimatsmart ökar, men för att det ska vara möjligt krävs det investeringar i fler spår, där det får plats fler tåg. Det är investeringar som också ger många nya jobb och arbetstillfällen, vilket inte minst Finanspolitiska rådet har visat. Att resa med tåget ska vara det självklara valet, både för plånboken och för miljön. Och självklart ska det vara billigare att ta tåget än att flyga.

När miljonprogrammet i Sverige byggdes innebar det en gigantisk investering för att ge människor en högre boendestandard. I dag står vi inför en nästan lika stor utmaning. Det är den att göra om gamla slitna miljonprogramsområden till internationella föredömen, som i Miljöpartiets vision. Vi vill att det ska vara till Rosengård, till Hammarkullen och till Rinkeby som internationella gäster åker för att få inspiration till hur man kan skapa energieffektiva bostäder, hur man kan skapa områden som de boende är stolta över och hur miljonprogram kan bli miljöprogram.

Herr talman! Jag vill att det ska vara lika självklart att starta ett företag som att söka ett arbete i ett. Miljöpartiet kommer under åren fram till nästa val att presentera en lång rad lösningar som underlättar för människor att förverkliga en personlig livsdröm om att starta eget. Vi tycker att en bra start är att lyssna på vad företagen själva prioriterar, vad de tycker är viktigast. Då handlar det om minskat regelkrångel, slopat sjuklöneansvar och sänkta arbetsgivaravgifter.

Tyvärr kan vi konstatera att den här budgeten, som regeringen har lagt fram, är ett kraftfullt slag i luften för Sveriges företagare, och det beklagar vi.

Herr talman! Svensk ekonomi står stark. Men hur vi kommer att klara oss framöver beror på hur vi agerar nu. Den gröna kompassriktningen handlar om ekonomiskt ansvarstagande kombinerat med smarta framtidsinvesteringar. För Miljöpartiet handlar det om att satsa på järnvägar som gör att människor kommer i tid till jobbet och på moderna bostäder som höjer boendestandarden men minskar energianvändningen. Och det handlar om höjda löner till lärarna, som sliter varje dag med att utbilda våra barn.

Miljöpartiet prioriterar investeringar som ger jobb och framtidstro här och nu samtidigt som vi tar vårt klimatansvar och bygger Sverige starkare inför framtiden.

Herr talman! Det är det som är grön långsiktig ekonomi.
(Applåder)

I detta anförande instämde Bodil Ceballos (MP).

Anf. 28 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Låt mig börja med att hälsa Per Bolund välkommen tillbaka till riksdagen och till talarstolen. Det är mycket att se fram emot under åren som kommer.

Låt mig också säga att det, som jag ser det, är en fördel för Sverige att vi bygger en samförståndsdemokrati. Alltför ofta får man höra att det är en mer spännande politisk debatt i länder där det är ideologiska konflikter mellan grupper som ställs mot varandra och där partier är hårdare mot

varandra. Jag tror inte på det. Jag tror att det är bra för Sverige att vi samtalar, har samförstånd, förhandlar och söker möjligheter att se det gemensamma.

Jag måste särskilt säga att jag instämmer i det som Per Bolund säger om reformutrymmet. Under de år jag arbetade här i riksdagen gjorde vi elva budgetuppgörelser. Inte vid något tillfälle avvek vi från regeringens reformutrymme. Inte vid något tillfälle presenterade vi några andra bedömningar för den ekonomiska utvecklingen. Det är nämligen inte det man har kompetens att göra på partikanslier. Vi följde regeringens bedömningar och presenterade vår politik med det reformutrymme som då redovisats. Vill man så att säga börja koka böckerna tror jag att man har slagit in på en farlig väg. Därför välkomnar jag att Per Bolund är så tydlig på den punkten. Ramverket, reformutrymmet, ger en stabilitet i diskussionerna.

Låt mig vara tydlig med att det utifrån mitt perspektiv är självklart att vi ska göra vad vi kan för att prioritera hållbarhet. När Per Bolund nämner Kebnekaise slås jag av de gånger jag har stått framför massiv av is uppe i Sarek och tittat. Där inser man nu att de krymper. Det är klart att det är ett ansvar för oss alla. Vill vi bevara den natur som vi alla i Sverige älskar är hållbar tillväxt en viktig del.

Men låt mig också vara tydlig med att vi respekterar Miljöpartiets självständiga roll. Vår utgångspunkt är ansvar för offentliga finanser. Vår utgångspunkt är arbetslinjen. Vi är alltid beredda att i riksdagens olika utskott söka samförstånd och lösningar som blir gemensamma, och det gäller i första hand naturligtvis Miljöpartiet men också Socialdemokraterna.

(Applåder)

Anf. 29 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Tack, Anders Borg, för välkommandet! Det känns bra att vara här. Jag ser också fram emot många spännande debatter framöver.

Jag är också glad över att finansministern nu säger att han prioriterar hållbarhet. Det var ju ett perspektiv som jag saknade väldigt mycket i det anförande som finansminister Anders Borg höll inledningsvis i den här debatten och som jag också har saknat i den budget som regeringen har lagt fram. Det är litet fokus på de investeringar som vi ser att man faktiskt behöver göra för att nu skapa jobb och framtidstro i Sverige, särskilt i en tid av ekonomisk nedgång och oro. Det är investeringar som också ser till att lösa de stora problem som vi står inför i framtiden när det gäller klimatutmaningen och miljöutmaningen.

Vi ser absolut inte att det finns en konflikt mellan de här perspektiven, att jobba med de kortsiktiga lösningarna i fråga om den ekonomiska oron och att jobba med de långsiktiga lösningarna i fråga om de klimatproblem som vi nu står inför. Tvärtom ser vi det här som två områden som verkligen skulle kunna befrukta varandra och som skulle kunna göra att de satsningar vi gör i dag blir ännu mer kraftfulla och verkningsfulla.

Jag saknade, som sagt, det perspektivet väldigt mycket i finansministerns anförande. Jag hoppas att det är ärligt menat när finansministern nu säger att man också prioriterar hållbarhet. Det är ju inte någonting som vi tycker har kännetecknat regeringens politik i tillräckligt hög grad

Prot. 2011/12:4
20 september

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

hittills. Vi har tvärtom varit ganska besvikna på de prioriteringar som har gjorts.

Jag skulle också vilja ta chansen när jag nu har möjlighet att diskutera med finansministern. Vi har noterat att det i den budget som ni nu lägger fram tyvärr inte är satsningar på klimat- och miljöområdet. Det är snarare neddragningar på många poster, till exempel när det gäller omställning av energisystemen. Anser Anders Borg att det verkligen är den framtids-satsning som Sverige behöver för att stå starkare i framtiden?

Anf. 30 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att vi ändå måste ha en utgångspunkt i att Sverige har en framsynt klimatpolitik. Det är alldeles tydligt att vi var bland de tidigaste som byggde tydliga ekonomiska styrmedel, både för att begränsa koldioxidutsläpp och för att ge ett stöd för framväxande alternativ energi. Vi har nu en mycket kraftig utbyggnad av till exempel vindkraften i Sverige, och det är naturligtvis väldigt positivt.

Det finns säkert skäl att utveckla det. Det har också varit en del av regeringens politik att göra det under de år som har varit. Vi har både höjt koldioxidskatter och förstärkt omställningsinvesteringar. I den här budgeten ligger en tyngdpunkt på järnvägsunderhåll. Jag måste rimligen få hävda att det är en investering som också har klimateffekter.

Men det är klart att man aldrig ska ha utgångspunkten att den egna politiken alltid är den enkom bästa. Vi är alltid i en samförståndsanda öppna för samtal och diskussioner utifrån att vi håller budgetbalans, att vi håller i ramverk och att vi håller god ordning i offentlig ekonomi.

(Applåder)

Anf. 31 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Ja, de tydliga ekonomiska styrmedlen är jag glad över att Anders Borg försvarar. Det är till stor del, som jag ser det, Miljöpartiet som har fört in dem. Vi har hela tiden satsat på att faktiskt använda ekonomiska styrmedel, för vi vet att det är bland de effektivaste redskapen som man kan ha för att se till att få moderna investeringar som löser våra stora miljö- och klimatproblem och få en ekonomi som fungerar effektivt och som inte slösar med resurser.

Anders Borg hävdar att Sverige gör stora investeringar till exempel när det gäller vindkraften. Vi tycker att de är alldeles för små. Vi skulle vilja se en mycket större och snabbare omställning. Det finns ett skäl till att Danmark har en vindkraftsindustri med ungefär 70 000 anställda medan Sverige inte har någon vindkraftsindustri alls, och det är att vi inte har skapat någon hemmamarknad för vindkraft som är tillräckligt stor.

I Tyskland arbetar i dag ett par hundra tusen människor inom industrin för förnybar energi. Sverige har tyvärr inte kommit dit, och det beror på att regeringen inte har prioriterat dessa områden tillräckligt mycket. Detta är något som vi kommer att lägga stort tryck på när vi presenterar vår budget och i det fortsatta arbetet med att utveckla en grön ekonomisk politik i framtiden.

(Applåder)

Anf. 32 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Jag vill ta upp två saker, och den första är klimatfrågan. Jag satt också med i Klimatberedningen och har hållit på med den frågan ganska länge. När det gäller det här med att lägga ned kärnkraften finns det en välbekant hållning hos mig och en välbekant hållning hos Per Bolund.

När den tyska majoriteten nu går in för denna linje innebär det, förutom höga elpriser, att användningen av kol och fossilgas kommer att öka och också till exempel att Nordstream kommer att snabba på sin överföring av gas genom rör via Östersjön till Tyskland.

Slutresultatet av den tyska politiken – den som också Per Bolund ansluter sig till – är alltså en kraftig ökning av koldioxidutsläppen från den europeiska kontinenten. Där vill jag naturligtvis höra hur ni ställer er i denna fråga. Tar ni inte intryck av det som sker i praktiken?

Det andra är att jag hörde *Ekots lördagsintervju* med Per Bolund i lördags. Där diskuterades regeringens jobbskatteavdrag. Men jag blev inte riktigt klok på varför Miljöpartiet och Per Bolund egentligen är emot detta avdrag. Finns det en ideologisk motvilja från ert partis sida mot sänkta skatter för att i stället prioritera staten och det offentligas roll i samhället? Ni är väl inga offentlig-sektor-kramare som av ideologiska skäl alltid vill ha höga och högre skatter?

Avslutningsvis vill jag också välkomna Per Bolund tillbaka till kamraren. Vi har debatterat många gånger förr, och det är väl bäst att anmäla att även jag har gått upp på Kebnekaise!

Anf. 33 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Då får jag väl gratulera Carl B Hamilton till att ha haft den upplevelsen. Det är lite grann som att se snön på Kilimanjaro – man får inte så många chanser framöver, så det är ju bra att man har hunnit med det.

När det gäller den tyska omställningen till ett förnybart energisystem, som det handlar om, är det något som vi verkligen välkomnar. Vi skulle gärna se att Sverige gjorde samma sak.

Anledningen till att Tyskland nu kan ta det historiska beslutet att gå bort från den gamla kärnkraftselen och satsa på ett modernt energisystem är att man också har en av världens mest spännande och progressiva metoder för att få upp investeringarna i förnybar energi. Tyskland är bland de länder som är världsledande när det gäller vindkraft, och inte minst när det gäller solcellsel är Tyskland verkligen i framkant. Detta har också lett till att man får stora investeringar i industrier som satsar på förnybar energi, i form av både vindkraft och solceller. Det har satt i gång väldigt mycket ekonomisk aktivitet i Tyskland.

Det finns också, tvärt emot vad Carl B Hamilton försöker hävda, en överenskommelse om att nedläggningen av kärnkraften i Tyskland inte ska leda till ökade koldioxidutsläpp. Den risken tror jag därför att Carl B Hamilton mest använder som ett fikonlöv för att dölja sin egen kärnkraftskärlek. Vi ser ingen risk för att det kommer att bli konsekvensen, utan tvärtom tror vi att Tyskland kommer att få ett modernt och spännande energisystem och blir en förebild även för Sverige.

Jag ska också försöka svara på frågan om jobbskatteavdrag. Det är självklart inte så att vi av något slags ideologiska skäl är emot sänkta

skatter. Vi har själva medverkat till att sänka skatter, bland annat inom ramen för den gröna skatteväxlingen.

Däremot är vi inte alls övertygade om att jobbskatteavdragen är den bästa reformen för att möta arbetslösheten. Vi ser att regeringen nu har genomfört inte bara ett eller två utan fyra jobbskatteavdrag, och ändå ser vi att antalet arbetslösa i Sverige i dag är högre än vad det var när regeringen tillträdde. Om nu jobbskatteavdragen verkligen skulle vara den mirakelmedicin som regeringen försöker hävda kan man tycka att man också skulle ha sett tydliga effekter av den, men det har vi tyvärr inte gjort.

Anf. 34 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! När man gör dessa jämförelser över tid och säger att arbetslösheten inte är väsentligt lägre i dag än när regeringen tillträdde får man inte glömma bort att påpeka att man under denna tid har genomgått en kris och är på väg in i en andra kris. Jämförelsen får därför göras något mer sofistikerat.

De studier som har gjorts och som också redovisas i budgeten i någon bilaga visar att jobbskatteavdragen har medfört mellan 80 000 och 120 000 färre arbetslösa. Det är slutresultatet. I den situation som vi nu befinner oss i, där vi möjligen är på väg in i en svår kris, blir det desto viktigare att verkligen försöka slå vakt om de instrument och åtgärder som skulle kunna leda till en ökad sysselsättning.

Därför vill jag återigen fråga: Är ni benhårt emot denna typ av åtgärder som ett sätt att öka sysselsättningen?

Anf. 35 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Vi har som jag sade tidigare inte någonting emot sänkta skatter. Däremot tycker vi att det sätt som man har använt jobbskatteavdragen på, vilket också har skapat en skatteflykta mellan dem som har inkomst från arbete och dem som har inkomst från till exempel sparad arbete i form av pension, är ganska stötande.

Det som framför allt är vårt argument emot är att vi tycker att pengarna kan användas bättre, till exempel för att göra investeringar för framtiden – investeringar som skapar jobb, arbetstillfällen och framtidstro i Sverige i dag men som också rustar Sverige bättre inför framtiden och som gör att vi står starkare, inte minst när vi kommer ut ur den ekonomiska krisen.

Järnvägsinvesteringar, som Finanspolitiska rådet har lyft fram som den enskilt viktigaste åtgärden och det mest effektiva sättet för att skapa nya jobb, är ett tydligt exempel på detta, både för att man får möjlighet att jobba och söka arbete bredare men också för att näringslivets transporter kommer fram, vilket också är bra för arbetstillfällena.

I det här läget tycker vi alltså att investeringar är mycket högre prioriterade än ett nytt jobbskatteavdrag.

Anf. 36 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Jag vill också börja med att hälsa Per Bolund välkommen tillbaka till riksdagen i rollen som ekonomisk talesman och till dagens budgetdebatt.

En av de frågor som jag tror engagerar både mig och Per Bolund mest i den budget som vi debatterar här i dag är satsningen på drift och underhåll av vårt järnvägsnät. Per Bolund tog upp det i sitt anförande. Regeringen satsar 2012–2013 3,6 miljarder extra på drift och underhåll, trimningsåtgärder och investeringar i vårt järnvägsnät. Åtgärderna ska riktas framför allt mot de starkast trafikerade stråken, däribland sträckor i storstadsområden med många arbetspendlare, inte minst här i Mälardalen.

När den här satsningen presenterades för några veckor sedan var inte Miljöpartiet sena att lägga lite på förlåten angående vad som kan komma i Miljöpartiets skuggbudget. Man talade där om 100 miljarder över en tioårsperiod i en modernisering av tågtrafiken. Jag har väldigt stor respekt för ambitionen i den satsningen, och jag och Centerpartiet diskuterar mer än gärna järnvägssatsningar tillsammans med Per Bolund och Miljöpartiet, för som ansvarstagande politiker måste vi dels jobba i fatt årtionden, många decennier, av eftersatt underhåll i järnvägsnätet, dels orka satsa på nyinvesteringar i järnvägsnätet samtidigt. Vi gör det. Vi har en planperiod, men jag är beredd att diskutera därutöver.

Problemet med Miljöpartiets satsning som presenteras är att de inte har en trovärdig finansiering. Satsningen är tänkt att finansieras med lån i Riksgälden som ska betalas tillbaka genom införandet av en kilometerskatt och med, som det står, ökade anslag inom budget. Det är oklart hur.

I ett läge med en stor ekonomisk och finansiell oro i vår omvärld och en stor osäkerhet kring den framtida konjunkturutvecklingen är det inte ett prov på ansvarstagande att lägga fram förslag om en omfattande lånefinansiering.

Anf. 37 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Tack, Roger Tiefensee, för välkommandet! Uppenbarligen har vi inte varit tillräckligt tydliga när vi presenterade den här reformen, för Roger Tiefensee verkar inte riktigt ha förstått innehållet i den. Vi välkomnar satsningar som nu görs på drift och underhåll. Vi beklagar däremot att det är kortsiktiga satsningar under endast två år. I stället för att göra en permanent höjning av anslagen så att man verkligen ser till att man kan ha en högre nivå på drift och underhåll under en lång tid framöver är det bara en tvåårssatsning.

Sedan kan man också konstatera att det är ett underhåll som inte är i nivå med det som Trafikverket har sagt att man behöver för att verkligen kunna ta bort de problem som vi alla har sett i tågtrafiken under de senaste åren med tåg som inte kommer och överfulla tåg som står i kö och inte kommer fram. Det behövs ju en större och mer långsiktig satsning. Inte minst behövs dessutom investeringar i ny räls, flera ställen som man kan köra tågen på så att vi kan få fler tåg och mindre trängsel i tågssystemet. Där tycker vi att regeringen faller på att vara väldigt kortsynt.

När det gäller finansieringen av vårt förslag har vi sagt att vi vill ha 100 miljarder på tio år. Det är inte lånefinansiering, som Roger Tiefensee hävdar. Lånen är bara en omfördelning för att få de utgifter som vi behöver göra på järnvägssidan att matcha de inkomster som vi får lite senare.

Vi finansierar vår reform fullt ut genom att till exempel ta ut en lastbilsskatt och också genom att göra omprioriteringar inom infrastruktur-satsningar som regeringen har gjort. Vi tycker att det är läge, med de

stora miljö- och klimatproblem som vi står inför, att prioritera ned vägsatsningar och prioritera upp järnvägssatsningar. Det gör ju att vi fullt ut finansierar den här järnvägssatsningen.

Sedan är det tradition att man faktiskt tar lån för att jämna ut mellan inkomster och utgifter under en längre period. Men det är ingenting som gör att man kan ifrågasätta den ekonomiska trovärdigheten i paketet. Tvärtom är det fullt finansierat.

Anf. 38 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! I sitt, jag kommer inte ihåg om det var anförande eller replik var Per Bolund väldigt tydlig med att respektera ramverket. En del i det finanspolitiska ramverket är budgetlagen. Budgetlagen är tydlig på en punkt. Det är att anslag ska finansiera den här typen av investeringar – anslag, inte lånefinansiering. Lånefinansiering är ett undantag.

Sedan kan man säga att Per Bolund och Miljöpartiet får ihop sin finansiering genom att de lånefinansierar och sedan inför en kilometerskatt som, vad jag förstår, det fortfarande är väldigt oklart hur den ska utformas och hur den ska slå. Men det kan vara en annan diskussion.

Återigen när det gäller att respektera ramverket, läs gärna i finansutskottets betänkande från i höstas! Det var väldigt tydligt på den punkten. Anslag ska finansiera den här typen av investeringar. Jag tror att Per Bolund blir svaret skyldig. Det finns inte en trovärdig finansiering.

Anf. 39 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Roger Tiefensee verkar inte ha förstått min poäng. Om man får intäkter som motsvarar de utgifter man har, har man ju en finansiering. Det kan vi väl ändå vara överens om.

Sedan hävdar Roger Tiefensee att lastbilsskatten skulle ge oklara effekter. Vi har sett land efter land i Europa införa en lastbilsskatt. Man har det i Schweiz och i Tyskland. Det är väldigt tydligt att det får mycket positiva effekter, inte minst genom att man effektiviserar transportsystemet så att man kan föra över resurser till framtida transportsystem, till exempel föra över gods till järnväg.

Det finns dessutom utrett väldigt många gånger här i Sverige också vilka effekter en lastbilsskatt skulle få. Inte minst är den viktig därför att den bryter den oroväckande trend som vi ser, att vi får ett ökat antal långtradare, ett ökat antal lastbilstransporter på våra vägar som både skapar miljöproblem och trafikosäkerhet.

Sedan använder vi intäkterna från lastbilsskatten för att finansiera våra järnvägsinvesteringar fullt ut. Det finns ingen anledning för vare sig Roger Tiefensee eller någon annan att känna oro över hur vi skulle finansiera dem.

(Applåder)

Anf. 40 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Herr talman! Jag får börja med att välkomna Per Bolund till finansutskottet. Hittills har vi tillsammans med Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet lyckats komma överens i ett antal frågor. Förhoppningsvis finns det även i framtiden flera frågor att samtala om.

Samtidigt som vi emellanåt finner liknande ståndpunkter, inte minst i flera arbetsmarknadsfrågor, får jag konstatera att Miljöpartiet och Sveri-

gedemokraterna står långt ifrån varandra i andra frågor. Medan vi sverigedemokrater exempelvis har intagit en human och ansvarsfull inställning till flykting- och invandringsfrågor har Miljöpartiet gått i rakt motsatt riktning.

Miljöpartiet vill till exempel rubba hela grunden för den legitimitet som finns kvar kring asylrätten och FN:s flyktingkommission genom att motsätta sig utvisning av människor som saknar skäl till uppehålle i Sverige. Enligt Miljöpartiet ska det räcka att bara ha tagit sig runt halva jorden och in i Sverige för att ha skäl att stanna kvar. Anmärkningsvärt är att denna syn inte bara delas av Miljöpartiet utan även av regeringen. Detta görs särskilt tydligt i det man kallar det första steget i asylöverenskommelsen, som enligt finansministern kommer att bli lag från och med den 1 juli nästa år.

Den beräknade kostnaden för att öppna upp för att människor utan fastlagd identitet ska få stanna kvar i landet uppgår till uppskattningsvis 850 miljoner kronor. Det är ungefär samma pengar som höjningen för läkemedelskostnader i och med att högkostnadsskyddet höjs. Det gäller första året, därefter fördubblas kostnaden.

Min fråga till Per Bolund måste därför bli: Är det bara jag som ser ett samband mellan att man för den ena utgiften måste inbringa den andra inkomsten och att detta i första hand drabbar de fattiga, de arbetslösa och de äldre?

Anf. 41 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Svaret på frågan är ja, det är nog bara du som ser det.

Jag är väldigt stolt över Miljöpartiets migrationspolitik och att vi även har lyckats nå en överenskommelse med regeringen. Jag är stolt inte minst för att det sätter Sverige i en unik position i Europa och i världen. Vi har lyckats att hålla borta de främlingsfientliga krafter som i många andra länder tyvärr har lyckats påverka migrationspolitiken i en hårdare och mer omänsklig riktning. I Sverige har vi en stark majoritet i riksdagen som står fast vid människovärde och står emot omänskliga krav på att kasta ut människor eller att vägra familjer att förenas, som vi till exempel ser i Danmark.

Jag är av den väldigt tydliga övertygelsen att Sverige kommer att stå mycket starkare med en öppen politik och genom att vara ett öppet land som låter människor komma hit, bo och verka och också bidra med den arbetskraft som de utgör. Det är som vi vet stora problem med att få in arbetskraft som kan fylla de luckor som finns inom industrin. Inte minst inom välfärden ser vi att det kommer att behövas många händer i framtiden som kan göra ett viktigt arbete. Vi är övertygade om att en liberal och mänsklig flykting- och migrationspolitik är ett väldigt bra redskap för att bygga Sverige starkare inför framtiden.

Jag skulle i stället vilja vända på detta och ställa en fråga till Johnny Skalin. Det hävdas här att Sverige skulle förlora och stå ekonomiskt svagare genom att ha den typ av överenskommelse som vi nu har träffat från Miljöpartiets och regeringens sida: Vilket land i Europa skulle Johnny Skalin vilja lyfta fram som det lysande exemplet på att en hård och omänsklig flyktingpolitik har byggt statsfinanser som skulle vara mycket starkare och stabilare än Sveriges? Jag har väldigt svårt att se något sådant exempel.

Prot. 2011/12:4
20 september

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

(Applåder)

Anf. 42 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Herr talman! Per Bolund säger att han är stolt över den unika position som Sverige har. Det har han rätt i därför att Sverige ju är västvärldens mest extrema i det här hänseendet. Det är vi som tar emot flest invandrare per capita i hela västvärlden.

Det är knappast logiskt för alla de asylsökande som finns i världen. Det handlar om tiotals miljoner människor som nekas den hjälp som vi skulle kunna ge dem på plats, där vi skulle kunna hjälpa betydligt fler, kanske mer än hundra gånger fler jämfört med de människor som vi tar emot. Det kostar väldigt mycket att ta emot människor, men det ger väldigt mycket att satsa de här pengarna på plats i de länder som de kommer ifrån.

Sedan säger Per Bolund också att det är bra för Sverige och näringslivet att människor kommer utifrån, att vi får in speciella kunskaper genom arbetskraftsinvandringen. Jag vill därför fråga Per Bolund: Känner Per Bolund till att fyra femtedelar av arbetskraftsinvandarna saknar högre utbildning?

Anf. 43 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Jag är tvärtemot övertygad, tyvärr Johnny Skalin, om att öppna gränser och att ha en välkomnande inställning till människor med andra influenser, med andra kulturer och med annan bakgrund än den som vi har haft i Sverige skapar ett bättre land, ett starkare land inför framtiden. Vi ser till exempel att alla dessa människor med invandrarbakgrund skapar nya möjligheter för handel och utbyte över gränserna som gör att Sverige kommer att ha mycket bättre ekonomiska möjligheter inför framtiden.

Jag är också helt säker på att de resurser som de här människorna för med sig i form av arbetskraft och i form av kunskaper är någonting som kommer att göra Sverige mycket starkare och till ett bättre rustat land inför framtiden.

Jag är glad, måste jag säga, att Johnny Skalin lyfter fram det här som en grundläggande skillnad mellan Miljöpartiet och Sverigedemokraterna. Det håller jag verkligen med om. Just migrationspolitiken och inställningen till människor som kommer som flyktingar från andra länder är någonting som verkligen skiljer oss i grunden. Miljöpartiet har inställningen att vi ska göra allt vi kan för att värna mänskliga rättigheter och för att hjälpa människor att komma ifrån svåra situationer i sina egna hemländer.

(Applåder)

Anf. 44 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Trots det sista Per Bolund sade kan vi konstatera att Miljöpartiet i dag har en mer restriktiv flyktingpolitik än för ett år sedan. Det kan vara värt att uppmärksamma med tanke på de stora ord Per Bolund tar i sin mun.

Anders Borg sade i replikskiftet med dig, Per, att regeringen prioriterar hållbarhet. Samtidigt skär regeringen ned miljöbudgeten med 25 procent. Regeringen brukar också säga att Sveriges statsfinanser är

bland världens bästa. Det är vi glada för, men Sverige har inte råd med tåg som går i tid. Här tror jag att Miljöpartiet och vi är överens.

Vänsterpartiet kommer i sin budget att göra en storsatsning på en generationsväxling på arbetsmarknaden. Sverige står inför stora pensionsavgångar, samtidigt som det är en rekordhög ungdomsarbetslöshet. Därför väljer vi att lägga 5,4 miljarder på en generationsväxling i stället för i krogägarnas fickor. Det möjliggör 25 000 nya jobb år ett. Vi satsar på traineeplatser i stat, kommun och landsting, lärlingsanställningar i bristyrken i LO-kollektivet, utbildningar inom äldreomsorgen och utbildningsvikariat. På det sättet kan vi också ta till vara äldres kompetens som handledare för unga som får möjlighet att komma in på arbetsmarknaden.

Som jag förstår det väljer Miljöpartiet att lägga en tredjedel av det reformutrymme ni bedömer finns i stället i krogägarnas fickor. Från att ha varit 19 000 jobb blir det i dag inga jobb alls. Det här ska enbart rädda jobb och stärka krogägarnas marginaler, det vill säga 5,4 miljarder till ingen nytta – eller mer rätt, 16 miljarder! Det här ska ju finansieras alla tre åren. Miljöpartiet prioriterar krogägarnas fickor i stället för höjning av studiebidragen. Det har ni också meddelat.

Stämmer det här, Per Bolund? I så fall: Varför?

Anf. 45 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Tack, Ulla Andersson, för frågan! Jag vill börja med att bemöta det påstående Ulla Andersson gjorde i början av sitt inlägg.

Det är precis tvärtom. Jag är stolt över att Miljöpartiet har kunnat medverka till att göra det möjligt för många familjer att förenas i Sverige. Det är familjer som tidigare har varit splittrade, har varit tvungna att lämna sina barn, i till exempel Somalia, och inte har kunnat förenas som familjer i Sverige. Det har varit en skamlig situation. Miljöpartiet har nu medverkat till att familjerna kan förenas.

Vi har också genom vår medverkan i samarbetet med regeringen gjort det möjligt för alla barn i vårt land att få gå i skolan, att ta del av vårt utbildningssystem och inte sitta isolerade. Om inte Miljöpartiet hade gått in i samarbetet är jag, tyvärr, övertygad om att vi hade haft en mycket sämre mänsklig situation för de familjer som har varit splittrade och de barn som inte har fått gå i skolan. Jag är stolt över att Miljöpartiet har tagit ansvar och förbättrat migrationspolitiken i grunden i Sverige.

Miljöpartiet har haft med i sitt valmanifest, i vår rödgröna överenskommelse och i vår budgeten, att vi vill sänka momsens på restaurangtjänster. Det är en reform som vi tror har många positiva effekter. Vi tror, till skillnad från Ulla Andersson, att det skapar arbetstillfällen för ungdomar och även för människor med utländsk bakgrund som är överrepresenterade i restaurangbranschen. Vi tror också att det är ett sätt att stödja en bransch med många småföretagare, som redan i dag har svårt att få plus och minus att gå ihop. Jag har själv arbetat flera år i restaurangbranschen. Jag vet hur hårt arbetet är och hur svårt det är att få ekonomin att fungera och gå ihop.

Med detta sagt håller vi just nu på att ta fram vår budgetmotion. Vi kommer där att väga olika angelägna reformer mot varandra. Exakt var det kommer att landa kommer vi att presentera i början av oktober när vår budgetmotion släpps. Då kommer Ulla Andersson att få svar på den

Prot. 2011/12:4
20 september

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

och många andra frågor om hur Miljöpartiet prioriterar i den ekonomiska politiken.

Anf. 46 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Debatten om flyktingpolitiken får fortsätta. Det finns ingen majoritet för en hårdare flyktingpolitik i Sveriges riksdag. Det skulle vara unikt om Sverigedemokraterna fick med sig något annat parti. Eller hur?

Vi diskuterar restaurangmomsen. Det var fråga om 16 miljarder. Det började med 19 000 jobb som sedan blev 8 000, som sedan blev 3 500. Nu har man sagt att det är inga jobb alls. Det ska ge lite bättre marginaler till krogägarna. Är det värt 16 miljarder kronor? Om vi säger att regeringens näst sista bedömningar skulle gälla skulle det innebära en kostnad på 1 ½ miljon per jobb. Om hela momssänkningen skulle slå igenom, vilket den inte alls har gjort i Finland, skulle det innebära en sänkning av priset för dagens lunch med 8 kronor. Det skulle innebära att det behövs *många* kroggäster till för att ha råd att anställa en enda person. Hur rimligt är det? Det verkar bara vara Miljöpartiet som tror att det ska ge jobb. Inte ens regeringen själv verkar tro på det längre.

Anf. 47 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Miljöpartiet har sett den finska studie som Ulla Andersson hänvisar till. Vi har sett att den sänkning av momsen som har gjorts redan har fått genomslag på ungefär en tredjedel av restaurangerna. Med en konkurrensutsatt marknad, som restaurangnäringen är, kommer det att innebära att det sätter press på övriga restauranger att också sänka sina priser.

Ulla Andersson raljerar över att 8 kronor spelar ingen roll. Då har man inte tagit den ekonomiska forskningen på allvar. Tvärtom kan vi tydligt se att även ganska små prisförändringar kan få ett stort genomslag i konsumtion. Om Ulla Andersson inte tror det tycker jag att Ulla Andersson ska titta på till exempel trängselavgifterna i Stockholm. De är på 10–20 kronor. Innan de infördes hävdades det också att de inte kommer att få någon effekt, att folk kommer att köra vidare. Nu vet vi bättre. Nu vet vi att det blev en dramatisk effekt på trafiksituationen i Stockholm. De fick många att ändra sitt beteende.

Jag står inte bakom Ulla Anderssons bedömningar att reformen inte kommer att ge några arbetstillfällen. Det finns förslag på många angelägna reformer, och vi kommer att presentera en fullständig redovisning av vilka vi står bakom när vi lägger fram vår budgetmotion.

Anf. 48 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Jag ska också välkomna Per Bolund till finansutskottet. Det är trevligt att få stifta bekantskap med dig.

Jag har noterat att tillväxt är ett ord, och en företeelse, som Miljöpartiet mer och mer värjer sig mot och funderar över. Är det bra? Visst kan vi ha synpunkter på hur vi mäter tillväxt och vilka faktorer som ska påverka bnp-utvecklingen. Det är jag den första att skriva under på. Men oavsett verkar tillväxt vara en vokabulär som känns mer och mer obekvämt för Miljöpartiet.

Eftersom pensionsutvecklingen för våra pensionärer är kopplad till just tillväxt och bnp-utveckling undrar jag hur ni har tänkt att pensioner ska utvecklas i framtiden när inte tillväxt i sig är något positivt, som jag uppfattar att ni har påstått.

En annan fundering jag har gäller ett uttalande i det tidigare replikskiftet, nämligen att pengarna kan användas bättre. Per Bolund syftade på jobbskatteavdraget. Det finns många som skriver under på att det ger effekt. Folk kommer mer i arbete och söker sig mer till arbete.

Per Bolund har pratat om ekonomiska styrmedel. Det är viktigt att de fungerar bra inom miljöpolitikens område. Sedan får man väga för- och nackdelar. Men de borde också fungera inom andra områden.

Min fundering i det fallet gäller – Per Bolund kan svara på frågan – att om inte jobbskatteavdraget ger jobb, hur mycket kan vi höja skatten för löntagarna utan att man slutar att söka jobb? Den frågan får jag aldrig svar på när jag ställer den till vissa. Hur mycket behöver skatten höjas? Den verkar inte påverka i fråga om jobb. Var går nivån, Per Bolund?

Anf. 49 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Först var det en fråga om tillväxt. Miljöpartiets inställning är att de investeringar vi föreslår – till exempel järnväg eller ett ombyggt svenskt energisystem så att det blir ett hundra procentigt förnybart energisystem – kommer att skapa ökad ekonomisk aktivitet. De kommer att skapa tillväxt. Det är självklart en tillväxt vi inte har något emot.

Det viktigaste från vår synvinkel är att diskutera tillväxtens innehåll. Den typ av tillväxt som utarmar vår miljö, som gör slut på våra resurser, till exempel att kalthugga skogar som gör att vi inte får de resurser som finns i dag kvar in i framtiden för våra barn och barnbarn, kan vi, hoppas jag, vara överens om inte är hållbar, inte är attraktiv eller önskvärd.

Vi välkomnar den utveckling vi ser i dag där fler och fler lyfter upp frågan om tillväxt till varje pris, med alla konsekvenser inräknade, verkligen är lösningen på alla problem. Vi ser till exempel hur EU-kommisionen skickat ut ett betänkande, *Beyond GDP*, *Bortom bnp*, där det diskuteras hur välfärd och en positiv utveckling mäts. Den diskussionen tycker vi är värd att föra. Vi skulle välkomna att regeringen ger sig in och diskuterar de frågorna. I dag är det moltyst när det gäller de frågorna, och det är tyst när det gäller de problem som tillväxten i dag orsakar miljön.

Den andra frågan gällde investeringar och jobbskatteavdrag. Vi lyssnar på till exempel Finanspolitiska rådet. De säger att investeringar i till exempel järnvägssektorn är den mest effektiva åtgärden för att skapa arbeten. Det ger mest jobb per investerad krona.

Det är ett råd som vi lyssnar på och som vi tycker är väldigt relevant. Vi ser att vi samtidigt bygger Sverige starkare inför framtiden, medan vi däremot inte ser att jobbskatteavdraget har fått de positiva konsekvenser som regeringen hävdar.

Anf. 50 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Jag välkomnar den syn på tillväxt som du diskuterar, Per Bolund. Jag är också en sådan som funderar mycket på: Hur kan man hantera det som är bnp? Vilka andra faktorer kan man lägga in för att diskutera och föra vidare detta med en bredare syn på bnp? Det är ett

Prot. 2011/12:4
20 september

trubbigt mått – dock är det detta som vi använder oss av i dag. Det kan vi fundera vidare på.

Jag har under riksdagsåret varit med om att Miljöpartiet anordnat seminarier som handlar om just huruvida tillväxt i sig är en fara för utvecklingen och för miljön på sikt. Men jag hör nu att du inte ställer dig på den sidan, Per Bolund – det är jag tacksam för – utan du inser att vi behöver tillväxt. Sedan kan vi diskutera vad den ska innehålla.

Det som har skramlat lite i korridorerna här omkring Miljöpartiet och synen på tillväxt kan jag med andra ord lämna därhän i och med att du är ny ekonomisk-politisk talesperson för Miljöpartiet.

Du svarar egentligen inte på frågan: Hur mycket kan vi höja skatten för medborgarna innan de slutar söka sig till jobb? Var går gränsen?

Anf. 51 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Anders Sellström gör nu en retorisk fint när han säger att vara emot en sänkning av inkomstskatten för löntagare innebär att man automatiskt skulle säga att en höjning inte får någon konsekvens. Det är självklart inte sant. Vi tror ju att människor i viss mån påverkas, att om man får höjd skatt minskar intresset att jobba mer. Det är klart att vi tar med det i våra kalkyler när vi lägger fram vår ekonomiska politik.

Vi ser inget egenvärde i att höja inkomstskatterna, som det låter som att Anders Sellström tror. Tvärtom ser vi att vi genom till exempel den gröna skatteväxlingen har medverkat till att sänka inkomstskatter. Det tror vi är en sund ekonomisk politik, där man höjer miljöskatter och sänker inkomstskatter.

Sedan tycker vi att man kan fundera över om de som har de allra högsta inkomsterna i vårt land också ska medverka lite mer till att lösa den ekonomiska oro och de problem i välfärden som vi ser i dag. Det är en diskussion som vi är beredda att föra, och vi kommer att komma med en full redovisning av våra reformer i vår budgetmotion.

Anf. 52 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! Sverige framstår nästan som något slags lycksalighetens ö i ett Europa präglad av skuldkris och politisk oförmåga att samlas kring viktiga och avgörande beslut. Denna skuldkris innehåller många målkonflikter och är inte så lätt att analysera, och därför är inte heller lösningarna självklara.

En målkonflikt är mellan rätt åtgärd på kort sikt och på längre sikt. På kort sikt finns det naturligtvis tillräckligt med pengar för att låna ut mer till Grekland för att hindra att arbetslösheten stiger och levnadsstandarden faller. Problemet med en sådan strategi är dock att Grekland då sannolikt skulle slå sig till ro och tappa både intresse och incitament för att genomföra de långsiktiga ekonomiska och politiska reformer som krävs för att landet ska kunna betala tillbaka både gamla lån och nya lån. Det på kort sikt önskvärda strider mot det på lång sikt nödvändiga. Det gäller främst men inte enbart Grekland och dess skulder.

Situationen i Europa förvärras av hotet om att underliggande bankkriser finns i flera länder och att de ska slå ut med full kraft. Bankkollapser är som en smittsam sjukdom som snabbt kan sprida sig till andra banker och till andra länder och där orsaka akuta finansiella kriser.

Till de här två problemen, statsskulderna och bankerna, måste man dess värre lägga ett tredje, nämligen splittringen och den politiska oförmågan i flera viktiga länder inklusive världens största ekonomi, USA.

Politikens impotens i viktiga länder är ett mycket allvarligt problem även för andra länder.

Mot denna bakgrund av ovanliga och särskilt komplicerade problem kan man med fog tvivla på tillförlitligheten i de prognoser som läggs fram av regeringar och andra prognosmakare, inklusive dem i Sverige. Vi vet inte om normala tumregler och mer sofistikerade modeller för den delen utan normala konjunkturförlopp alls är giltiga det närmaste halvåret.

På centralbankernas ledningar, till exempel riksbanken i många länder, har därmed lagts väldigt tunga bördor att agera rätt, inte så mycket beträffande traditionell inflationsbekämpning med räntepolitiken som med hantering av finansiella stabilitetsfrågor och att ta ansvar för och agera som en motvikt till politisk splittring. Det är en ovanlig situation.

I Europa är inriktningen av de politiska motåtgärderna inom EU ganska klar: mer av finanspolitiskt samarbete mellan EU-länderna och mer av ömsesidig kontroll av statsskulder och risker för växande budgetunderskott. Med ett stramare och mer gemensamt finanspolitiskt ramverk ska ett EU-land i framtiden inte kunna ekonomiskt kvadda sina grannar, till exempel på det sätt som Sverige höll på att råka ut för med Lettland 2008–2009.

Herr talman! Jag har gett en ganska dyster bild av läget i vår omvärld, och det är då väldigt viktigt att samtidigt understryka att Alliansen i sin politik och budget har lagt in breda säkerhetsmarginaler och har samlat i ladorna inför denna potentiella storm. Sverige har i dag en bättre krisberedskap än vi hade förra gången, 2008–2009, för att inte tala om i början av 90-talet, för att stabilisera svensk ekonomi och skydda vårt finansiella system.

Riksbanken, Riksgälden och Finansinspektionen vet, så gott det går, vad som ska göras, och de har befogenheter att göra det. De automatiska stabilisatorerna i ekonomin kan verka fullt ut. Någon panikinbromsning genom skattehöjningar eller besparingar är inte nödvändiga i Sveriges fall, till skillnad mot många länder i vår omvärld.

Om så krävs – men där är vi inte i dag – kommer regeringen naturligtvis inte att tveka att ingripa genom en mer expansiv finanspolitik av keynesiansk typ, som förra gången när till exempel kommunerna fick extra pengar för att hålla uppe sysselsättningen, och inom arbetsmarknadspolitiken. Men där är vi inte i dag. Vi ska inte ta ut den här politiken innan den faktiskt har visat sig vara behövlig.

Det är tid för ansvar, herr talman. Alliansen tar det ansvaret. Och frågan är: Gäller det även oppositionen?
(Applåder)

Anf. 53 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Man kanske kan anklaga Carl B Hamilton för många saker, men att vara opportunist kan man inte anklaga honom för.

Vi hade tidigare ett replikskifte om kärnkraften. När land efter land omprövar sin inställning till kärnkraft och i stället börjar satsa på förnybar energi står Carl B Hamilton benhårt kvar vid sin gamla teknik. Även när det gäller euron och eurosamarbetet har jag sett att Carl B Hamilton inte funderar i nya banor, utan han står fortfarande fast vid den gamla inställning som Folkpartiet så länge har haft.

Ibland är det bra med politiker som står fast vid en åsikt även om den inte är så populär just för tillfället. Men frågan är hur man ska definiera Folkpartiets hållning till euron.

Euron kanske verkade som en bra lösning när det var solsken och varmt, lite grann som att sätta på sig shorts på sommaren. Men nu ser vi att en garderob behöver kläder även för vintern. Vi ser att eurosamarbetet inte går så bra som Folkpartiet kanske hade hoppats på. Land efter land inom euron tvingas be om statsstöd: 78 miljarder euro till Portugal, 85 miljarder euro till Irland, över 200 miljarder till Grekland.

Om Folkpartiets linje hade vunnit hade vi varit med i eurozonen, men som tur var lyckades bland annat vi i Miljöpartiet förhindra det och få svenska folket att rösta nej till euron. Carl B Hamilton pratade i sitt anförande om att skydda svensk ekonomi, och jag måste verkligen fråga: Menar Carl B Hamilton på allvar att Sveriges ekonomi hade stått mer stabil om vi hade varit bland de länder som hade tvingats gå in med finansiering till de här staterna i Sydeuropa som nu verkligen vacklar? Många ekonomer tvekar om det ens går att rädda deras statsskulder. Hade Sverige haft en mer skyddad svensk ekonomi?

Anf. 54 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Tack för frågan! Den är inte oväntad.

Jag kallar detta för en skuldkris, inte en eurokris. Det är det som är helt avgörande här. Det vi ser är att länder som inte har förmått att ha till exempel ett fast och stramt finanspolitiskt ramverk utan har försatt sig i den situationen att de har stora skulder och stora underskott råkar illa ut. Man kan säga att det inte spelar någon roll vilket valutasystem man har i ett land, för om man driver en vettlös skuld- och underskottspolitik går det åt skogen ändå. Då finns det ingenting som kan rädda en. Jag tycker att man ska peka på att ett land som Finland under tio år har haft nästan exakt samma utveckling som Sverige vad gäller arbetslöshet, tillväxt per capita, budgetsituation och så vidare. Så har det varit under de första tio åren. Tyskland, Nederländerna och så vidare har inte heller råkat ut för några problem. Det avgörande är alltså inte valet av euro eller inte euro. Det avgörande är att man har ett finanspolitiskt ramverk eller motsvarande som säkerställer att man driver en politik som inte gör att man hamnar i dessa skuld- och budgetproblemsituationer.

Om man ser till det europeiska samarbetets historia är den lösning som länderna strävar efter när de råkar ut för en kris – det må vara terrorism, klimatfrågan eller ekonomiska problem – att samarbeta mer. I detta sammanhang innebär det att fördjupa den ömsesidiga kontrollen av de deltagande ländernas underskottsrisker och skuldrisker och göra den striktare. Det är det som vi ser nu. Jag kan återkomma till det.

Anf. 55 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Nu hör jag hur Carl B Hamilton säger att Finland och Tyskland inte har haft en sämre ekonomisk utveckling än Sverige. Det är i alla fall ett steg tillbaka från att säga att Sverige skulle ha haft en bättre ekonomi om vi hade varit med i eurosamarbetet.

Prot. 2011/12:4
20 september

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

Jag kanske inte riktigt håller med om att vi hade haft samma ekonomiska utveckling om vi hade varit med i eurozonen som vi har haft nu; tvärtom tror jag att vi hade varit bland de länder som hade tvingats gå in med stora delar av våra skattepengar för att rädda ekonomier i syd som inte har skött sig.

Det kan knappast vara en överraskning för Carl B Hamilton att länder inom eurozonen inte har följt euroreglerna och inte har skött sin ekonomi. Det visste vi redan när folkomröstningen om euron hölls i Sverige. Ändå stod Folkpartiet där och propagerade skarpt för att Sverige skulle gå in i eurozonen och ta del av eurosamarbetet.

Det är inte heller det enda problemet med eurosamarbetet att länderna missköter sin ekonomi. Vi ser också att en gemensam ränta för länder som har så olika ekonomisk utveckling skapar stora problem. Dessa problem skulle vi ha haft även i Sverige om vi hade varit med i eurozonen.

Kan Carl B Hamilton förklara varför Sverige skulle ha stått starkare om vi hade varit med i eurozonen än vi gör nu?

Anf. 56 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att Sverige är med i eurosamarbetet när dessa EU-länder – för vi ingår i EU – har stramat upp reglerna för skuld- och budgethantering och gjort dem mer gemensamma. Ett medlemskap för Sverige i den gemensamma valutazonen vid den tiden är naturligt.

Det handlar också om att vi på ett effektivt sätt ska kunna ta till vara Sveriges egenintressen vid de bord där viktiga beslut för Sverige fattas. Det som nu pågår, när länderna fördjupar sitt samarbete på det ekonomiska området, är att vi eftersom vi inte håller samma takt i fördjupningen hamnar mer och mer på kant. Det är ett problem.

Det handlar även om solidaritet mellan de europeiska länderna, men det kanske Per Bolund inte bryr sig om. För att förstå varför de andra länderna inom eurozonen nu anstränger sig så oerhört ska man veta att de inte ser euron som ett problem. De ser ett mycket större problem, nämligen att blicka ned i avgrunden där ländernas splittring och olikheter skulle komma att återgå till de konsekvenser och de situationer som vi har sett under tidigare år. Nu talar jag inte om krig, men jag talar om djupgående konflikter.

Anf. 57 ROGER TIEFENSEE (C):

Herr talman! Riksdagsledamöter och åhörare! Drygt tre år efter kollapsen i Lehman Brothers lever vi återigen i turbulenta tider. Finanskrisen och den djupa lågkonjunktur som följde i spåren av denna kollaps har bytt skepnad och nu utvecklats till en statsskuldskris.

Statsskuldskrisen har de senaste månaderna skapat oro på de finansiella marknaderna och medfört att den ännu bräckliga återhämtningen i många delar av världen har fått sig en rejäl törn.

Tommy Waidelich lyfte i sitt anförande upp att finanskrisen 2008 inte skapades av dåligt skötta offentliga finanser. Det är rätt. Men redan före finanskrisen brottades USA och många länder i euroområdet med stora budgetunderskott och statsskulder till följd av överbelåning, avsaknad av finanspolitiska ramverk och oaktsamhet med skattebetalarnas pengar. Då

var många länders svar på finanskrisen omfattande stimulans- och räddningspaket som sjösattes och då förvärrade problemen med skulder och underskott.

Som ett litet exportberoende land drabbas Sverige även av den politiska och finansiella oron i omvärlden. Hushåll och företag har blivit mer pessimistiska, den privata konsumtionen utvecklas svagare och exporten har börjat mattas av.

Jämfört med de länder som nu är mitt uppe i statsfinansiella kriser har Sverige ett betydligt bättre utgångsläge. Vi har goda marginaler i statens budget. Det kan vi delvis tacka det strama finanspolitiska ramverk och den budgetprocess som infördes och initierades av Centerpartiet på 90-talet för. Vi kan också tacka alliansregeringens entydiga linje för ordning och reda i de offentliga finanserna och aktsamhet om skattebetalarnas pengar för detta.

Herr talman! Sverige möter den ökande oron i omvärlden från en stark position. Enligt EU-kommissionens rapport om offentliga finanser i EMU, som presenterades så sent som den 13 september, är Sverige det enda av de 27 EU-länderna som lyckas uppnå överskott både 2011 och 2012.

Sverige är alltså ensamt om att ha överskott i de offentliga finanserna innevarande år, och vi kan presentera en reformbudget med reformer för 15 miljarder nästa år och ändå ha ett finansiellt sparande nära balans. Betydelsen av detta kan inte nog poängteras. När andra länder, såsom USA och många euroländer, pratar åtstramningar kan vi prata reformer.

Herr talman! Dagens budget är en reforminriktad budget som kommer att bygga Sverige starkare för framtiden. Jag kan som centerpartist glädja mig särskilt åt några satsningar som har tydligt fokus på jobbskapande åtgärder och utveckling i hela landet. Det är helt i linje med våra prioriteringar.

Den största satsningen, som har diskuterats här tidigare, är halveringen av restaurang- och cateringmomsen. Det kommer att stärka lönsamheten och öka omsättningen i branschen och leda till fler jobb, inte minst för unga och invandrare som har det svårt att ta sig in på arbetsmarknaden och på det här sättet nu får det lättare.

Men sänkningen av restaurang- och cateringmomsen är inte bara betydelsefull för restaurangbranschen. Den kommer att vara betydelsefull för Sverige som turistland. Turismen i det här landet sysselsätter 160 000 personer. Det är en basnäring. Sänkningen kommer också att vara betydelsefull för utvecklingen av Sverige som matland.

Det handlar inte bara om företagssatsningar i budgeten. Det handlar också om att Sverige är på väg att ta tydliga steg i en omställning – en grön omställning. Vi fick ett kvitto på det i förra veckan när vi såg nya siffror på hur vindkraften ökar. Vi är nu över 5 terawattimmar under året i vindkraftsproduktion. Vi tar tydliga steg i budgeten för att fortsätta omställningen av trafiksystemet. Vi har en satsning på en supermiljöbilspremie med 200 miljarder. Vi fortsätter med satsningar på biogasen och på att göra den mer lönsam.

Vi utvecklar också det nya konceptet Skogsriket för att på så sätt göra de gröna näringarna mer lönsamma och mer sysselsättningsskapande.
(Applåder)

Prot. 2011/12:4
20 september

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

Anf. 58 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Till att börja med var det kanske en smärre överdrift när det gäller miljöbilspremien. Det handlar om 200 miljoner och inte 200 miljarder, som slank ur Roger Tiefensee.

(ROGER TIEFENSEE (C): Förlåt!)

Nu är det mycket, Roger Tiefensee, som tyder på att Annie Lööf väljs till ny partiledare för Centerpartiet inom kort. I en debattartikel i Svenska Dagbladet den 22 augusti har hon lagt fram en del riktlinjer för den miljöpolitik som hon skulle vilja föra. En del av förslagen tycker vi är mycket bra. Ibland skulle man nästan kunna tro att hon har sneplat lite grann på Miljöpartiets politik.

Bland annat skriver hon att Sverige har en låg andel miljöskatter av den totala skattekvoten och att vi ligger långt efter många OECD-länder när det gäller grön skatteväxling, att höja eller införa fler skatter på miljöstörande verksamheter. Hon säger också att en utmaning är att höja järnvägens kapacitet. Det handlar om att gå vidare med planerna på höghastighetsbanor.

Det som slår en när man läser artikeln och sedan ser den budget som Centerpartiet tillsammans med regeringen nu har lagt fram är den otroliga skillnaden mellan ord och handling. Var är de vackra orden som lyfts fram i debattartikeln i form av praktisk handling i regeringens budget? I budgeten lyser ju klimatsatsningarna med sin frånvaro helt och hållet. Diskussionen om miljöskatter, till exempel, följs över huvud taget inte av handling i regeringens budgetproposition. Vi ser till exempel hur man undviker att använda det mest effektiva styrmedlet, koldioxidskatten. Vi ser också hur man mer eller mindre kastar in handduken på energiområdet och minskar, ganska dramatiskt, stöden till olika förnybara energiformer. Stödet till marknadsintroduktion av vindkraft tas bort. Stöden till solvärme och konvertering från direktverkande el tas bort.

Det går inte i längden, Roger Tiefensee, att hävda att man står för en skarp miljöpolitik men i praktiken rusta ned de reformer i budgeten som faktiskt syftar till att nå den politiken. När kommer handling att möta ord, Roger Tiefensee?

Anf. 59 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Fru talman! Jag välkomnar Per Bolund att följa Centerpartiets stämma i Åre som inleds på torsdag. Den kommer att sändas både i SVT och i TV4. Där kan du se mer av våra diskussioner.

Jag håller helt och hållet med Per Bolund och Annie Lööf om att vi behöver höja kapaciteten i järnvägsnätet. Vi gör det återigen med drift och underhåll i den här budgeten efter flera decennier av eftersatt underhåll. När alliansregeringen trädde till 2006 fanns det 20 miljarder i eftersatt underhåll av järnvägsnätet, 20 miljarder av eftersatt underhåll av vägnätet och därtill en underfinansierad infrastrukturplan på 60 miljarder. Det stod redan i propositionen: Vi behöver tillföra 60 miljarder. Det var 100 miljarder av hål som vi behövde börja täppa till. Det är klart att det tar lång tid, Per Bolund. Det var din arvsynd. Men jag välkomnar Miljöpartiet och Per Bolund att hjälpa till att återupprätta den infrastruktur när det gäller både vägar och järnvägar som vi så väl behöver.

När det sedan gäller klimatsatsningar konstaterade jag i vårt replikskifte att när det gäller vindkraften slår vi rekord nu 2011, och vi slog rekord 2010. Vi har den senaste tolv månaders perioden redan passerat 5 terawattimmar i vindel. Bedömningen från Svensk vindenergi är att vi kommer att ha kanske 5,6, 5,8 terawattimmar 2011. Prognosen är 8 terawattimmar, motsvarande de båda Barsebäcksreaktorerna, nästa år. Jag tycker att Miljöpartiet borde glädja sig åt det.

Vi kan inte ha alla satsningar i alla budgetar, utan man måste också se vad som har gjorts tidigare och var vi fortsätter, vilken riktning vi har.

Energiomställningen har en väldigt tydlig riktning. Det som Miljöpartiet och Per Bolund förordar, ett fastprissystem, tror jag skulle ha riskerat den här utvecklingen. Det som vi gjorde var att vi satte upp ett tydligt planeringsmål för vindkraften, och vi satte upp både ett högre mål och en längre bärighet i tid för de gröna elcertifikaten.

(Applåder)

Anf. 60 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Roger Tiefensee säger att man inte kan ha alla satsningar i alla budgetar. Vi skulle nöja oss med några satsningar i någon budget från regeringens sida. Vi tycker att det är oerhört tomt på miljöreformer. Tvärtom är det så att man faktiskt backar i många frågor.

När det till exempel gäller skyddet av skog är det återigen i denna budget en besparing, en nedskärning som är ganska brutal jämfört med hur det har varit tidigare. Det är inte nog med att man inte kommer med de miljöreformer och den miljöpolitik som är nödvändig för att vi verkligen ska få ett modernt Sverige som står bättre rustat för framtiden och som också skapar jobb, utan man skär dessutom ned på tidigare gjorda miljöreformer.

När det gäller järnvägsinvesteringar måste vi tyvärr konstatera att när regeringen kom till makten backade man många av de planer som fanns på järnvägsinvesteringar, och som Miljöpartiet hade varit med att ta fram. Roger Tiefensees bild, att man skulle ha en historisk satsning, delar vi inte över huvud taget.

Man kan jämföra stödsystem i olika länder, men vi kan konstatera att Tyskland, med samma landyta, sämre kustlägen och sämre vindlägen, har åtta gånger mer vindkraft än vad Sverige har, och de har ett fastprissystem, Roger Tiefensee.

Anf. 61 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Fru talman! Det är helt riktigt att när vi kom till makten 2006 fanns det stora planer. De socialdemokratiska ministrarna och andra hade åkt runt och invigt projekt, kanske grävt ett hål, klippt ett band och satt i gång projekt, men det fanns ingen täckning i budgeten.

När vi presenterade budgeten i riksdagen skrev vi tydligt att vi behöver tillföra 60 miljarder. Därtill fanns det ett eftersatt underhållsberg, 20 miljarder i järnväg, 20 miljarder i vägar. Och vi har ju sett det fysiskt. Det är därför vi nu börjar uppgradera järnvägsnätet. Vi har uppgraderat vägnätet. Sådant tar tid, Per Bolund, men jag välkomnar dig i det arbetet.

När det sedan gäller vindkraften känns det lite som surt sa räven i Per Bolunds anförande här. Vi har rekordinvesteringar, och vi har rekordleverans i produktion av vindel nu. Gläd dig åt det! Men se också det

som händer i Tyskland! Deras fastprissystem leder nu till att det är kineser som tjänar pengar i Tyskland, inte tyska företag.

Anf. 62 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Roger Tiefensees visioner, idéer och svar när det gäller Sverige kan inte göras mer tydliga. Sverige ska öppnas upp för alla, och all politik ska kretsas kring detta. Sveriges alla utmaningar ska tvärtemot i hela vår omvärld lösas genom att stärka vår konkurrenskraft, inte i första hand gentemot andra länders företag utan med de människor som söker lyckan i andra länder – som om det nu skulle finnas en konkurrens om att få ta emot världens alla lycksökare.

Det är Sveriges invandringspolitik som är extrem i ett europeiskt perspektiv i den meningen att vi per capita tar emot fler invandrare än så gott som alla andra europeiska länder. Resultatet av detta är att kostnaderna har stigit och utanförskapet har växt.

Vad är då Centerpartiets lösning? Jo, att tala om att Sverige måste bli bättre på att se varje individ som en resurs. Börjar man tala mer positivt och mer inkluderande upplöses utanförskapet direkt till full sysselsättning. Logiken bakom dessa teorier tydliggörs i Centerpartiets rapport om nybyggarlandet, där man skriver att om Sverige hade haft Kanadas invandringspolitik hade Sveriges befolkning uppgått till 40 miljoner människor. Bortsett från att Kanadas befolkning är 34 miljoner och att de fört en betydligt restriktivare politik än Sverige kan man också läsa att dessa 30 extra miljoner svenska invandrare hade varit behövliga för att lösa morgondagens välfärd.

Dessutom tror man fortfarande på det gamla påhittet från 90-talet, ni vet det där med att 40-talisterna skulle orsaka en stor arbetskraftsbrist när de går i pension. Låt mig därför upplysa Roger Tiefensee om att de allra flesta av dem redan har gått i pension och är pensionärer och att om tre år har samtliga 40-talister nått pensionsålder.

Logiken, fru talman, existerar över huvud taget inte i Centerpartiets politik.

Anf. 63 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Johnny Skalin för hans replik. Det är uppenbart att Centerpartiets politik provocerar Sverigedemokraterna.

För mig är det självklart att det är positivt om människor vill komma till det här landet och bygga en framtid. Och det är många kommuner som skulle känna det som positivt. Hälften av Sveriges kommuner kan i dag glädja sig åt en växande befolkning, och inget är en så viktig framgångsfaktor för en kommun som just en växande befolkning. Det ger fler invånare, fler skattebetalare, fler arbetade timmar och ökade statsbidrag. Men utan invandring skulle många kommuner minska i befolkning, åtta av tio kommuner. Det skulle bli ett allvarligt läge i kommuner som Sundsvall, Sjöbo och Gnosjö men även i storstäder som Malmö och Göteborg om de skulle uppleva en befolkningsminskning. Då är Sverigedemokraternas och Johnny Skalins recept minskad invandring, minskad möjlighet för människor att komma hit och bygga sin framtid.

Vad er politik skulle innebära är en drakonisk nedskärning i offentlig sektor, i kommuner och landsting, med minskat befolkningsunderlag,

Anf. 64 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Jag kommer själv från Sundsvall och vet hur det ser ut där. Vi har hög arbetslöshet, och därför flyttar människor ut från kommunen. Sittande politiker säger att invandringen är bra för att man kan upprätthålla befolkningsstrukturen i kommunen, vilket inte är riktigt sant.

Centerns politik gör stor skada i de länder som högutbildade flyttar från. Att exploatera fattiga länder genom att locka hit deras högutbildade är inget annat än en låtsashumanism och lika cyniskt som västvärldens forna kolonialpolitik.

Invandringens negativa ekonomiska konsekvenser är tvärtemot vad Roger Tiefensee försöker ge sken av några av de mest klarlagda ekonomiska samband vi känner till. Vi har till exempel Jan Ekberg, och vi har Jan Tullberg vid Handelshögskolan som har skrivit upp prognosen från Jan Ekberg, som för övrigt är regeringens egen nationalekonom.

Vi ska fortsätta bedriva en generös flyktingpolitik med tillfälliga uppehållstillstånd och hjälp i närområdet. Låt oss dock kombinera detta med en restriktiv invandringspolitik.

Anf. 65 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Fru talman! Det är noterbart hur tydligt Johnny Skalin rundade min fråga om hur man ska lösa den kommunala ekonomin. Det blir befolkningsminskning i många kommuner om man stoppar invandringen och stoppar möjligheterna för människor att komma hit och bygga sig en framtid.

Sundsvall är intressant. Där blev minus 183 personer ett plus tack vare invandringen. Daniel Antonsson är utvecklingschef i Sundsvall och säger: "Nysvenskarna är vår framtid."

Denna ljusnande framtid i Sundsvall vill Sverigedemokraterna slå undan benen på med sin invandringsfientliga politik.

Du blir åter svaret skyldig, Johnny Skalin. Jag ger dig chansen att i ditt anförande återkomma till hur ni ska lösa den kommunalekonomiska situationen med befolkningsminskning i åtta av tio kommuner i Sverige.

Anf. 66 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Först ska jag bistå Miljöpartiet i debatten om tågen. Roger Tiefensee hade en räv bakom örat där. När Centerpartiet var i opposition hade ni lägre anslag på investeringar i järnväg och underhåll till järnväg än vad den dåvarande regeringen med stöd av oss hade. Hålet som Roger Tiefensee talar om hade varit mångdubbelt större om Centerpartiets budgetar hade fått genomslag på den tiden. Lite ärlighet i politiken är bra.

Fru talman! Regionalpolitiken är i dag satt på undantag. Klyftorna ökar i Sverige. För oss som lever och verkar utanför de urbana tillväxtregionerna blir detta alltmer uppenbart. Utflyttningen pågår hela tiden.

I dagens Sverige finns stora problem med att skapa det goda samhället där alla människor är inbegripna och välkomna. Med ett geografiskt perspektiv blir detta ännu mer uppenbart.

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

Den digitala revolutionen som skulle rädda glesbygden genom ökade möjligheter till distansarbete och minskade upplevda avstånd ledde i stället till att många små lokala försäkringskasse-, arbetsförmedlings- och bankkontor lades ned. Antalet arbetstillfällen minskade och likaså närheten till social service. Avreglingar har resulterat i att våra postären den görs på Ica och att medicinen inhandlas på bensinmacken samtidigt som bildelar beställs på postorder och lanthandlar lägger ned. Man får åka många mil för att få bensin i bilen, och innan man är hemma igen är tanken nästan tom.

Många kommuners ekonomi är hårdare ansträngd än någonsin. Trots behoven tvingas man lägga ned skolor och vårdinrättningar. Samtidigt förväntas glesbygden finansiera infrastruktursatsningar i Stockholm. De storskaliga vägsatsningarna skapar ett "Förbifart Sverige" där glesbygden snabbspolas förbi. Landsbygden står övergiven, Centerpartiet har svikit landsbygden och det finns inte ett enda regeringsparti som verkar bry sig.

Detta är resultatet av er politik, Roger Tiefensee. Jag skulle vilja ha en förklaring.

Anf. 67 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Fru talman! Vi moderniserar Sverige genom en digital agenda. I budgeten läggs en satsning på digital infrastruktur på nära 500 miljoner. Jag skulle gärna ha sett mer, men det är ett viktigt steg.

I landsbygdsprogrammet finns resurser för att bygga pumpar och se till att bensinmackar, som Ulla Andersson lyfter fram, finns på landsbygden.

Det gäller också att se möjligheten i den kommunala servicen, att hitta alternativ. Ulla Andersson är ideologiskt emot mångfald i offentlig sektor och ideologiskt emot att man via valfrihetsreformen får in företag som jobbar med hemtjänst.

Genom att öppna offentlig sektor för dels kvinnors företagande, dels valfrihet har man kunnat kombinera LOV, valfrihetsreformen, med hushållsnära tjänster och på så vis skapat underlag för företag på landsbygden. Detta är Ulla Andersson och Vänsterpartiet emot.

Det går inte ihop. Det går inte att hålla ett indignerat anförande om livskraft i hela landet och sedan inte vilja ge förutsättningarna eller göra investeringarna för att skapa mångfald i välfärden.

Det ska bli spännande att se Vänsterpartiets budget, men jag har inte uppfattat att Vänsterpartiet är de främsta fanbärarna för till exempel digitala investeringar.

Anf. 68 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Roger Tiefensee är välkommen att läsa vårt budgetalternativ. Vi har haft satsningar på bredband under en längre tid, och jag välkomnar regeringens satsningar på detta område.

Roger Tiefensee talar om mångfald. Jag är visst för mångfald, men jag anser inte att mångfald är detsamma som bolagsbildningar. För mig handlar det om andra saker.

I dag använder vi skattemedel till vinster och inte till att hålla en god kvalitet i skolan, ge äldre en bra omsorg eller tillgodose patienters behov. Samma skattemedel går till vinster i stället för till dessa människors be-

hov. Jag menar att vi inte får ut mer av skattepengarna utan snarare mindre eftersom det också ska skapas utrymme för vinster.

Roger Tiefensee undviker att svara på frågan om regionalpolitiken. Han säger att man kan göra lite på bensinmackar. Han tar inte upp kapitalmöjligheterna på landsbygden, till exempel genom att stimulera fler lokala banker. Han tar inte upp något om hur man i framtiden ska lösa den stora personalförsörjningsfrågan. Han ser inte heller till att öka statsbidragen till kommunsektorn utan drar i stället ned dem, vilket kommer att förvärra situationen för många landsbygdskommuner.

Anf. 69 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Fru talman! Ulla Andersson har inte haft så lång tid att läsa budgeten, men apropå investeringar ska Bostadskreditnämnden ges möjligheter att tydligare ge underlag för investeringar i bostäder på landsbygden.

Jag tackar för välkommandet av den digitala investeringen. Det är värt att notera att Ulla Andersson i sin replik inte förnekar att det fanns hål i den infrastrukturbudget som Ulla Andersson före 2006 stod bakom.

Jag nämnde den möjlighet som finns inom landsbygdsprogrammet med att investera i bensinmackar. Landsbygdsprogrammet omfattar 35 miljarder på sju år. Det är klart mer än vad regeringar som Ulla Andersson tidigare har stött lyckades åstadkomma.

Anf. 70 JOHNNY SKALIN (SD):

Fru talman! Det är med utgångspunkt i regeringens ekonomiska prognos från i våras ett avsevärt förändrat ekonomiskt utgångsläge vi nu bevitnar, inte bara för Europa och världen utan också för Sveriges del. Den svenska ekonomiska tigern, som den svenska utvecklingen beskrevs som för inte så länge sedan, med rekordtillväxt och goda utsikter för alla arbetslösa har rappt förbytts till en förnyad oro, tvärbromsade exportförväntningar, förväntade prisfall för hushållen vad bostadspriserna beträffar och en allt sämre framtidstro.

Osäkerheten om den ekonomiska utvecklingen beskrivs inte bara inom näringslivet och bland konsumenterna utan görs dessutom extra tydlig genom att Riksbanken inte bara tvingas revidera ned sina styrränteprognoser utan också angett att räntan 2015 kan hamna var som helst mellan 0 och 7 procent.

Sverige och världen går med andra ord mot en så kallad dubbeldip där nedgången i och med finanskrisens första verkningseffekter genom offensiva stimulanspaket och snabba aktioner för att säkra det ekonomiska finansiella systemet först förbyttes mot en stabilisering och rekaptalisering, en börsuppgång och för flera länder en stabiliserad eller minskad arbetslöshet för att nu återigen möta verkligheten.

Det borde inte komma som någon överraskning. Tecknen på att detta inte bara skulle kunna ske utan var högst troligt var många. Ändå tillstyrkte regeringen och finansminister Anders Borg, och inte minst den socialdemokratiska ekonomisk-politiska talespersonen Tommy Waide-lich, i våras att Sverige som land skulle sticka ut på ett historiskt unikt sätt. Medan andra länder skulle kämpa med skuldproblem skulle Sverige komma att klara sig inte bara helskinnat utan också ekonomiskt förstärkt, dessutom med rekordlåga arbetslöshetstal. Enligt regeringens bedömning från i våras skulle inte bara ungdomsarbetslösheten motas och de äldre

Prot. 2011/12:4
20 september

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

hållas kvar i arbetskraften. Invandrare som grupp skulle komma ur sin mycket låga 55-procentiga sysselsättningsgrad. Låt oss emellertid konstatera att det bara var rena fantasier. Även med regeringens fantasifulla prognoser från i våras skulle över hälften av de inskrivna fortfarande söka arbete. Mot bakgrund av det valde vi att i vår vårbudgetmotion inte specificera det reformutrymme som regeringen ansåg fanns.

Som folkvalda anser vi att vi i första hand har ett ansvar gentemot medborgarna att väl förvalta våra gemensamma tillgångar och inte, som regeringen, först när man misslyckas att skapa majoritet i kammaren föra in fiktiva skattesänkningar utan jobbskapande effekt och tala om behovet av säkerhetsmarginaler inför en djupare kris. Den vägen kan rimligen bara beskrivas som tragisk. För en regering som vill regera ansvarsfullt finns det fler samarbetsalternativ än Miljöpartiet. Vi har sträckt ut en hand till samtliga partier i denna kammare. Viljan att ta ansvar för våra gemensamma resurser finns uppenbarligen bara om det inte går att skapa majoritet för något annat.

Svenska folket har med andra ord Sverigedemokraterna att tacka för att vi nu kan skjuta upp ytterligare skattesänkningar till ett läge där den finansiella utvecklingen stabiliserats. Med Sverigedemokraterna i riksdagen bedriver Sverige en mer ansvarsfull ekonomisk politik.

Det är inte bara statsfinanserna vi har ansvar för i denna kammare. Det är inte bara verklighetsfrånvarande lyckoprognoiser som utgör problemet med det politiska styret. Alla politiska partier har naturligtvis också ansvar för att förmedla politiskt realistiska och ärliga budskap till väljarna.

Utan att vilja lösa den situation som ständigt fyller på arbetsutbudet med underkvalificerad arbetskraft från tredje land hävdar regeringen ihärdigt att man har en lösning på arbetslöshetsproblemet. Det gör att trovärdigheten för regeringens förmåga att på bästa sätt styra landet i ännu högre grad måste ifrågasättas. Att man från regeringens håll dessutom blundar för samhällets behov av en verklig politik för att matcha arbetskraften efter arbetsmarknadens behov gör att regeringen helt fokuserar på att stärka utbudet av arbetskraft och inte på efterfrågan av den samma. Sammantaget gör det att den situation vi har på arbetsmarknaden med ungdomsarbetslöshet, utanförskap och svårigheter för personer med liten erfarenhet cementeras.

Som folkvald i landets högsta beslutande församling har man ett ansvar för människors framtid. Då duger det inte att robotlikt upprepa arbetslinjen som svar på alla frågor. Moderaternas så kallade arbetslinje löser inte den situation våra medmänniskor har i den verklighet som vi i denna kammare står så långt ifrån. Den löser inte de uppenbara riskerna med lönedumpning som inte minst den öppna arbetskraftsinvandringen bidrar till att skapa, särskilt inte som den anses vara en viktig del i den så kallade arbetslinjen. Den löser inte den prekära ekonomiska situation de arbetslösa ställs inför när de, trots den så kallade arbetslinjen, sägs upp eller misslyckas att få ett arbete. Moderaternas så kallade arbetslinje löser inte heller situationen där utrikesfödda är kraftigt överrepresenterade när det gäller socialbidrag, arbetslöshet och utanförskap.

Fru talman! Låt oss konstatera att regeringens så kallade arbetslinje i stora drag har misslyckats. Låt oss konstatera att även om ekonomin fram till nu har gått på högvarv har sysselsättningsgraden det senaste året bara

ökat med 0,4 procentenheter. Låt oss konstatera att även om ekonomin nu bara bromsar in kommer arbetslösheten att stiga. Låt oss konstatera att även om regeringens medelhavssoliga vårprognoser hade slagit in hade mindre än hälften av de inskrivna vid arbetsförmedlingen fått ett arbete för att därefter återigen möta arbetslöshet och nästa lågkonjunktur.

Sverige kan och behöver bättre. Då duger inte Centerpartiets och regeringens föreslagna, kostsamma och ofinansierade krogmomssänkning. – I Finland var resultatet att två tredjedelar av skattesänkningen hamnade i restaurangägarnas fickor.

Då duger inte heller finansministerns lovord om att satsa mer på för samhället mycket dyra integrationsåtgärder, när tidigare försök har misslyckats. Då duger det inte med en förhandlingsförlamad opposition vars enda recept för att komma till rätta med situationen är att använda det fantasireformutrymme som nu inte uppstår till att genomföra de åtgärder vi genomför utan reformutrymme. Här har inte bara regeringen utan även Socialdemokraterna ett ansvar för statens finanser. Det leder till frågan: Står Socialdemokraterna upp för landet? Kan deras företrädare förklara för mig på vilket sätt deras politik är bättre än vår? Tillåt mig tvivla.

Gammelpartiernas idéfattiga röra måste snarast bytas ut mot ett politiskt nytänkande där nya idéer prövas mot tidigare beprövade och uppenbart misslyckade vägar.

Det går att återskapa ett välmående land där sjuka, ensamstående, lågutbildade och arbetslösa inte behöver ställas mot friska, utbildade eller dem med arbete. Det går att återskapa det land där föräldrar inte behövde oroa sig för om deras barn skulle få arbete, om de skulle klara sig om de blev tillfälligt arbetslösa, sjuka eller ensamstående, eller för om barnen ens skulle ha råd att utbilda sig. Det landet går att återskapa. Det landet går att återskapa genom att inte bara låta det löna sig att arbeta utan också att ha arbetat.

Pensionärer måste tillåtas vara en mycket viktigare prioritering än mer pengar i fickorna hos restaurangägarna.

Det landet går att återskapa genom en kreativ satsning på utbildning och matchning samtidigt som vägarna för arbetskraftsinvandring isoleras till ett vid behov tillfälligt gästarbetarsystem. Det landet går att återskapa genom att låta småföretag få bättre förutsättningar att kunna och våga anställa samtidigt som innovationskraften i landet förstärks. Det landet går att återskapa genom att överutbudet på arbetskraft regleras i första hand genom att man inför en ansvarsfull invandringspolitik.

Vågar vi sedan kombinera denna väg med ett socialt försäkringssystem som gör människor trygga i vetskapen att de mellan två jobb, mellan sjukdom och jobb eller i händelse av förändrade familjeförhållanden kan klara sig genom en förstärkt a-kassa och i vetskapen om och känslan av att skattepengarna har ett mervärde i form av en fungerande offentlig service som skola, vård och omsorg och inte minst genom ett högkostnadsskydd som även tillåter fattiga, arbetslösa och pensionärer att vårda sina besvär är jag alldeles övertygad om att vårt Sverige snart blir ett föregångsland för vår omvärld att avundsjukt titta på.

Fru talman! Låt Sverigedemokraterna visa vägen.

I detta anförande instämde Carina Herrstedt, David Lång och Tony Wiklander (alla SD).

Anf. 71 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Regeringens parlamentariska strategi är klar: Vi söker alltid samarbete – i första hand med Miljöpartiet, i andra hand med Socialdemokraterna men inte med Sverigedemokraterna. Det är av två skäl. Det ena är att ett högerpopulistiskt och invandrarkritiskt parti av Sverigedemokraternas typ alltid kommer att försöka skapa politisk instabilitet. Det andra skälet är att vi inte tror på Sverigedemokraternas invandringspolitik. Vi tror inte på att stänga gränserna, och vi tror inte på att stänga in invandrarna i utanförskap.

Vi hör hur Johnny Skalin talar om att sträcka ut handen. Vi hör också hur det går till. Det är hårda angrepp på Centerpartiet. Det är hårda angrepp på Moderaterna. Det är hårda angrepp på Folkpartiet, och det är förmodligen hårda angrepp på Kristdemokraterna när den tiden kommer. Det är också hårda angrepp på Miljöpartiet.

Aldrig tidigare har väl någon så aktivt som Johnny Skalin sökt ett passivt samarbete med Socialdemokraterna.

Det är alldeles uppenbart att det har utgått nya generalorder inom socialdemokratin.

Under Mona Sahlins tid skulle man vara tydlig med att man stod för öppenhet och tolerans och inte samarbetade med Sverigedemokraterna. Det är tydligt att Johnny Skalin inte angriper Socialdemokraterna, och det är lika tydligt att Tommy Waidelich inte angriper Sverigedemokraterna. Man tar repliker där man mycket aktivt söker det passiva stödet från varandra.

Det är ett förhållningssätt i politiken som jag inte delar. Vi tror på samarbete. Vi tror att detta samarbete ska bygga på en samsyn kring att Sverige ska vara ett öppet land där vi har en invandringspolitik som välkomnar människor hit.

Problemet med Johnny Skalins politik är att den bygger på att låsa in invandrare – stänga gränsen och sedan låsa in invandrare med en utanförskapspolitik. Därför är det så logiskt att Johnny Skalin är emot jobbskatteavdrag men för a-kassa, för utbyggd Amspolitik och för återskapande av sjukförsäkringen och annat. Vi vet nämligen att det ofta är det som blir hindren för invandrare att komma ut på arbetsmarknaden.

Johnny Skalin är inte emot att invandrarna tar jobben. Johnny Skalin är emot invandrarna, och det är det som hans politik syftar till, och den politiken bör inte få inflytande i Sveriges riksdag.

(Applåder)

I detta anförande instämde Abdirizak Waberi (M).

Anf. 72 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Det som Anders Borg säger stämmer inte riktigt. Jag riktade hätska utfall mot Waidelich som valde att inte gå upp i talarstolen. Det är samma sak med företrädarna för de andra politiska partierna. Den enda som går upp i talarstolen är Anders Borg. Jag får därför förmoda att det är han som företräder den politik som bedrivs här av sju riksdagspartier.

Låt oss därför titta på vad regeringen företräder. Pensionärernas värdighet ska förkastas. Det görs tydligt i budgeten att restaurangägarnas fickor ska fyllas, vilket var fallet i Finland. Pensionärerna ska senare i

stället skatta sig lyckliga över en indexhöjning som vi har behov av varje år i och med att inflationen gör att priserna stiger. Situationen för sjuka pensionärer förvärras ytterligare genom ett höjt högkostnadsskydd. 600 kronor kan tyckas vara lite, men det slår mot de grupper som har fått minst av denna regeringspolitik. Det är sjuka, gamla och arbetslösa. Man fokuserar på utbudssidan vad gäller jobben. Instegsjobben och krogmomsen ger totalt 11 miljarder för 6 000 jobb. Det är 1,8 miljoner per arbete. Det är den arbetsmarknadspolitik som finansministern står här och företäder, och jag antar att de andra partierna står bakom den.

Regeringens politik är varken jobbskapande eller rättvis. Man ser det svenska folket som obildbart. Det är också därför som man undviker att satsa på matchning. I stället ska kompetensen komma utifrån. Det handlar om ren invandring, och det gäller arbetskraftsinvandring.

Sedan har vi också a-kassan. Vi genomdrev ett utskottsinitiativ i våras om att vi skulle höja a-kassan. Var har vi till exempel höjningen av a-kassan i regeringens budgetproposition?

Anf. 73 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Johnny Skalin och jag har kanske inte lyssnat på samma debatt. Jag hörde Johnny Skalin när han tog en replik på Tommy Waidelich där frågeställningen var: Kan vi enas om att göra om politiken? Det är att aktivt söka ett passivt samarbete.

Jag har också hört Johnny Skalin gå till hårda angrepp på Centerpartiet och regeringen för vår invandringspolitik. Det är alldeles uppenbart att Johnny Skalin inte tycker att den uppgörelse som vi har träffat med Miljöpartiet kring invandringsfrågorna är bra och att han därför väljer att rikta udden mot oss.

Jag är bekymrad över detta. Jag tror att Johnny Skalins politik bör ha så lite inflytande i Sveriges riksdag som möjligt därför att den handlar om att stänga gränserna och låsa in invandrare i utanförskap. Det är kärnan i Johnny Skalins politik. Den är inte bra för Sverige, och den bör inte ha något inflytande i Sveriges riksdag.

(Applåder)

Anf. 74 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Det är klart att jag frågar Waidelich om vi kan enas eftersom vi gemensamt har ett ansvar mot våra väljare. Det har Waidelich, och det har Vänsterpartiet och Miljöpartiet också. Vi har också gått till val på frågor om saker som vi har lovat våra väljare. Det borde också vara i den övriga oppositionens intresse att vi kan fälla regeringen i de frågor där vi faktiskt är överens. Det är faktiskt inte vårt ansvar att bilda majoriteter här i kammaren, det är faktiskt finansministerns ansvar.

Frågan om invandringspolitiken vill man uppenbarligen undvika i dag. Regeringen satsar mer och mer på invandringen men mindre på utbildning på arbetsmarknaden. Det ser vi inte minst genom att man anslår mer pengar på invandringsmottagningen än man anslår på jobbskapande åtgärder. På exempelvis integrationsområdet, utgiftsområde 8, anslår man 50 procent mer nu för invandringsmottagningen.

Om vi ser på etableringsreformer som har misslyckats totalt har man skapat tio nya fasta arbeten bland över 4 000 sökande. Det är den politik som finansministern står här och företräder, och det är också den politik

som de övriga partierna i denna riksdag ställer sig bakom i och med att de inte tar upp debatten.

Anf. 75 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Vi har bland de bästa statsfinanserna i världen, men vi har inte längre råd att arbeta i det borgerliga Sverige. Massarbetslösheten är konstant.

Anders Borg säger ofta att politik handlar om avvägningar. Reinfeldt förordar ansvarstagande och tyckte nog att han var just ansvarsfull när han sade ordet ansvar 26 gånger i regeringsförklaringen. Men han glömde något väsentligt: Att säga ordet ansvar är inte detsamma som att ta ansvar.

Ansvar för Vänsterpartiet är att investera i direkta satsningar på nya jobb så att fler får en lön att leva på. Det handlar om att investera i nya bostäder och järnvägar, i ökad kvalitet inom äldreomsorgen och i skolan och i en arbetsmarknadspolitik som faktiskt leder till anställning.

Ansvar för Vänsterpartiet är också att se till att sjuka, arbetslösa och pensionärer får ett gott liv. För oss är ordning och reda viktigt. Men att föra en ekonomisk politik som är nästan helt tom på riktiga jobbsatsningar är djupt ansvarslöst. Det är tydligt att ansvar och avvägningar handlar om ideologi och värderingar. På något annat sätt kan vi inte förklara att fem år med en borgerlig regering har lett till att vi i dag har högre arbetslöshet än 2006. Inte förrän 2014 räknar regeringen med att arbetslöshetssiffrorna är nere på samma nivå som de var när regeringen tillträdde. Efter åtta år av borgerligt regeringsinnehav räknar alltså regeringen med att vara tillbaka på ruta ett med en arbetslöshet som av finansministern 2006 beskrevs som massarbetslöshet.

Även ungdomsarbetslösheten är mycket högre i dag än 2006, och den ligger klart över genomsnittet i EU. Var tredje elev lämnar gymnasieskolan utan fullständiga betyg, och antalet inskrivna i jobb- och utvecklingsgarantin har ökat med 1 811 procent. Så många fler är inskrivna i jobb- och utvecklingsgarantin nu än för fyra år sedan.

De fem år som har gått med regeringens avvägningar och ansvarstagande har inneburit att sysselsättningen är lägre. De allt större skillnaderna i sysselsättning mellan män och kvinnor medför stora skillnader i makt, inflytande och inkomster. Inkomstskillnaderna är de största sedan Statistiska centralbyrån började mäta, och den relativa fattigdomen har ökat med över 30 procent. Sjuka människor kränks, och deras ekonomiska trygghet är borttryckt. Pensionärerna har fått sänkt pension och betalar mer i skatt än den som jobbar. Till och med fördelningsprofilen är sämre än under Bo Lundgrens tid.

Regeringen har tagit ansvar för miljöpolitiken genom att sanera budgeten på miljöområdet vars anslag minskar för varje år. De avvägningar som regeringen gör resulterar alltid i ett ansvarstagande för kärntrupperna bestående av höginkomsttagare i mörka kostymer som alltid kommer ut som vinnare medan de som har lägst inkomster, framför allt vi kvinnor, halkar efter alltmer. Att vara född till kvinna i det borgerliga Sverige är att vara född med en nitlott. Så ser resultatet ut av fem års borgerliga politiska avvägningar och ansvarstagande.

Fram till nu har regeringen gjort gällande att jobbskatteavdragen har varit de reformer som har haft störst sysselsättningseffekter. Att rege-

ringen då i detta kritiska läge skjuter upp det femte jobbskatteavdraget kan knappast tolkas på något annat sätt än att regeringen vill undvika en regeringskris eller att den helt enkelt inte längre tror på sin så kallade jobbpolitik. 100 miljarder i skattesänkningar och den så kallade arbetslinjen har inte bidragit till vare sig fler jobb eller högre sysselsättning.

Regeringens sätt att ta ansvar visar sig i satsningen på lärare som motsvarar mindre än 0,5 procent av kostnaderna för krogmomsen. Så mycket var alltså lärarna värda i det folktopartistiska Sverige.

Direkt oansvarigt är det att lägga 5,4 miljarder, den största enskilda reformen i regeringens budget, i krogägarnas plånböcker utan krav på motprestation. Totalt är det 16 miljarder kronor för tre år.

Det är rent slöseri, och det kommer sannolikt inte att leda till något enda nytt jobb eller till några större prissänkningar. Det är en slutsats som dras av det finska försöket med sänkt moms på frisorstjänster och för krogar.

I valrörelsen skulle den sänkta krogmomsen ge 19 000 jobb. Sedan blev det 8 000 jobb och därefter 3 500 jobb. Till slut blev det inga jobb alls. Regeringskansliet verkar ha lite problem med att räkna.

Nu talar man i stället om att sänkt krogmoms ska rädda befintliga jobb och ge mindre krångel. Det blev alltså ingenting för drygt 5 miljarder kronor. Men för den summan skulle vi ha kunnat skapa många nya jobb, för samtidigt som arbetslösheten är rekordhög bland unga står arbetsmarknaden inför stora pensionsavgångar under de kommande åren. Det råder redan brist på arbetskraft i flera yrken, och behovet av ökad bemanning och bättre utbildad arbetskraft inom äldreomsorgen är överhängande.

Vänsterpartiet satsar därför på ett program för generationsväxling i arbetslivet. Satsningen kostar som krogmomssänkningen men kan ge 25 000 nya jobb redan år ett. På detta sätt kan unga ges plats genom lärlingsanställningar, traineeplatser, tidigarelagda anställningar, utbildning och utbildningsvikariat.

Vi tar ansvar, är samhällsekonomiskt effektiva och skapar nya jobb. Vi låter ungdomar komma in på arbetsmarknaden och tar vara på de äldres kompetens som handledare. Genom att fler får jobb kan dessutom krogägarna få fler kunder.

Arbetslinjen har handlat om att införa oavlönat tvångsarbete på arbetsmarknaden. Fas 3 är i dag Sveriges näst största företag. Regeringen lägger inte fram ett enda förslag om en ny utbildningsinsats för gruppen. Genom fas 3 har regeringen skapat en industri av bidragsberoende företag där direktörerna nu kan få ännu större lönehöjningar eftersom regeringen avser att ge de här företagen ännu mer betalt.

Fas 3 har blivit en lukrativ marknad för dem som har som affärsidé att tjäna pengar på arbetslöshet.

Vänsterpartiet tar bestämt avstånd från oavlönat tvångsarbete. Vi vill fasa ut fas 3 och fasa in värdigheten. Inga nya anvisningar ska ske, och de som redan är placerade i fas 3 ska i stället erbjudas aktiva insatser utformade utifrån den enskildes behov.

Regeringens ansvarstagande och avvägningar har resulterat i en arbetslinje utan nya jobb byggd på vanföreställningen att människor inte vill jobba och därför måste tvingas att göra det helst utan lön.

Regeringen för en procyklik politik. Enligt Cecilia Hermansson på Swedbank är det en manodepressiv budget. I tider när det offentliga behöver öka sin konsumtion för att upprätthålla efterfrågan väljer regeringen, tvärtemot alla erfarenheter och all kunskap, att minska den offentliga konsumtionen.

Fru talman! Euron och den penningpolitiska regimen har skapat obalanser och förvärrat dessa. Tillsammans med finanssektorns spekulationer är det orsaken till den kris som vi nu ser omkring oss.

Vi ser hur vanliga människor får betala priset. Arbetslösheten och inkomstskillnaderna ökar. Sysselsättningen sjunker. Det kommer krav på lönesänkningar, försämrade pensioner och stora nedskärningar i välfärden som drabbar löntagarna hårt. Med nedskärningar försämras efterfrågan, vilket i sin tur gör det svårare att ta sig ur skuldproblemen.

Den enda medicin som vi hör ordinerats är massiva besparingar och privatiseringar samt att människor runt om i Europa ska ta ansvar för bankernas oansvariga långivning. Lån efter lån lyfts bort från bankerna och läggs på skattebetalarnas axlar.

De vackra ord som hördes i samband med EMU-folkomröstningen – att ett medlemskap skulle skydda mot spekulation och utsatthet på de finansiella marknaderna och att det dessutom skulle göra det möjligt att satsa på välfärden – vet vi i dag var helt fel. Likaså vet vi hur fel påståendet var att EMU skulle bidra till fred, stabilitet och ökad förståelse. Vi ser ju nu hur arbetsrätten och kvinnors rättigheter försämras och hur rasism och främlingsfientlighet växer fram.

Det är nog dags för etablissemangen att erkänna att man hade fel och att vi som röstade nej och som tog ansvar för såväl demokratin som samhällsekonomin hade rätt.

Fru talman! Vänsterpartiets tidigare budgetalternativ skulle, om de hade genomförts, inneburet fler jobb och utbildningsplatser, lägre arbetslöshet, högre tillväxt, minskade inkomstskillnader och en upprustning av kvinnors villkor – detta med ungefär samma finansiella sparande som regeringens, det vill säga: Vår politik är samhällsekonomiskt mer effektiv.

Vänsterpartiet tar ansvar genom investeringar för nya jobb, för tåg som kommer och går i tid och för verkliga möjligheter för människor att göra miljövänliga val men också genom investeringar i ett ökat bostadsbyggande så att unga kan flytta hemifrån och så att människor kan få en bostad där jobben finns.

Vi kommer att investera i ökad kvalitet i skolan, i fler utbildningsplatser och i kvalitetsförbättringar inom sjukvården och äldreomsorgen. Vi investerar också i rätten till fasta jobb på heltid.

För oss i Vänsterpartiet handlar avväganden och ansvarstagande om att stärka människor, om att öka jämlikheten och om att bygga framtiden starkare. Det visar tydligt att avvägningar och ansvarstagande är en fråga om värderingar och ideologi.

(Applåder)

I detta anförande instämde Lars Ohly (V).

Anf. 76 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Jag blir bekymrad när jag hör Ulla Andersson tala. Borta är budgetpolitiska ramverk. Borta är gemensamma bedömningar och reformutrymmen när det gäller Finansdepartements fasta kalkyler. Borta är försvaret av prisstabilitet och inflationsmål. Det som har lett oss till de ekonomiska bekymmer vi nu har är kreditexpansion, skuldsättning i både privat och offentlig sektor. Det är den mara som i dag rider Europa.

Jag blir också överraskad av Ulla Andersson. Hur kan en politik som inte har fungerat i andra länder helt plötsligt fungera i Sverige? Det här är ju recept som tidigt i krisen prövades av länder som Portugal, Spanien och USA. Där gjorde man stora underskottsfinansierade stimulanser. Det är där man har provat den här politiken, och den har inte fungerat.

I USA har man 10 procents underskott och 100 procents skuld. Det måste vara 100 procents vänsterpartipolitik. På 9 procent började arbetslösheten där efter krisen. I Sverige ligger den enligt den senaste AKU-siffran på drygt 6 procent. I Sverige har vi haft dubbelt så hög tillväxt som USA både år 2010 och år 2011.

Politiken med underskottsfinansiering fungerar inte. Det är inte tillfälliga stimulanser som löser en skuld- och kreditexpansionskris, utan det är ansvar och försiktighet som gör det.

Ska vi inte hålla fast vid budgetramverken och utgiftstaken och vid ramverk för reformutrymmen, strikta inflationsmål, prisstabilitet, oberoende centralbanker och en grundläggande politik inriktad på ansvar och stabilitet, Ulla Andersson?

Anf. 77 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Det handlar om samhällsekonomisk effektivitet, om hur vi använder de pengar vi har till vårt förfogande.

Anders Borg vet mycket väl att vi i våra budgetalternativ har finansierat våra reformer. De leder till fler jobb och fler utbildningsplatser, och vi har ungefär samma finansiella sparande som regeringen så vad du nu håller på med, Anders Borg, är mest trams.

Men låt oss titta på resultatet av er politik. Jag sade nyss att det var 1 811 procents ökning av inskrivna i jobb- och utvecklingsgarantin. Är du nöjd med det, Anders Borg?

Av andelen arbetslösa är 35 procent långtidsarbetslösa. Är du nöjd med det, Anders Borg?

Fas 3 är Sveriges näst största företag. Är du nöjd med det, Anders Borg?

Samtidigt som arbetslösheten ökar kommer utbetalningen av arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstöden att minska. Det betyder att fler människor kommer att stå utan trygghet och försörjning. Är du nöjd med det, Anders Borg?

Din politik har lett till att skillnaden mellan kvinnors och mäns inkomster har ökat med nästan 1 000 kronor i månaden. Är du nöjd med det, Anders Borg?

De 1 procent rikaste i Sverige har 30 procent av kapitalförmögenheten. Är du nöjd med det, Anders Borg? Jag skulle definitivt inte vara det. Du berömmar dig för goda statsfinanser. Dessa är vi alla mycket glada över, och dessa har också Vänsterpartiet bidragit till. Men vad ska vi

göra med goda statsfinanser om vi inte har råd att skapa nya arbetstillfällen?

Anders Borg, du talar om arbetslinjen. Jag talar om nya jobb. Att investera i nya jobb är att bygga ekonomin stark. Det är att ta ansvar för människor. Det är att ta ansvar för ekonomin. Det är att ta ansvar för kommande generationer. I dag står en hel generation utanför arbetsmarknaden. Du bär ett stort ansvar för det. Är du nöjd med det, Anders Borg? (Applåder)

Anf. 78 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Låt oss konstatera att Sverige i dag är det enda landet i Europa, möjligtvis med undantag för Estland, som inte behöver höja skatter och skära ned i välfärden. Varenda regering sitter nu och samlar ihop nedskärningar och skattehöjningar. I USA har vi en presidentvalsdebatt som kommer att handla om huruvida man ska kraftigt höja skatten eller kraftigt skära ned utgifterna.

Vänsterpartiets linje är tydlig: Man är skeptisk till utgiftstak, man är emot överskottsmål, man vill inte hålla fast vid våra beräkningar på reformutrymmen och man vill inte stå fast vid prisstabilitet och inflationsmål. Denna politik har prövats. USA är ett tydligt exempel på detta – 10 procents underskott, 100 procents skuld. I Sverige ökar nu sysselsättningen med 200 000. Vi har en 2-procentig sysselsättningsökning, och arbetslösheten har gått tillbaka. I USA står jobben och stampar, och arbetslösheten biter sig fast på 9 procent.

Det är detta som är resultatet av vänsterpolitik: Det blir nedskärningar, det blir skattehöjningar, det blir mindre välfärd och det blir större orättvisor. Det är därför vår ansvarsfulla politik är värtet för välfärden. Jag är överraskad över att Ulla Andersson inte ser det.

Anf. 79 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att Anders Borg inte lyssnar så väl. Jag sade tidigare att vår politik leder till fler jobb, fler utbildningsplatser, ökad ekonomisk jämlikhet, bättre levnadsvillkor för kvinnor, mindre barngrupper i förskolan och fler anställda i äldreomsorgen – till exempel – med ungefär samma finansiella sparande som regeringens.

Det handlar om avvägningar och ansvarstagande, Anders Borg. Det handlar om ideologi och värderingar. Du prioriterar skattesänkningar för dem som redan har det väldigt gott ställt – framför allt män i mörkblå kostymer. De 10 procent rikaste har fått 60 procent av dina inkomstförstärkningar. Jag tycker inte att det är ett ekonomiskt effektivt utnyttjande av samhällets resurser. Jag ser många större behov än att gynna just den gruppen.

Du nämner sedan reformutrymmet. Jag skulle vilja påstå att du har räknat reformutrymmet väldigt lågt. Tittar man på siffrorna ser man nämligen indikationer på att det finns ett större reformutrymme än det du använder. Jag vill påstå att du har räknat så här för att du inte törs erkänna att det skulle bli regeringskris om ni lade fram jobbskatteavdraget. Då döljer du det genom denna låga summa på reformutrymmet.

Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet har gjort helt andra bedömningar, och det gör de flesta andra ekonomer också. Du är rätt ensam där, Anders Borg.

Anf. 80 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Fru talman! En viktig förklaring till dessa underskotts- och skuldkriser i Europa och USA är att det har varit brister i den finansiella och finanspolitiska disciplinen.

Det gäller inte Sverige; här har vi klarat oss – bland annat genom att vi på 1990-talet införde ett finanspolitiskt ramverk med utgiftstak, som var ett sätt att disciplinera och hålla de offentliga utgifterna i schack. Detta har tjänat Sverige mycket väl. Vår ekonomi är väsentligt mycket bättre än andra länders.

Vänsterpartiet vill dock avskaffa en viktig del av detta ramverk, nämligen utgiftstaken. Jag läser i Ulla Anderssons vårmotion: Detta system har uppenbara brister och bör reformeras eller helt avvecklas.

Jag menar att detta vore att öppna slussportarna till underskott och skulder och göra Sverige till ett underskotts- och skuldland. Det är Vänsterpartiets alternativ. Det är inte att ta ansvar.

Jonas Sjöstedt, Ulla Anderssons konkurrent om partiledarposten, har den 2 september skrivit i Svenska Dagbladet. Han säger där att Vänsterpartiet bör lära en läxa av krisen. En av de läxor han tar fram – ur min synpunkt kanske den viktigaste – är att Vänsterpartiet inte ska medverka till ”att öka statens skuldsättning”.

Accepterar Ulla Andersson Sjöstedts budgetregel att skulden inte bör öka? Den är i dag 37 procent av bnp. Är det ett bra mål att behålla skulden på denna nivå, Ulla Andersson?

Anf. 81 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Som Carl B Hamilton vet har Vänsterpartiet presenterat ett alternativt ramverk som har full sysselsättning som det övergripande ekonomiska målet. Jag tycker att det är en väldigt central fråga i ett land som säger sig stå upp för full sysselsättning.

För dem som inte förstår begreppet ”utgiftstak” kan jag säga att staten fastställer ett utgiftstak – numera fyra år i förväg, innan man ens vet hur mycket inkomster man kommer att ha. Ökar inkomsterna mer än man har planerat får man inte använda dem till välfärdsreformer. Vi tycker inte att det är en rimlig ordning. Vi kan hålla ordning och reda i statens finanser utan ett sådant regelverk, och vi menar också att det kan missgynna den samhällsekonomiska utvecklingen.

Jag tycker inte att Folkpartiet, som har förordat och fortfarande förordar ett EMU-medlemskap, ska ta så stora ord i munnen när det handlar om ekonomiskt ansvar. Dessutom, Carl B Hamilton, fick ni överta ett överskott på 70 miljarder som vi hade arbetat ihop efter att ha sanerat statsbudgeten efter er förra regeringstid.

Jag tycker alltså att Carl B Hamilton är ute och cyklar i sin argumentation. Carl B Hamilton kanske i stället kan förklara för mig varför vi har en 23-procentig ungdomsarbetslöshet och varför regeringen i detta läge väljer att lägga fram en satsning på krogmöms när vi skulle behöva nya jobb. Det är en satsning på 16 miljarder som inte ger ett enda nytt jobb. Tycker Carl B Hamilton att det är att ta ansvar? Jag gör inte det.

Av de arbetslösa är 35 procent långtidsarbetslösa, Carl B Hamilton. Fas 3 är Sveriges näst största företag. Det är resultatet av er industri- och näringspolitik. Jag tycker att det är katastrofalt att oavlönat tvångsarbete

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

ska vara det som lönar sig mest i Sverige i dag – i det folkpartistiska Sverige.

Anf. 82 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Fru talman! Länder som har ett sådant här utgiftsmål – Sverige är ett utmärkt exempel på det – har en högre sysselsättning och en lägre arbetslöshet än de länder som har något slags regim enligt det recept Ulla Andersson har. Ordning och reda i de offentliga finanserna gör det möjligt att ha en högre sysselsättning och lägre arbetslöshet. Vi måste titta på resultatet, Ulla Andersson. Det är resultatet som räknas. Det är människors sysselsättning och arbetslöshet som räknas.

Men Ulla Andersson, ducka nu inte för min mycket konkreta fråga. Jonas Sjöstedt föreslår en alternativ budgetregel, nämligen att skulden inte ska öka. Accepterar Ulla Andersson denna regel, eller gör hon inte det? Det tror jag är väldigt viktigt för oss att få veta. Det är inte minst viktigt för Vänsterpartiets medlemmar, som ska välja mellan Ulla Andersson och Jonas Sjöstedt. Var står Ulla Andersson i denna fråga?

Anf. 83 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Sedan regelverket infördes har vi haft en konstant massarbetslöshet. 8 procent är den genomsnittliga arbetslöshetsnivån, Carl B Hamilton. Jag tycker att det borde leda till att fler funderade över om vi är på rätt väg just nu. Vore det inte värt en hederlig ekonomisk diskussion åtminstone, snarare än denna ankdamsdebatt?

Att ha ordning och reda i finanserna måste väl ändå betyda att vi ska ha råd att skapa nya jobb, att människor i Sverige ska ha råd att arbeta. Varför ska vi annars ha överskott i statsfinanserna? Ska vi *titta* på pengarna? Vore det inte bättre att använda dem så att vi fick tåg som går i tid i stället för att stå på stationen, så att vi fick ungdomar som kan gå ut gymnasieskolan med fullständiga betyg och så att dementa fick den omsorg de behöver i stället för att låsas in om nätterna?

Jag menar att massarbetslöshet är totalt oansvarigt. Det är ekonomiskt oansvarigt och oansvarigt för människor, och det är en politik som Carl B Hamilton företräder. Låt oss ta en seriös debatt! Är en konstant massarbetslöshet det rätta i den ekonomiska politiken? Mitt svar är nej. Jag försöker finna lösningar. Carl B Hamilton står och stampar.

Anf. 84 ANDERS SELLSTRÖM (KD):

Fru talman! Pensionärer, unga och familjer med flera barn har ofta en låg ekonomisk standard med små marginaler. Regeringen vill därför höja bostadsbidraget för unga utan barn och för barnfamiljer. I syfte att förbättra situationen för pensionärer med låg ekonomisk standard föreslås även en höjning av bostadstillägget för ålderspensionärer.

Detta står i budgetpropositionen. Grunden för att innebörden i stycket jag läste ska vara möjligt, speciellt i sämre tider, är ordning och reda i de offentliga finanserna.

Debatten i dag om regeringens budgetförslag för Sveriges offentliga finanser ter sig relativt andra länder som en diskussion om påvens skägg. Många parlamentariker runt om i världen skulle ge mycket för att kunna diskutera en budgetproposition som denna. Vi ska självklart inte förhäva oss, men ibland vore det nog på sin plats med lite ödmjukhet. Kanske

vore det också klokt att då och då mäta sakers tillstånd med andras perspektiv för ögonen.

För många parlament i dag är det skuldbekämpning och kostnadskontroll som är huvudtemat. Vilka skatter måste höjas? Vilka nedskärningar ska göras i välfärden? Hur mycket ska de offentliganställdas löner sänkas? Hur ska pensionssystemet förändras för att hålla på lång sikt?

Många regeringar bävar inför varje nytt lån som måste omsättas på den alltmer pessimistiska marknaden. Får vi låna över huvud taget och till vilken ränta? Oavsett resultat för länder med tuffa sparkrav drabbas alltid de med de minsta marginalerna värst om ett land inte har kontroll på sin ekonomi?

Fru talman! Kristdemokraternas viktigaste prioriteringar i budgetförhandlingarna, förutom en ekonomi i balans, har varit förbättringar i välfärden samt förbättrad ekonomi för de pensionärer och barnfamiljer som befinner sig i en pressad ekonomisk situation. I den budget som presenteras i dag syns resultaten av våra prioriteringar tydligt. Förbättringar i sjukförsäkringen, höjt bostadsbidrag för barnfamiljer och för unga utan barn samt höjt bostadstillägg för pensionärerna med lägst inkomst är viktiga satsningar som Kristdemokraterna arbetat hårt för.

Det som framskymtar titt som tätt i medierna är en bild av att Kristdemokraterna är överkörda och fått vika ned sig i budgetprocessen. En osanning blir dock inte mer sann bara för att fler upprepar den. Var och en får naturligtvis göra sin bedömning, men fakta talar för någonting annat.

I dagens DN Debatt lyfter även Moderaterna tydligt fram de kristdemokratiskt drivna frågorna, som nu är skarpa förslag i budgeten.

Tre skattesänkningar för pensionärerna är nu genomförda där Kristdemokraterna haft en mycket stark pådrivande roll. Den fjärde skattesänkningen vi stred för i denna budgetprocess, men som inte var utlovad i något alliansvalmanifest, kommer nu att genomföras om inte de offentliga finanserna hotas. Det gäller självklart säkert alla reformer, ska tilläggas. Pensionärerna kan med andra ord se fram emot en ytterligare skattesänkning 2013 eller 2014.

Samtidigt vill jag rikta mig till alla de pensionärer som fortfarande är missnöjda med att det finns en skillnad mellan löntagarnas skatt och pensionärernas. Detta missnöje har jag största respekt för, men kom ihåg att det aldrig hade blivit några skattesänkningar för pensionärer utan genomförda jobbskatteavdrag eller, törs jag nog säga, utan Kristdemokraterna i regeringen.

Det största skattehöjarpartiet genom tiderna, Socialdemokraterna – ursäkta, Vänsterpartiet – försöker nu påskina att de vill sänka skatten för pensionärer mer än regeringen. Vilken trovärdighet har de som skattesänkarparti? Sänktes några pensionärsskatter 1994–2006? Svaret är nej. Ska man vara säker på sänkt skatt för pensionärerna är det Kristdemokraterna och Alliansen man ska förlita sig på.

En i botten sund förändring av sjukförsäkringssystemet justeras nu i de delar det inte fungerat som avsett. I dagens besked finns lösningar på flera av de problem som uppstått i samband med de stora förändringarna av sjukförsäkringssystemet.

Syftet har hela tiden varit att den som är försäkrad och blir för sjuk för att arbeta ska ha en ekonomisk trygghet. Därför införs ett nytt boen-

Prot. 2011/12:4
20 september

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

destöd och en ny särskild ersättning för dem som kallats nollklassade, alltså de som återvänder till sjukförsäkringen men saknar en försäkrad inkomst.

Vi utökar möjligheterna för individuella bedömningar vid sjukförsäkringens borte gräns och tillför pengar till Försäkringskassan så att servicekontor kan bibehållas. Tillsammans med en kraftig ökning av statens medel till rehabiliteringsinsatser innebär detta att vi ytterligare förbättrat möjligheterna för fler att komma tillbaka till arbete.

Som avslutning, fru talman, vill jag påtala att vi kristdemokrater denna vecka firar 20 år i riksdagen. Vad passar då bättre än att vi i denna budgetproposition får presentera ett förslag om avdragsrätt för gåvor till ideella organisationer? Det är en fråga som Kristdemokraterna har arbetat för under alla dessa 20 år och som vi nu antligen kan genomföra.

Anf. 85 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! I mitt anförande tidigare använde jag en del båt- och fartygsliknelser, och jag tänkte fortsätta med den inriktningen även här. Jag skulle vilja säga att den vanligaste anledningen till att ett fartyg går på grund är att man har dålig planering, att man inte fullt ut har tänkt vad konsekvenserna blir av den rutt man har valt för resan. Ett skepp som väldigt tydligt har både gått på grund och till och med kapsejsat är regeringens systematiska nedmontering av sjukförsäkringen. Trots att båten tar in mer och mer vatten försöker regeringen och även Kristdemokraterna låtsas som att ingenting håller på att hända. I stället försöker man med åtgärd efter åtgärd ösa vatten med fingerborgar i tron att det ska vända hela systemet.

Anders Sellström kallade i sitt anförande den ändring som har gjorts en i grunden sund ändring av sjukförsäkringen. Jag skulle vilja höra om Anders Sellström kan se de människor i ögonen som har blivit utförsäkrade, som har förlorat sin trygghet i sjukförsäkringssystemet och antingen tvingas ut på arbetsmarknaden och söka ett arbete som de inte klarar av eller tvingas gå till försörjningsstöd eller andra bidragssystem, och säga att det här är en i grunden sund ändring av sjukförsäkringen? Jag håller inte med om den beskrivningen.

I stället tycker vi från Miljöpartiets sida att det är dags att släppa på prestigen från regeringen och stoppa utförsäkringarna, ändra det i grunden felaktiga beslutet. Det var därför som en majoritet i riksdagen före sommaren kom överens om en rad förstärkningar av den hårt kritiserade reformen, mot regeringens vilja.

Min fråga till Anders Sellström är: Hur länge ska ni fortsätta att slipa på ett i grunden havererat system, och är det inte dags att se till att det åter blir läkare som avgör om människor är sjuka eller friska, och inte regeringen?

Anf. 86 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Sjukförsäkringssystemet ska man närma sig med ödmjukhet. Vi såg hur människor utförsäkrades. 140 personer om dagen gick i förtidspension när Per Bolund tillsammans med den dåvarande socialdemokratiska regeringen styrde över Sverige och såg 140 personer om dagen förtidspensioneras. Miljöpartiet gjorde ingenting åt det.

Vi såg den problematiken och insåg att vi måste förändra sjukförsäkringssystemet. När man gör så stora förändringar blir det också falluckor ibland i systemet, och det är det vi nu rättar till allteftersom. Vi i Kristdemokraterna ger oss inte förrän vi har fått se till att ingen faller mellan stolarna. Det är oerhört viktigt för oss. Hur kunde du, Per Bolund, som miljöpartist se på när människor inte fick en chans att komma tillbaka i arbete utan förpassades ut i utanförskap, varje dag 140 människor? Det ville vi ändra på, och det är det jag menar med ett i botten sunt sjukförsäkringssystem men som har falluckor som vi nu justerar med de förslag som finns i propositionen. Det är det vi vill se till och det är det vi vill kriga för i Kristdemokraterna. Vi vill få tillbaka människor i arbete. Där måste man sätta till alla klutar för att lyckas.

Anf. 87 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Anders Sellström pratar om falluckor som att det skulle vara någon form av undantag att människor faller ur sjukförsäkringssystemen. Det är att missleda åhöraren. Vi vet att det är tusental efter tusental som har blivit utförsäkrade, som har fallit för den tidsgräns som regeringen har satt där man förklaras vara frisk enligt regeringens bedömning. Det är märkligt när människor som faller mellan trygghetssystemen är människor som bedöms vara för sjuka för att arbeta men för friska för att ta del av sjukförsäkringen.

Det är i grunden ett omoraliskt system som regeringen har byggt upp. Jag är förvånad över att Kristdemokraterna, som ju bygger mycket av sin politik åtminstone retoriskt på att stå för moral och etik, ändå kan försvara det systemet. De försvarar ett system där man har en tidsgräns för när människor inte längre ska få ta del av sjukförsäkringen. Man säger att efter den tiden är du inte längre sjuk, utan då är du frisk, samtidigt som läkaren säger att den här personen verkligen är sjuk och är beroende av sjukförsäkringssystemet.

Hur länge tänker ni försvara det här moraliskt felaktiga systemet?

Anf. 88 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Det verkar som att ni i Miljöpartiet vill gå tillbaka till det system som var innan. Jag noterar det. Ni vill inte ha det system i dag där vi har satsat oerhört mycket pengar på att lägga in rehabiliteringsinsatser och tidszoner för att arbetsgivare, läkare, Arbetsförmedlingen och den enskilde tillsammans ska kunna komma framåt i de här frågorna. Du vill gå tillbaka till det gamla systemet, jag noterar det, då 140 personer om dagen gick i förtidspension och ingen brydde sig om dem. Det är det systemet du vurmar för.

Vad vi gjort är att vi ställt om riktningen på att få människor tillbaka i arbete. Vi har i detta budgetförslag justeringar som gör att man tar hänsyn till flera av de saker som har varit ett problem tidigare.

Jag är den första att säga som kristdemokrat att vi med ödmjukhet ska se till att det här systemet kommer att fungera, till gagn för alla människor som riskerar att hamna i sjukdomstillstånd under en längre tid. Vi ska se till att rehabiliteringsinsatserna fungerar och att vi får tillbaka människor i arbete.

Det är moral, det är etik, och det är att hjälpa människor. Det är inte att gå tillbaka till det gamla system som Per Bolund vurmar för.

Anf. 89 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Vi kan nog konstatera att till skillnad från Kristdemokraterna tycker vi, Miljöpartiet och Socialdemokraterna att det är läkare som ska avgöra vem som är sjuk och inte politiker. Vi tycker dessutom att människor som är sjuka ska ha rätt till ersättning och inte tvingas jobba. Vi tycker att sjuka människor ska ha rätt till rehabilitering. Det är en avgörande skillnad mellan Kristdemokraterna och oss. Vi har lagt fram ett alternativt sjukförsäkringsförslag där människor som är sjuka faktiskt är i centrum och slipper tvingas ut på arbetsmarknaden.

Jag tänkte ta upp frågan om barnfattigdomen. Det är en fråga som vi har diskuterat under en lång tid. Vi kan konstatera att barnfattigdomen har ökat väldigt mycket under den tid då Kristdemokraterna haft ett regeringspolitiskt ansvar. Under den här tiden har barnfattigdomen ökat med 34 procent. Den relativa fattigdomen har ökat med 30 procent, i spåren av massarbetslöshet och kraftigt försämrade socialförsäkringar, som till exempel sjukförsäkringen och föräldraförsäkringen. Men det är också en kraftig försämring av a-kassan. För det är ju så – och det hoppas jag att även Anders Sellström vet – att även arbetslösa och sjuka har barn, och de drabbas också när Kristdemokraterna gör stora hål i dessa människors budgetar.

I det här läget, när vi har en sådan stor barnfattigdom, prioriterar Kristdemokraterna, som den enda stora reformen, att sänka krogmomsen. Det ska bli billigare att äta på krogen. Det ser man till i stället för att se till att det finns mat på bordet till barn som faktiskt inte har det så gott ställt. Detta är tydligen Kristdemokraternas nya prioriteringar.

Jag tycker att det är beklagligt. Jag hade förväntat mig mer av ett parti som säger sig stå för någon form av värdighet. Jag tycker att Sverige som är ett välfärdsland även ska låta den här gruppen barn få ha rimliga levnadsvillkor, men Kristdemokraterna har tyvärr svikit.

Anf. 90 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Ja, alla vet nog hur det är med krogmomsen, vad vi stred för och vad vi ville ha före det här med krogmomssänkningen. Men sedan är vi en regering. Vi håller ihop, och vi är överens om tagen när de har landat i ett förslag.

Men jag blir lite förvånad igen. Ulla Anderssons melodi är att använda ekonomin så att de som är mest illa däran i vårt land kommer att bli mest drabbade. Man kör på med underskott. Man skapar obalanser i systemet. Man tänker inte på att hålla ordning på de offentliga finanserna. Anders Borg och du hade ett replikskifte om det, och det är den politik som du vill föra. Det kommer aldrig att gynna någon annan. Det kommer speciellt att missgynna de sämst ställda.

Vad vi gör i den här budgeten är att se till att hålla ihop i svårare tider, att öka bostadsbidragen, att se till att de unga har lättare att få ett stöd för sitt boende och att de som är mest utsatta i en ekonomisk situation också får barntillägg i bostadsbidraget. Det är sådana förändringar vi gör för att minska den problematiken.

Sedan är det alltid så här: Om inkomsten för dem som tjänar mest i ett land, mer än medianinkomsten, ökar får vi en relativt större fattigdom. Det innebär inte att fattigdomen i sig har ökat. Den har minskat, den faktiska fattigdomen i vårt land.

Om Ulla Andersson och jag skulle sänka våra löner skulle den relativa fattigdomen minska i vårt land. Det är det som du nu säger, när du påstår det du gör. Om vi alla här sänker våra löner minskar vi i ett slag den relativa barnfattigdomen i vårt land. Är det den politik som du tycker att vi ska föra i vårt land? Är det inte så att vi ska se till att gynna och hjälpa de mest utsatta i de svåraste situationerna och sedan faktiskt fokusera på dem som är i absolut fattigdom och stötta där? Det är precis vad vi i den här regeringen gör just nu. Det handlar inte om att hålla på med politisk retorik.

Anf. 91 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag vet inte om Anders Sellström någon gång har levt under knappa förhållanden. Men jag kan tala om hur det är att inte kunna ge sitt barn de kläder man tycker att barnet faktiskt behöver, att inte kunna ge barnet hela stövlar eller att inte ha pengar till matsäcken. Jag tycker att det är ett stort problem. Det handlar kanske om att se sina barn inte få den där nya cykeln, som kompisarna får. Jag kan tala om att det gör rätt ont i magen. Det är vad den relativa fattigdomen ställer till med, Anders Sellström.

Jag tycker inte att det är ansvarsfullt att se till att arbetslösa och sjuka faktiskt inte kan försörja sig. I den här tiden, när arbetslösheten ökar, räknar ni helt kallt med att utbetalningarna från arbetslöshetsförsäkringen ska minska, bara för att ni har förstört den. De här människorna har också barn, Anders Sellström. Även de här barnen behöver värdiga uppväxtvillkor. De behöver mat på bordet.

Du har släppt fram en politik som gynnar högavlönade, framför allt män, och som nu gör det billigare att äta på krogen i stället för att gynna fattiga barnfamiljer. Fattig blir man inte av sig själv. Det är en utsatthet, och det måste man ta politiskt ansvar för.

Anf. 92 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Jag har samma vurmande för dem som har små ekonomiska ramar att hålla sig till som du, Ulla. Men jag har en helt annan lösning på den problematiken.

Låt oss komma ihåg att barnfattigdomen var högre på din tid, när du stödde den socialdemokratiska regeringen. Den var då högre. Vi har arbetat ned den allteftersom, och det är oerhört viktigt.

Sedan måste vi sätta till alla klutar för att komma åt de här bekymren, men det gör man bäst genom att hålla ordning på statsfinanserna och samtidigt få tillbaka människor i arbete. Det är det bästa sättet att lösgöra bojorna för dem som sitter fast i fattigdomsproblematiken och speciellt barnfattigdomen.

Men kom ihåg att du administrerade ett system som hade högre faktisk barnfattigdom än vad vi har haft under de här regeringsåren, trots finanskrisen, Ulla Andersson. Jag vill bara påminna dig om det. Var lite mer ödmjuk när du går på oss som sitter i regeringsställning nu, med tanke på att du kan titta i spegeln på dig själv!

Anf. 93 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! På bordet ligger budgetpropositionen *Tid för ansvar*. Det är tid för ansvar i en besvärlig tid, i en tid då vi hör i medierna att man i

Grekland räknar på om man har betalningsmedel nog för dagar eller veckor. Regering efter regering samlas för extrasammanträden på kvällar och helger för att diskutera skattehöjningar och nedskärningar. Arbetslöshetssiffrorna i land efter land med stora underskott blir en besvikelse. Vi ser tydliga risker för att arbetslöshet biter sig fast i ett Europa tyngt av både skulder och underskott.

Det är en tid för ansvar. Sverige står starkt i den tiden, eftersom vi har vårdat våra offentliga finanser väl. Vi kan se en tillväxt på 1–2 procent de kommande åren. Vi räknar med 1 procent. Riksbank och KI räknar med 2 procent. Vad vi inte kan göra prognoser för är om det inträffar olyckor i vårt europeiska finansiella system. Vi har banker som kanske är mer pressade än vad de någonsin har varit i Sydeuropa. Det råder brist på dollar och stor osäkerhet i finansieringen. I ett sådant system finns det risker. Det finns risker för att olyckor inträffar. Då bygger en ansvarsfull ekonomisk politik på att skapa handlingsfrihet och manöverutrymme.

Vi, EU:s finansministrar, träffades i helgen. Det var bara Sverige i den kretsen som kunde diskutera att genomföra stimulanser. Det var bara Sverige i den kretsen som kunde tala om åtgärder för att förstärka tillväxten. Det är bara Sverige i den kretsen som kan göra reformer för att stärka välfärden. Det är bara Sverige i den kretsen som inte behöver diskutera nedskärningar och skattehöjningar.

Regeringens politik är tydlig. Det handlar om skyddsvallar runt Sverige, byggda på starka offentliga finanser. Det handlar om ett reformutrymme som till hälften används till tillfälliga stimulanser, underhåll av infrastruktur och arbetsmarknadspolitik. Det handlar om långsiktig tillväxtpolitik för att förstärka företagsklimatet och förbättra förutsättningarna för sysselsättning. Det handlar om sammanhållning, förstärkning av bostadsbidrag för barnfamiljer och förstärkning av bostadsbidrag för gamla, oftast äldre kvinnor med låg eller obefintlig ATP. Det handlar om reformer av försörjningsstöden för att både öppna fler vägar tillbaka till arbete och vidga ekonomiska möjligheter för människor som har en svag ekonomisk ställning.

Man kan naturligtvis ställa sig frågan: Varför klarar sig Sverige bättre genom de här kriserna än andra länder? Jag tror att det vilar på två grundförhållanden.

Det första är att vi har en arbetsmarknad som fungerar bättre än i många andra länder. Vi ser i land efter land snabbt stigande arbetslöshet. Några länder klarar sig lite bättre – Sverige, Tyskland och Holland. Det är de länder som har reformerat sin arbetsmarknad. Det är de länder som har förstärkt sin arbetslinje. Vi har valt lite olika lösningar. Men i grund och botten handlar det om skattelättnader för förvärvsarbete, vad vi i Sverige kallar jobbskatteavdrag, förändringar av transfereringssystem för att förstärka omställningsförmågan och förändringar av arbetslöshetsförsäkring och sjukförsäkring för att vi ska uppmuntra människor att komma tillbaka.

Det handlar om förändringar av företagssystem, företagsklimat och entreprenörsklimat för att fler ska vilja anställa och om att man brett med åtgärder för att förstärka arbetsmarknadens funktionssätt och för att förstärka efterfrågan på arbetskraft bygger ut en arbetslinje. Det har fungerat i Sverige. Det har fungerat i Tyskland. Det har fungerat i Holland. Det har fungerat i de länder som har valt den vägen. Stora underskottsfinan-

sierade stimulanspaket har i USA, Spanien och många andra länder lett till mycket hög arbetslöshet och skuldsättning som kommer att förlama det politiska klimatet i decennier framåt.

Om arbetslinjen är det ena skälet till att Sverige klarar sig bättre i kristider är det andra skälet ansvarstagandet för offentliga finanser. Det finns de som ifrågasätter utgiftstak, som ifrågasätter överskottsmål, som ifrågasätter att vi ska vara strikta kring beräkningar av reformutrymmen och som ifrågasätter om vi inte alltid gör för lite och för sent. Det är de kommentarer vi alltid möts av från olika håll när vi presenterar regeringens satsningar.

Låt oss säga att det är vårdandet av ansvarstagandet som ger oss marginaler i kristider. Låt oss vara tydliga med att det som gör att vi i Sverige har en förtroendelänk mellan medborgare och valda är just att vi inte behöver svika det implicita löfte som ligger i att när människor betalar sina skatter så vet de att de också kan få välfärd, oavsett om det är kristid eller inte.

I de flesta andra länder har man betalat skatt under många år för att nu få se nedskärningar. Vårdbiträden, sjuksköterskor, läkare, lärare, poliser – varje del av den offentliga sektorn skärs nu ned i de länder som har valt underskottets väg. Ansvarstagandet är nyckeln för att skapa stabilitet.

Vi har lyssnat på oppositionen i dag. Jag ser fram emot en debatt med Socialdemokraterna när vi äntligen ska få se deras eget program. Hur blir det? Ska man stå fast vid ordning och reda och följa Finansdepartementets bedömningar när man beräknar reformutrymmen och vad förslag kostar, eller ska man koka böckerna och börja beräkna fram och anta fram reformutrymmen som ingen annan har?

Hur blir det? Ska det bli underskottsfinansiering? Vi ska få alla detaljer om två veckor i Tommy Waidelichs budgetmotion. Blir det underskottsfinansiering? Det är den stora frågan. Eller blir det stora skattehöjningar? Antingen har vi en socialdemokrati som lägger fram breda skattehöjningsförslag kring arbetsgivaravgifter, inkomstskatter, RUT och företagsamheten, eller också har vi en socialdemokrati som underskottsfinansierar. Jag tror att båda dessa vägar är lika förödande för Sveriges ekonomiska klimat.

Fru talman! Vi ska bygga en ekonomi som står stark därför att vi är ett kunskapssamhälle. Sverige ska inte konkurrera med låga löner eller genom att kopiera andra länders uppfinningar. Vi ska gå i täten för teknisk utveckling, självklart med ambitionen att också upprätthålla en hög grad av hållbarhet.

Sverige ska vara ett land som går i täten när det gäller att klara en global konkurrens genom att möta den med öppenhet och kunskap. Det ska vara Sveriges väg framåt. Detta gör vi också i den här budgeten med förstärkningen av våra kunskapssatsningar, inte minst på lärarsidan.

Ska vi ha en öppenhet och en framtidstro måste det vara utifrån att grundläggande för samhällsekonomin, grundläggande för privatekonomin, grundläggande för den offentliga ekonomin är att människor befinner sig i arbete. Bara full sysselsättning kan säkra en god välfärd för alla och en ekonomisk stabilitet för vårt samhälle. Full sysselsättning kan bara byggas genom en politik som förstärker arbetslinjen och som vårdar

Prot. 2011/12:4
20 september

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

det breda och väl fungerande samförstånd vi har på Sveriges arbetsmarknad.

Kunskap, arbete, ansvar – det är grundläggande pelare i en ekonomisk politik som gör att Sverige står stabilt när nästan alla andra länder står och skakar. Det, fru talman, är kärnan i regeringens ekonomiska politik!

(Applåder)

Anf. 94 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Fru talman! Först en kommentar till påhoppet som Anders Borg gjorde på mig i sitt replikskifte med Johnny Skalin: Vi samarbetar inte med Sverigedemokraterna. Vi kommer inte att samarbeta med Sverigedemokraterna. Sverigedemokraterna har en helt annan människosyn än vi. Sverigedemokrater delar in människor i ”vi” och ”dem” efter etnisk bakgrund. Det är så långt bort man kan komma från vår idé om allas lika värde.

Ditt problem, Anders Borg, och regeringens problem har varit att ni har gått fram själva i minoritet och därmed gett Sverigedemokraterna inflytande. I nio fall av tio har ni haft Sverigedemokraterna med er i omröstningarna. Ni har alltså indirekt regerat med Sverigedemokraternas stöd. Nu är det upp till bevis: Vill ni se till att Sverigedemokraterna inte får inflytande måste ni ta ert ansvar som regering och förankra er politik i riksdagen innan ni lägger fram era förslag. Så gjorde vi under vår senaste period i riksdagen, och så gör en regering som tar ansvar.

Det är mycket tal om tid för ansvar. Då kan man fråga sig om ni inte har tagit ansvar tidigare. Är det just nu det är dags för ansvar?

Man kan också fråga sig vilket ansvar Anders Borg och regeringen har för den situation vi i dag befinner oss i. Det har nu gått fem år med regeringens politik. Den stora och viktigaste frågan i valrörelsen 2006 var att bryta och minska utanförskapet. Men utanförskapet är nu lika stort som det var 2006 när ni tog över med er jobbpolitik.

Då är min fråga till Anders Borg: Nu är det tid för ansvar – vilket ansvar har du för den situationen? Utanförskapet är ju lika stort nu som när du tog över.

(Applåder)

Anf. 95 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Jag måste säga att det är slående i den här debatten att vi har ett nytt mönster här i riksdagen. Sverigedemokraterna går till hårt angrepp mot Alliansen – mot Centerpartiet, Miljöpartiet, Folkpartiet och Moderaterna – för att vi har slutit en uppgörelse om invandringspolitiken. Det kryddas med angrepp som låter väldigt lika de socialdemokratiska.

Mycket aktivt söker Sverigedemokraterna ett passivt samarbete med Socialdemokraterna. Då måste jag naturligtvis göra reflexionen att Tommy Waidelich inte tog någon replik på Johnny Skalin. Om det nu är en sådan grundläggande värdering från Socialdemokraterna att man vill markera mot Sverigedemokraterna, då är det väl också på sin plats att man gör det?

Det som är tydligt här är snarare att Socialdemokraterna väljer att inte ta replikerna, just därför att man vill hitta vägar att nå ett passivt samarbete.

Jag tror inte att vi ska ge Sverigedemokraterna den rollen i svensk politik. Jag tror på samarbete. Vi har varit tydliga med det. Det kan gälla Miljöpartiet, det kan gälla Socialdemokraterna. Vi kan diskutera, om det sedan rör Libyenöverenskommelser eller andra frågor, med både socialdemokrater och miljöpartister.

Sedan är det naturligtvis så att vi har stor respekt för att Socialdemokraterna historiskt har visat ansvar när det gäller ekonomisk politik. Men det vi nu ser är att Socialdemokraterna bara öppnar två vägar: skattehöjningar eller underskottsfinansiering. Kan vi inte få se en tydlighet på den punkten? Kommer ni att hålla er till de reformramar som nu finns? Kommer ni att skriva egna kalkyler som gör att det skapas miljarder för reformer som inte behöver finansieras? Kommer ni att välja underskottsfinansiering? Kommer ni att berätta hur finansieringen ser ut? Blir det höjningar av arbetsgivaravgiften för unga? Blir det inkomstskattehöjningar? Blir det avvecklat RUT? Blir det avvecklad tjänstemoms?

Hur blir det? När får vi beskedet? Nu har du, Tommy Waidelich, varit ekonomiskpolitisk talesman ett tag. Nu har du haft tid på dig. Detaljerna ska fram på bordet, och det ska gå att räkna på detta så att man kan se hur en socialdemokratisk politik går ihop!

(Applåder)

Anf. 96 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Fru talman! Så klart att det ska gå att räkna på det, men i dag har vi bordläggningsdebatt om *din* budget, Anders Borg. Nu ska jag börja räkna på dina siffror. Nu ska jag se vilka utgångspunkter du har för din budget och dina prognoser.

Det som jag tycker är märkligt är att Anders Borg för 2013 räknar med att den kris och den lågkonjunktur vi nu går in i plötsligt vänt på ett år. Det som nämns i Anders Borgs texter, det jag har sett så här långt, är att vi ska ha en expansiv penningpolitik. Vi har en styrränta på 2 procent; den möjligheten är begränsad.

Anders Borg säger att hushållens tillgångar ska stiga i värde. Har han inte noterat att vi har sjunkande bopriser? Ska de plötsligt vända på ett år?

Anders Borg säger också att han ska stimulera fram tillväxt, men den största enskilda satsningen som han gör i den här budgeten är sänkt restaurangmoms. Den har avfärdats som tillväxtfrämjande såväl av hans egna experter som av andra ekonomer. Vad är ditt recept för att vända utvecklingen på ett år? Du är svaret skyldig!

(Applåder)

Anf. 97 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Jag har ägnat de senaste 20 åren åt att diskutera finanspolitik och att analysera budgetar. Inte vid något tillfälle när vi i riksdagen har väckt egna motioner har vi räknat fram ett eget reformutrymme. Inte vid något tillfälle har vi kokat ihop prognoserna för att hitta utrymme för vare sig skattesänkningar eller utgiftsökningar. Vi har accepterat regeringens beräkningar, jobbat fram vår egen politik och sedan presenterat den i Sveriges riksdag.

Under förra mandatperioden valde Socialdemokraterna att i huvudsak följa den linjen. Nu hör vi från Tommy Waidelich att här ska det kallas in den ena ekonomen efter den andra för att man ska räkna på egna reformutrymmen i egna prognoser. Men våra prognoser är ju det som ligger till grund för alla utgifts- och inkomstberäkningar. Om ni börjar hitta på egna siffror hittar ni ju på pengar som inte finns.

Kan vi få besked: Tänker Socialdemokraterna hålla fast vid ordning och reda i den ekonomiska politiken eller blir det underskottsfinansiering?

Anf. 98 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag är väldigt glad att både jag och finansministern är på plats, att vi har kommit hit till debatten. Det är tyvärr för oss som är tågpendlare inte alltid det händer. Det är ganska ofta, alldeles för ofta skulle jag vilja säga, så att tågtransporterna i Sverige inte riktigt har den kvalitet och den tillförlitlighet som man skulle önska. Att kliva på pendeltåget i Älvsjö, som jag brukar göra varje morgon, innebär en ovisshet om man kommer att komma fram. Kommer man in genom dörrarna när tåget kommer fram till stationen? Kommer vi över huvud taget att nå fram till slutstationen? Stockholms central har i dag lika många spår som i slutet av 1800-talet, två stycken.

Enligt Finanspolitiska rådet är den kanske smartaste investering man kan göra för att skapa nya jobb att bygga ut järnvägen. Det ger arbetstillfällen nu, och senare blir det också lättare för människor att pendla klimatsmart. Fler företag kan transportera sina varor på räls i stället för på lastbil. Men regeringen verkar inte, vad vi kan se, ha tagit lärdom av Finanspolitiska rådets rekommendationer. Vi ser inga investeringar som utökas i den här budgeten jämfört med tidigare prognoser, trots att vi har en konjunkturedgång som verkligen skulle motivera att man sätter in extra stimulanser.

Det görs en satsning på underhåll, inte lika stor som den Trafikverket hade önskat, men en viss satsning görs under två års tid. Sedan verkar det vara slut på regeringens intresse för att fortsätta investera i både underhåll och nya järnvägsspår.

I *Agenda* i söndags sade statsministern att vi har nått kapacitetstaket för investeringar i järnväg. Anders Borg har ju tidigare själv sagt att Sverige har överinvesterat i järnväg. Jag skulle vilja ha ett svar från finansministern på om han fortfarande står fast vid det och att vi inte har möjlighet att bygga mer järnväg än vi redan gör i Sverige.

Anf. 99 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Jag har tågpendlat i många år och kommer att återgå till att tågpendla från Katrineholm när de lyckliga dagar kommer då jag har möjlighet att arbeta med någonting som har bättre arbetsförhållanden.

Det är självklart att järnväg är viktig. Det råder ingen tvekan om det. Vi lägger ju en ordentlig stimulans på underhållssidan. Det är 5 miljarder kronor. Vi lägger en liten del av detta på vägsidan av det enkla skälet att Trafikverket gör bedömningen att det är svårt att få plats med mer underhållsinvesteringar på järnvägssidan under 2012 och 2013.

Sedan har Trafikverket gjort bedömningar av vad som behövs långsiktigt som är av en annan karaktär. Men vi har ju ett nytt infrastruktur-

beslut som ska träda i kraft efter 2013. Då kan det inte vara fråga om att diskutera vad som behöver göras tillfälligt utan vad som behöver göras varaktigt.

Min hållning till Per Bolund är väldigt tydlig. Jag har inga svårigheter att förstå varför Miljöpartiet prioriterar miljöfrågor eller järnvägsinvesteringar. Det som är viktigt för mig är att vår grundsyn är att vi måste ha ett ansvarstagande för offentlig ekonomi. Vi måste ställa upp på ordentliga ramverk.

Vår utgångspunkt är att arbetslinjen och jobbskatteavdrag är det centrala. Nu har vi inte utrymme för några breda uppgörelser vare sig om infrastruktur eller om jobbskatteavdrag, därför att vi har noll i budgeten. Finns det utrymmet i framtiden får man ta den typen av diskussion. Men det måste i sådana fall bygga på att det finns pengar i kassan. Det får vi återkomma till i ett läge där vi har överskott igen.

Anf. 100 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag håller precis i dagarna på att lära min son cykla. Jag försöker lära honom att inte titta ned på pedalerna utan höja blicken och titta framåt. Det är ju så man kan cykla säkert och slippa köra ned i diket. Jag skulle önska att finansministern också kunde lyfta blicken och titta längre fram i tiden. Vilket transportsystem vill vi ha i Sverige om ett antal decennier?

Tyvärr tar det väldigt lång tid att bygga ut järnväg. Därför oroas jag också när jag hör statsministern säga att vi inte kan göra mer investeringar i moderna järnvägar än vi redan gör. Jag delar inte den uppfattningen, och jag blir bekymrad över att det känns som om det finns en begränsning i viljan att faktiskt investera i modern järnvägsinfrastruktur från regeringens sida. Vi ser i resten av världen hur man verkligen gör stora investeringar i moderna järnvägsspår, till exempel i höghastighetsbanor.

Finansministern gjorde i sitt anförande en jämförelse med Tyskland och Holland. Det är också exempel på länder som faktiskt har gjort den typen av investeringar. De har satsat på höghastighetsbanor för att kunna ta trafikanter från inrikesflyg eller europeiskt flyg. Men i Sverige verkar det som om regeringen fortfarande står fast vid att järnvägssystemet inte går att bygga ut mer och att vi redan har överinvesterat. Det är någonting som bekymrar både mig och Miljöpartiet.

Anf. 101 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Jag anser inte att ansvarstagande för offentliga finanser är kortsiktigt. Jag tror att en förutsättning för hållbarhet och långsiktighet i politiken är att man är noggrann med offentliga finanser. Därför tycker jag inte att försiktighet i det avseendet är kortsiktigt. Sedan får man naturligtvis diskutera vad det finns för möjligheter att göra långsiktigt. Det finns säkert många anledningar till det.

Min uppfattning är att järnvägsinvesteringar i första hand måste gå mot underhåll och trafiklösningar för pendling och vintersäkring. Det är det vi nu lägger pengar på i budgeten. Det ser jag också när vi blickar framåt. Det är uppenbart att vi har ett underhållsunderskott att hantera på den sidan. Det tror jag har betydligt större samhällsekonomiskt värde än stora prestigeprojekt som höghastighetsbanor med väldigt stora ekonomiska risker. Robust olönsamhet har ju varit beskrivningen från sam-

Prot. 2011/12:4
20 september

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

hällsekonomernas sida på höghastighetståg. Låt oss börja med det som måste göras, eftersatt underhåll, pendlingsssäkerhet och vintersäkring.

Sedan kan man naturligtvis alltid diskutera att vi behöver stora projekt på lång sikt.

Anf. 102 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Ansvar, den så kallade arbetslinjen och ordnade finanser. Regeringen i all ära, men låt oss i stället tala klarspråk. Sverige gick helskinnat ur krisen på grund av att ECB och Fed räddade två av Sveriges fyra storbanker från kollaps. Landets ekonomi räddades dessutom genom vår självständiga penningpolitik och riksbank, där den svenska valutan och räntepolitiken kunde anpassas exakt efter de svenska förhållandena.

I den här kontexten blir det givetvis intressant att tala om statsministerns krav på att Sverige ska ge upp sin penningpolitik för att ansluta sig till EMU och euron. EU är inget optimalt valutaområde. Finansministern får gärna rätta mig, men inte på en enda punkt som jag kan se kan Europa anses vara ett optimalt valutaområde enligt teorin. Även om finansministern har glömt teorin om optimala valutaområden ser vi likväl i praktiken vad som sker inom ett valutaområde med asymmetriska ekonomiska störningar.

Den som bryr sig om svenska ekonomiska förhållanden ställer inte krav på att ge upp vårt effektivaste stabiliseringspolitiska instrument. Erkänn att svenska folket var klokare än både regeringsföreträdarna och Socialdemokraterna som röstade nej till EMU! Erkänn också att EMU inte är en ekonomisk sammanslutning för allas bästa! EMU handlar i klartext om att skapa en federal ekonomisk superstat med gemensam finans- och skattepolitik.

När Fredrik Reinfeldt säger att Sverige tappar inflytande utan euron menar han att han själv förlorar anseende inom den lilla EU-klubb som ska styra över huvudet på Sveriges och andra medlemsländers medborgare. Varför vill inte regeringen låta svenska folket styra över sitt eget land och över sina egna tillgångar?

Till Waidelich vill jag säga att SD inte värderar människor utifrån etnisk tillhörighet.

Anf. 103 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Det är väl alldeles uppenbart att det är arbetslinjen, ansvaret för de offentliga finanserna, en väl fungerande samhällsmodell, en tydlig sammanhållning och en stabil arbetsmarknad som är skälet till att Sverige har klarat sig bättre än de flesta andra länder. Den typen av strukturer har gett oss en stabilitet i dåliga tider.

Det är inte så att Johnny Skalin har suttit och räknat på om EU är ett optimalt valutaområde och sedan bestämt sig för att han är motståndare till EU och euron och vill lämna detta. Det är inte den korrekta beskrivningen. Johnny Skalin tror inte på öppenhet. Han tror inte på frihandel. Han tror inte att Sverige ska vara en del av Europa, för han vill stänga Sveriges gränser. Det är inte så att han är emot euron. Han är emot EU, han är emot öppenhet och han är emot frihandel. Det är väl bättre att man säger: Vi tror att Sverige ska sluta sig till sitt inre. Sedan ska vi låsa fast alla invandrare med en massa bidragssystem som gör att de inte kommer

in på arbetsmarknaden, för det är så vi tror på samhället. Det är ju det egentliga skälet.

Det är inte så att Sverigedemokraterna har gjort en utredning av det optimala valutaområdet och valt att ställa sig utanför euron. Man är emot öppenhet och samarbete, och man är följaktligen emot både euron och EU.

Prot. 2011/12:4
20 september

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

Anf. 104 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Vad finansministern säger är osant. Det är självklart att Sverigedemokraterna inte är emot frihandel. Frihandel gynnar Sverige som en liten öppen ekonomisk nation. Självklart behöver vi frihandel med Europa. Sverigedemokraterna är inte emot det.

Regeringen satsar mer och mer på invandring men mindre på utbildning och arbetsmarknad. Regeringen anslår dessutom konsekvent för lite pengar för att via sitt sätt hantera den massinvandring Anders Borg företår här. Det anslogs till exempel 850 miljoner kronor extra i tilläggsbudgeten för mottagning av barn utan vårdnadshavare. I höstens budget blir det 530 miljoner kronor extra. Migrationsöverenskommelsen motsvarar 1,7 miljarder kronor.

Ekonomisk produktivitet är ett resultat av teknologisk nivå, human kapital och innovationsförmåga. Hur kan då finansministern förklara Centerpartiets hållning att det är bland somalier vi hittar framtidens arbetskraft i Sverige – som år 2007 hade 2 procent företagande, varav 30 procent hade arbete, och där var en hög grad av analfabetism?

Anf. 105 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är tydligt att Johnny Skalin inte har räknat på ett optimalt valutaområde. Han är emot öppenhet. Han är emot EU-medlemskap. Det blir orimligt att säga att man är för frihandel när man inte tror på öppenhet som grundläggande idé. Människor, kapital och varor bör kunna röra sig fritt mellan länder därför att fritt samarbete är bra. Det betyder att vi låser oss samman i bättre gemenskaper.

Det som är konstigt med Sverigedemokraternas politik är att man säger att invandringen är kostsam, och sedan vill man låsa ut invandrarna från arbetsmarknaden. Jag är övertygad om att somalier, irakier, iranier, afghaner och andra grupper som kommer till Sverige kommer att komma in på den svenska arbetsmarknaden, precis som de som har kommit tidigare har gjort.

Vårt uppdrag måste vara att vi stoppar bidragsinläsning, att vi förstärker drivkrafterna för arbete och att vi öppnar arbetsmarknaden så att fler människor kommer i arbete. Det är det som är skiljelinjen. Inläsning och instängdhet är kärnvärderingar hos Sverigedemokraterna. Jag delar inte dem.

(Applåder)

Anf. 106 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Anders Borg låter som om han kan se in i framtiden. Jag tror Anders Borg om mycket, men inte den förmågan. Dina siffror är också prognoser, Anders Borg, precis som alla andra bedömares.

Anders Borg pratar ofta om vikten av goda statsfinanser. Visst är det viktigt. Men vad ska vi med goda statsfinanser till, Anders Borg, om vi inte har råd att arbeta?

Varför är en arbetslinje tom på jobb i stället för nya jobb? Nya jobb är helt avgörande för vår framtid och för att ta till vara varje människas förmåga och resurser. Fem år av dina värdeprognoser, ansvarstagande och avvägningar har lett till massarbetslöshet, med en ungdomsarbetslöshet på 23 procent. Andelen långtidsarbetslösa är just nu 35 procent. Är det att ta ansvar, Anders Borg?

Sysselsättningsgapet mellan kvinnor och män ligger just nu på över 200 000 kvinnor. Är det att ta ansvar? Fas 3 är Sveriges näst största företag. Bara Posten är större. Men fas 3 har helt oavlönad arbetskraft. Det finns 27 000 inskrivna och tusen arbetsmarknadsutbildningsplatser för den gruppen. Jobb- och utvecklingsgarantin har ökat med 1 811 procent. Är det att ta ansvar?

I det läget väljer regeringen som sin största reform att lägga fram förslag om en sänkning av krogmomsen, det vill säga 16 miljarder till krogägarnas plånböcker. I stället kunde vi ha satsat på en generationsväxling på arbetsmarknaden, på att låta unga komma in i äldreomsorgen, i bristyrken inom LO-kollektivet, och tagit vara på äldres kompetens som handledare. Vi kunde ha satsat på att dementa skulle få en bra omsorg i stället för att låsas in på nätterna för att vi inte har råd med personal. Vi kunde ha satsat på att låta rullstolsburna vara med på våra möten i stället för att låta dem titta in i lokaler som de inte kan komma in i. Vi kunde låta ungdomar flytta hemifrån i stället för att bli mambo, papbo eller kombo och tvingas flytta två tre gånger per år eftersom de över huvud taget inte har möjlighet att få bostad.

Politik handlar om avvägningar, Anders Borg. Du gynnar krogägarnas plånböcker. Jag vill se nya jobb.

Anf. 107 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Ulla Andersson för att hon tydliggör skiljelinjerna. Vi står för ansvarstagande, och Ulla Andersson står för långa listor av reformer som hon önskar.

Det är naturligtvis inte ett resonemang som håller ihop. Vi har inte råd att arbeta, säger Ulla Andersson. Där man har praktiserat under-skottspolitik vet vi vad det har handlat om. Strategisk reserv kallas det när man i Grekland skickar ut offentliganställda från sina arbetsplatser. 10 000, 20 000, 30 000 människor sägs upp från sina arbeten i dessa länder. De kommer från barnomsorg, äldreomsorg, sjukvård och skolor. Månadslöner tas bort.

Det är de brutala och smärtsamma val som sker när man är beroende av marknadens finansiering, när man måste gå med obligationslånen för att skaffa pengar till sina utgifter. Det är det som är faran med att tappa greppet om de offentliga finanserna.

Vi har inte råd att arbeta, säger Ulla Andersson. Egentligen menar hon att vi borde skuldsätta oss. Men vi vet att skuldsättning betyder att vi får färre arbeten.

Det är i Sverige sysselsättningen har ökat med 100 000 jämfört med förra året. Det är i Sverige arbetslösheten har gått ned, precis som i Tyskland och ett antal andra länder som har genomfört reformer. Det är i USA som arbetslösheten ligger på 9 procent, och i Spanien på 18 procent. Det är de länder som har underskott som har hög arbetslöshet. Det är de länder med underskott som i decennier kommer att få betala med dålig välfärd och ökade orättvisor. Det kan inte vara en väg framåt för Sverige.

Anf. 108 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Anders Borg kan inte ens räkna på hur många jobb krogmomsen ska ge. Först var det 19 000. I dag ska jobben räddas eller öka omfattningen av krogägarnas plånböcker. Jag tror att Anders Borg ska ta det lite lugnt.

Jag har inte för avsikt att tappa greppet. Jag vet inte om Anders Borg har det med den massarbetslöshet som nu råder.

Jag väljer, Anders Borg, att satsa på nya jobb i stället för att gynna högavlönade män. Jag använder våra gemensamma resurser på ett mycket effektivare sätt. I stället för sänkt arbetsgivaravgift för unga, en reform som har kostat ungefär 1 ½ miljon per jobb, kan man anställa tre nya unga. Jag skulle kunna fortsätta hur länge som helst – jag blir bara lite trött på hela tramset!

Om vi nu har sparat i goda tider, varför ska vi då inte använda pengarna i dåliga tider? Vi har en massarbetslöshet. Fas 3 är det största företaget i Sverige. Inskrivningarna i jobb- och utvecklingsgarantin har ökat med 1 811 procent. Det finns inkomstskillnader som inte har funnits sedan andra världskriget.

Du kan inte vara nöjd. Du kan inte mena att detta är ansvarstagande, Anders Borg. Pengarna ska väl ändå användas till gemensam samhällsnytta och till att skapa nya jobb, inte för att ligga på hög i ditt kassavalv?

Anf. 109 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Ulla Andersson fortsätter med långa listor på reformer som ska genomföras på utgiftssidan. Men detta har prövats. Underskottsländerna har ökat sina offentliga utgifter med 5–6 procent av bnp. I Grekland handlar det om att ha ökat den offentliga utgiftsandelen med 10 procent de senaste 10–15 åren. Det är inte inkomsterna som har minskat utan det är utgifterna som har ökat. Man har förbyggt sig utöver vad man är beredd att ta in skatter för. Det är i dessa länder som vi nu ser arbetslösheten stiga.

Det är i de försiktiga länderna, Sverige, Tyskland, Finland och Holland, som vi ser stabilitet. Underskottsfinansiering och utgiftsökningar leder inte till lägre arbetslöshet. De leder till osäkerhet, ökat sparande, minskad konsumtion och minskade investeringar. De leder till orättvisor. Nedsänkningar ger orättvisor. Det är problemet med Ulla Anderssons politik.

Överläggningen var härmed avslutad.

Budgetpropositionen bordlades.

2 § Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade
att *Helena Leander* (MP) avsåg sig uppdraget som ledamot i skatteutskottet,
att *Åsa Romson* (MP) avsåg sig uppdragen som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet och som suppleant i EU-nämnden samt
att *Gustav Fridolin* (MP) avsåg sig uppdragen som suppleant i civilutskottet och i utrikesutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

3 § Anmälan om kompletteringsval till utskott

Tredje vice talmannen meddelade
att Miljöpartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält Mats Pertoft som ledamot i skatteutskottet, Helena Leander som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet och som suppleant i skatteutskottet, Magnus Ehrencrona som suppleant i civilutskottet samt Peter Rådberg som suppleant i utrikesutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

ledamot i skatteutskottet
Mats Pertoft (MP)

ledamot i miljö- och jordbruksutskottet
Helena Leander (MP)

suppleant i skatteutskottet
Helena Leander (MP)

suppleant i civilutskottet
Magnus Ehrencrona (MP)

suppleant i utrikesutskottet
Peter Rådberg (MP)

4 § Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 22 september kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Statsrådet Ulf Kristersson (M), statsrådet Peter Norman (M), arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M), statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M) och statsrådet Erik Ullenhag (FP).

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Prot. 2011/12:4
20 september

Föredrogs och hänvisades

EU-dokument

KOM(2011)540 till näringsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 10 november.*

KOM(2011)555 till trafikutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 10 november.*

KOM(2011)559 och KOM(2011)560 till justitieutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 14 november.*

6 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Finansutskottets betänkande 2010/11:FiU43

7 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2011/12:2 Höständringsbudget för 2011

2010/11:165 Skatteförfarandet

2010/11:166 Följdändringar med anledning av införandet av skatteförfarandelagen

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande

2011/12:UFöU1 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella militära insatsen i Libyen

8 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 20 september

2011/12:14 Handel med Indien

av *Ibrahim Baylan* (S)

till statsrådet Ewa Björling (M)

2011/12:15 Åtgärder med anledning av ny socialbidragsstatistik

av *Teres Lindberg* (S)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 september.

9 § Anmälan om fråga för skriftligt svar

Anmälades att följande fråga för skriftligt svar framställdes

den 20 september

2011/12:4 Gotlandstrafiken

av *Siv Holma* (V)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Frågan redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 september.

10 § Kammaren åtskildes kl. 16.50.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till och med 1 § anf. 57 (delvis)
och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

KATHRIN FLOSSING

/Eva-Lena Ekman

1 § Debatt med anledning av budgetpropositionen.....	1
Anf. 1 Finansminister ANDERS BORG (M)	1
Anf. 2 TOMMY WAIDELICH (S)	5
Anf. 3 Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	7
Anf. 4 TOMMY WAIDELICH (S) replik	7
Anf. 5 Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	8
Anf. 6 TOMMY WAIDELICH (S) replik	8
Anf. 7 CARL B HAMILTON (FP) replik	8
Anf. 8 TOMMY WAIDELICH (S) replik	9
Anf. 9 CARL B HAMILTON (FP) replik	9
Anf. 10 TOMMY WAIDELICH (S) replik	9
Anf. 11 ROGER TIEFENSEE (C) replik	10
Anf. 12 TOMMY WAIDELICH (S) replik	10
Anf. 13 ROGER TIEFENSEE (C) replik	11
Anf. 14 TOMMY WAIDELICH (S) replik	11
Anf. 15 JOHNNY SKALIN (SD) replik	11
Anf. 16 TOMMY WAIDELICH (S) replik	12
Anf. 17 JOHNNY SKALIN (SD) replik	12
Anf. 18 TOMMY WAIDELICH (S) replik	12
Anf. 19 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	13
Anf. 20 TOMMY WAIDELICH (S) replik.....	13
Anf. 21 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	14
Anf. 22 TOMMY WAIDELICH (S) replik.....	14
Anf. 23 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	14
Anf. 24 TOMMY WAIDELICH (S) replik	15
Anf. 25 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	15
Anf. 26 TOMMY WAIDELICH (S) replik	15
Anf. 27 PER BOLUND (MP).....	16
Anf. 28 Finansminister ANDERS BORG (M) replik	18
Anf. 29 PER BOLUND (MP) replik	19
Anf. 30 Finansminister ANDERS BORG (M) replik	20
Anf. 31 PER BOLUND (MP) replik	20
Anf. 32 CARL B HAMILTON (FP) replik	20
Anf. 33 PER BOLUND (MP) replik	21
Anf. 34 CARL B HAMILTON (FP) replik	22
Anf. 35 PER BOLUND (MP) replik	22
Anf. 36 ROGER TIEFENSEE (C) replik	22
Anf. 37 PER BOLUND (MP) replik	23
Anf. 38 ROGER TIEFENSEE (C) replik	24
Anf. 39 PER BOLUND (MP) replik	24
Anf. 40 JOHNNY SKALIN (SD) replik	24
Anf. 41 PER BOLUND (MP) replik	25
Anf. 42 JOHNNY SKALIN (SD) replik	26
Anf. 43 PER BOLUND (MP) replik	26
Anf. 44 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	26
Anf. 45 PER BOLUND (MP) replik	27

Anf. 46	ULLA ANDERSSON (V) replik	28
Anf. 47	PER BOLUND (MP) replik	28
Anf. 48	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	28
Anf. 49	PER BOLUND (MP) replik	29
Anf. 50	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	29
Anf. 51	PER BOLUND (MP) replik	30
Anf. 52	CARL B HAMILTON (FP)	30
Anf. 53	PER BOLUND (MP) replik	31
Anf. 54	CARL B HAMILTON (FP) replik	32
Anf. 55	PER BOLUND (MP) replik	32
Anf. 56	CARL B HAMILTON (FP) replik	33
Anf. 57	ROGER TIEFENSEE (C)	33
Anf. 58	PER BOLUND (MP) replik	35
Anf. 59	ROGER TIEFENSEE (C) replik	35
Anf. 60	PER BOLUND (MP) replik	36
Anf. 61	ROGER TIEFENSEE (C) replik	36
Anf. 62	JOHNNY SKALIN (SD) replik	37
Anf. 63	ROGER TIEFENSEE (C) replik	37
Anf. 64	JOHNNY SKALIN (SD) replik	38
Anf. 65	ROGER TIEFENSEE (C) replik	38
Anf. 66	ULLA ANDERSSON (V) replik	38
Anf. 67	ROGER TIEFENSEE (C) replik	39
Anf. 68	ULLA ANDERSSON (V) replik	39
Anf. 69	ROGER TIEFENSEE (C) replik	40
Anf. 70	JOHNNY SKALIN (SD)	40
Anf. 71	Finansminister ANDERS BORG (M) replik	43
Anf. 72	JOHNNY SKALIN (SD) replik	43
Anf. 73	Finansminister ANDERS BORG (M) replik	44
Anf. 74	JOHNNY SKALIN (SD) replik	44
Anf. 75	ULLA ANDERSSON (V)	45
Anf. 76	Finansminister ANDERS BORG (M) replik	48
Anf. 77	ULLA ANDERSSON (V) replik	48
Anf. 78	Finansminister ANDERS BORG (M) replik	49
Anf. 79	ULLA ANDERSSON (V) replik	49
Anf. 80	CARL B HAMILTON (FP) replik	50
Anf. 81	ULLA ANDERSSON (V) replik	50
Anf. 82	CARL B HAMILTON (FP) replik	51
Anf. 83	ULLA ANDERSSON (V) replik	51
Anf. 84	ANDERS SELLSTRÖM (KD)	51
Anf. 85	PER BOLUND (MP) replik	53
Anf. 86	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	53
Anf. 87	PER BOLUND (MP) replik	54
Anf. 88	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	54
Anf. 89	ULLA ANDERSSON (V) replik	55
Anf. 90	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	55
Anf. 91	ULLA ANDERSSON (V) replik	56
Anf. 92	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	56
Anf. 93	Finansminister ANDERS BORG (M)	56
Anf. 94	TOMMY WAIDELICH (S) replik	59

Anf. 95	Finansminister ANDERS BORG (M) replik	59	Prot. 2011/12:4 20 september
Anf. 96	TOMMY WAIDELICH (S) replik	60	
Anf. 97	Finansminister ANDERS BORG (M) replik	60	
Anf. 98	PER BOLUND (MP) replik	61	
Anf. 99	Finansminister ANDERS BORG (M) replik	61	
Anf. 100	PER BOLUND (MP) replik	62	
Anf. 101	Finansminister ANDERS BORG (M) replik	62	
Anf. 102	JOHNNY SKALIN (SD) replik	63	
Anf. 103	Finansminister ANDERS BORG (M) replik	63	
Anf. 104	JOHNNY SKALIN (SD) replik	64	
Anf. 105	Finansminister ANDERS BORG (M) replik	64	
Anf. 106	ULLA ANDERSSON (V) replik	64	
Anf. 107	Finansminister ANDERS BORG (M) replik	65	
Anf. 108	ULLA ANDERSSON (V) replik	66	
Anf. 109	Finansminister ANDERS BORG (M) replik	66	
2 §	Avsägelser	67	
3 §	Anmälan om kompletteringsval till utskott	67	
4 §	Meddelande om frågestund	67	
5 §	Hänvisning av ärenden till utskott	68	
6 §	Förnyad bordläggning	68	
7 §	Bordläggning	68	
8 §	Anmälan om interpellationer	68	
9 §	Anmälan om fråga för skriftligt svar	69	
10 §	Kammaren åtskildes kl. 16.50	69	

